

Assessment of online freedom in 2019

၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း အွန်လိုင်းလွတ်လပ်မှုကို အကဲဖြတ်ခြင်း

အင်တာနက်ပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု

ပြန်မာနိုင်ငံ

**FREEDOM OF THE NET
MYANMAR**

ကျေးဇူးတင် အသိအမှတ်ပြုခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် သုတေသနလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သူအားလုံးကို FEM မှ ကျေးဇူး တင်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ဤသုတေသနသည် Creative Commons Share Alike လိုင်စင်အရ လွတ်လပ်သောထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း(မြန်မာ) [Free Expression Myanmar (FEM)] ၌ မူပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ ဤလိုင်စင်အရ FEM ကို အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြပြီး၊ သင်၏ အသစ်ဖန်တီးမှုများအား တူညီသော စည်းမျဉ်းဖြင့် လိုင်စင်ပြုလုပ်ထားလျှင် ဤစာတမ်းအား စီးပွားရေးအရ မဟုတ် သည့်ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း၊ အနည်းငယ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းတို့ပြုလုပ်နိုင် ကာ၊ စီးပွားရေးအရမဟုတ်သည့် သင့်လုပ်ငန်း (စာအုပ်၊ စာတမ်း စသည်တို့) တွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

FEM မိတ်ဆက်

လွတ်လပ်သောထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း(မြန်မာ) [Free Expression Myanmar (FEM)] သည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် သတင်းအချက်အလက် လွတ်လပ်ခွင့်အရေးတွင် နှံ့စပ်သော၊ ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်း လဲရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသော၊ ဥပဒေချိုးဖောက်ခံရသူများကို ကာကွယ်နေသော၊ ထို့အပြင် အကောင်းဆုံး နိုင်ငံတကာ အလေ့အထကောင်းများကို အလေးဂရုပြုလာအောင် လုပ်ဆောင်နေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် လိုအပ်နေသည့် သင့်လျော်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အလေးထားဂရုပြုလာရန် FEM ၏ ရည်ရွယ်ချက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- www.FreeExpressionMyanmar.org
- www.facebook.com/FreeExpressionMyanmar
- coordinator@FreeExpressionMyanmar.org

တို့တွင် ကျေးဇူးပြု၍ ဝင်ရောက်ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

Acknowledgements

The report is copyrighted under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlikeLicense. This license lets you remix, tweak, and build upon FEM's work non-commercially, as long as you credit FEM and license your new creations under the identical terms.

About Freedom House

Freedom House is an independent watchdog organization dedicated to the expansion of freedom and democracy around the world.

We analyze the challenges to freedom, advocate for greater political rights and civil liberties, and support frontline activists to defend human rights and promote democratic change. Founded in 1941, Freedom House was the first American organization to champion the advancement of freedom globally.

We recognize that freedom is possible only in democratic political environments where governments are accountable to their own people; the rule of law prevails; and freedoms of expression, association, and belief, as well as respect for the rights of minorities and women, are guaranteed. More than 2.5 billion people live in countries that Freedom House designates “Not Free,” more than a third of the globe’s population.

About FEM

Free Expression Myanmar (FEM) is a national human rights organisation that is expert in free expression and information, engaging in legal reform, defending victims of violations, and promoting best international standards.

This report forms part of FEM’s objective to promote appropriate and needed reforms. See:

- www.FreeExpressionMyanmar.org
- www.facebook.com/FreeExpressionMyanmar
- coordinator@FreeExpressionMyanmar.org

Rakhine shutdown

Please note that the Rakhine shutdown is not covered in detail in this report due to the research timeline. The 2020 report due for publication in November 2020 will cover the shutdown in detail.

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

Overview

အွန်လိုင်းပေါ်တွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို အစိုးရက ဆက်လက်၍ ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အင်တာနက် လွတ်လပ်မှုသည် ဤအစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း ကျဉ်းမြောင်းနေသေးသည်။ စစ်တပ်နှင့် အာဏာရပါတီသည် အွန်လိုင်းအကြောင်းအရာများကို ဆက်လက်၍ ခြယ်လှယ်နေပြီး သုံးစွဲသူများသည် ထိရောက်သော အကြောင်းအရာများဖြစ်သော အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာ မွတ်စလင် လူမျိုးစုအကြောင်း (သို့) ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ကချင်ပြည်နယ်များရှိ ပဋိပက္ခများ အကြောင်းနှင့် ကျား၊မ ကွဲပြားမှုအကြောင်း စသည်တို့ကို ဆွေးနွေးပြောဆိုရန် တွန့်ဆုတ်နေကြသည်။ စိတ်ပူစရာကောင်းသော အချက်မှာ အစိုးရအား အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ပြစ်တင်ဝေဖန်မှု အချို့မှာ ဖိနှိပ်သော ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ အပါအဝင် ဥပဒေ အမျိုးမျိုးဖြင့် တရားစွဲဆိုမှုကြောင့် ထောင်ဒဏ်ကျခံနေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီသို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်(NLD)၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ကျဆင်းသွားသည်။ NLD သည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အာဏာရလာသော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဒဏ် ခံရသည့် ဒေသများသို့ လုံခြုံရေးယူဆောင်ရန် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ စစ်တပ်သည် နိုင်ငံရေးအပေါ် သိသာထင်ရှားသော သြဇာလွှမ်းမိုးမှု ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ ရိုဟင်ဂျာ လူနည်းစုဝင် ၇၀၀၀၀၀ ကျော်အား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရအောင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ၂၀၁၇ စစ်ဆင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ ဖိအားပေးမှုကိုလည်း ခံနေရသည်။

အဓိက တိုးတက်မှု ပြောင်းလဲမှု၊ ၂၀၁၈ ဇွန်လ ၁ ရက် မှ ၂၀၁၉ မေလ ၃၁ ရက်ထိ

- အစိုးရသည် အင်တာနက်သုံးစွဲသူများကို နိုင်ငံရေးအကြောင်း ပြောဆိုမှုများအတွက် ဖမ်းဆီးတရားဆွဲဆိုမှု ဆက်လက်ပြုလုပ်လျက် ရှိသည်။ ထိုအထဲတွင် ဝန်ကြီးချုပ်အား ပြစ်တင်ဝေဖန်သော ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်ပို့စ် တင်ပို့မှုကြောင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ထောင်ဒဏ် ၁ နှစ် ချမှတ်ခံရသည့် အောင်ကိုကိုလွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည် (C3ကို ကြည့်ပါ)။
- ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ရက်စက်စွာ ကျူးလွန်မှုများနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းတင်ဆက်မှုကြောင့်

Internet freedom remained constrained in Myanmar during the coverage period, as the government sustained its assault on free expression online. The military and ruling party continued manipulating online content, while users were hesitant to discuss sensitive topics such as gender, the mostly Muslim Rohingya ethnic group, or conflicts in Rakhine, Shan, and Kachin states. Worryingly, some individuals who criticized the government online faced prosecutions and even prison time under a range of laws, including the repressive Telecommunications Law.

Myanmar's transition from military dictatorship to democracy has faltered under the leadership of the National League for Democracy (NLD), which came to power in relatively free elections in 2015 but has failed to uphold human rights or bring security to areas affected by armed conflict. The military retains significant influence over politics, and the country is under international pressure regarding a 2017 military operation that forced more than 700,000 members of the Rohingya minority to flee to Bangladesh.

Key Developments, June 1, 2018 – May 31, 2019

- The government continued to arrest and prosecute internet users for political speech, including Aung Ko Ko Lwin, who was sentenced to one year in prison in September 2018 for Facebook posts criticizing a state chief minister (see C3).
- In September 2018, Reuters journalists Wa Lone and Kyaw Soe Oo were sentenced to seven years in prison for their reporting on atrocities against the Rohingya, following a politically motivated trial; they were later pardoned in May 2019 (see C3).
- A range of draft laws could impact internet freedom and free expression, including a draft cybersecurity law proposed in 2019 (see C2 and

ရိုက်တာ (Reuters) သတင်းထောက် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့အား နိုင်ငံရေး အရင်းခံသော တရားဆွဲဆိုမှုများ ပြုလုပ်ကာ ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ် ချမှတ်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းတို့အား မေလ ၂၀၁၉ ၌ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးခဲ့သည် (C3 ကို ကြည့်ပါ)။

- ၂၀၁၉ တွင် အဆိုပြုထားသည့် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေမူကြမ်း အပါအဝင် ဥပဒေကြမ်း အမျိုးမျိုးတို့သည် အင်တာနက်လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်မှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည် (C2 နှင့် C4 ကို ကြည့်ပါ)။
- ၂၀၁၈ အောက်တိုဘာမှ အစီရင်ခံမှု အသစ်တစ်ခုတွင် စစ်တပ်အရာရှိ ၇၀၀ နီးပါးဖြင့် ငါးနှစ်တာ စနစ်တကျ သတင်းတု သတင်းအချက်အလက်မှား ဖြန့်ချိရေး လှုပ်ရှားမှုအကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့သည် (B5 ကိုကြည့်ပါ)။

၂၀၁၉ အင်တာနက်လွတ်လပ်မှု အခြေအနေ = လွတ်လပ်မှုမရှိ

A) လက်လှမ်းမီမှုအပေါ်အတားအဆီးများ

မြန်မာနိုင်ငံသော 4G ဝန်ဆောင်မှုပါသည့် စမတ်ဖုန်းများမှတစ်ဆင့် သုံးစွဲသူများ ပို၍ အင်တာနက် ချိတ်ဆက်လာသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်တာနက် လက်လှမ်းမီမှု ဆက်လက်တိုးတက်လာသည်။ ၁၀ / ၂၅ မှတ်

B) အကြောင်းအရာများကို ကန့်သတ်မှု

အစိုးရသည် အကြောင်းအရာအပေါ် တိုက်ရိုက် ကန့်သတ်ခြင်းများမှ ဆက်လက် ရှောင်ကြဉ်သော်လည်း စစ်တပ်၊ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ရိုဟင်ဂျာအကြောင်း အစရှိသော ခေါင်းစဉ်များအပါအဝင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့အပေါ် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုမှာ မြင့်မားနေဆဲ ဖြစ်သည်။ လူမှုမီဒီယာကုမ္ပဏီများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိပဲ အကြောင်းအရာ ဖြုတ်ချဖယ်ရှားမှုအား တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့် ဖိအားပေးမှုများအပေါ် တုံ့ပြန်ခဲ့ရာ တရားဝင်နည်း လမ်းကျသော အကြောင်းအရာများကိုပါ ဖျက်ခဲ့သည်။ ၁၆ / ၂၅ မှတ်

C) အသုံးပြုသူ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ

အင်တာနက်အသုံးပြုသူများကို အသရေဖျက်မှု အပါအဝင် ရာဇဝတ်ပြစ်မှုကြောင်းဆိုင်ရာဥပဒေအမျိုးမျိုးဖြင့် ရာဇဝတ် ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်ပင် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေမူကြမ်းတွင် အစိုးရအား အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ဝေဖန်မှုကို အပြစ်ပေးနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်နိုင်သည်ဟု အစိုးရမှ အရိပ်အမြှောက်ပေးခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်မှ ပြုလုပ်သော အွန်လိုင်းပေါ်ရှိ နောက်ယောင်ခံစောင့်ကြည့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အွန်လိုင်းအသုံးပြုသူများကို ခြိမ်းခြောက်မှုသည် အဖြစ်များသည်။ ထို့အပြင် ကျား၊မရေးရာနှင့် "ထိလွယ်ရှလွယ်" ကိစ္စများဟု

C4).

- New reporting in October 2018 described a five-year-long systematic disinformation campaign by nearly 700 military officials (see B5).

2019 Internet Freedom Status = Not Free

A. Obstacles to Access

Internet access continues to improve in Myanmar, as more users connect via smartphones with fast 4G service.

10 / 25 points

B. Limits on Content

While the government continues to refrain from applying direct limitations on content, self-censorship on a range of subjects including the military, corruption, and the Rohingya, remains high. Social media companies have responded to pressure by opaquely increasing content removals, which has removed legitimate content.

16 / 35 points

C. Violations of User Rights

Criminalization of internet users persisted, including under several criminal defamation laws, while the government has hinted that a draft cybersecurity law could contain provisions punishing online criticism of the government. Intimidation of users remains common, through online surveillance carried out by the government and military, as well as harassment against those reporting on or discussing conflicts in Rakhine, Shan, and Kachin states online, in addition to users discussing gender and other so-called "sensitive" issues.

10 / 25 points

ခေါ်ကြသော အကြောင်းများကို ဆွေးနွေးသော အသုံးပြုသူများအား
 နှောင့်ယှက်ခြင်းအပြင် ရခိုင်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များရှိ
 ပဋိပက္ခများအကြောင်းကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင်
 သတင်းတင်ဆက်နေသူများအား နှောင့်ယှက်မှုများသည်လည်း
 အဖြစ်များသည်။ **၁၀ / ၄၀ မှတ်**

၂၀၁၉ အင်တာနက်လွတ်လပ်မှု အခြေအနေ 2019 Internet Freedom Status	လွတ်လပ်မှုမရှိ Not Free
A) လက်လှမ်းမှီမှုအပေါ်အတားအဆီးများ (၀-၂၅ မှတ်) – Obstacles to Access (0-25 pts)	၁၀ မှတ် – 10
B) အကြောင်းအရာများကို ကန့်သတ်မှု (၀-၃၅ မှတ်) – Limits on Content (0-35 pts)	၁၆ မှတ် – 16
C) အသုံးပြုသူ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ (၀-၄၀ မှတ်) – Violations of User Rights (0-40 pts)	၁၀ မှတ် – 10
စုစုပေါင်း* (၀-၁၀၀) – Total* (0-100)	၃၆ မှတ် – 36

* ၀ = မလွတ်လပ်ဆုံး။ ၁၀၀ = အလွတ်လပ်ဆုံး။ စုစုပေါင်းရမှတ် ၇၀ - ၁၀၀ ကြား = လွတ်လပ်။ ၄၀ - ၆၉ ကြား = တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လွတ်လပ်။ ၀ - ၃၉ = မလွတ်လပ်

* 0 = least free, 100 = most free. A total score of 70-100 = Free, 40-69 = Partly Free, 0-39 = Not Free

လက်လှမ်းမီမှုအပေါ်အတားအဆီးများ

Obstacles to Access

မြန်မာနိုင်ငံ 4G ဝန်ဆောင်မှုပါသည့် စမတ်ဖုန်းများမှတစ်ဆင့် သုံးစွဲသူများ ပို၍ အင်တာနက် ချိတ်ဆက်လာသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်တာနက် လက်လှမ်းမီမှု ဆက်လက်တိုးတက်လာသည်။ နိုင်ငံခြားပိုင် မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုပေး ကုမ္ပဏီနှစ်ခု၏ အောင်မြင်မှုသည် အစိုးရ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုကို ဖိအားဖြစ်စေခဲ့ပြီး အစိုးရသည် စစ်တပ်ပိုင် လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးသို့ မိုဘိုင်းဖုန်းလိုင်းစင်ပေးခြင်းနှင့် မိုဘိုင်းဈေးကွက်အပေါ် နိုင်ငံ၏ချုပ်ကိုင်မှုအများစုကို ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ယင်းဖိအားကို တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။

Internet access continues to improve in Myanmar, as more users connect via smartphones with fast 4G service. The success of two foreign-owned mobile service providers has placed pressure on the state's monopoly, and the government has responded by giving a mobile phone license to a military-owned conglomerate and restoring the state's majority control over the mobile market.

<p>A1: အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ချို့တဲ့မှုများသည် အင်တာနက် လက်လှမ်းမီမှုကို ကန့်သတ်ပါသလား သို့မဟုတ် အင်တာနက် ချိတ်ဆက်မှုအမြန်နှုန်းနှင့် အရည်အသွေးကို ကန့်သတ်ပါသလား။ (၀-၆ မှတ်)</p>	<p>၂ မှတ်</p>
<p>A1: Do Infrastructural limitations restrict access to the Internet or the speed and quality of Internet connections? (0-6 points)</p>	<p>2</p>

အစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း အင်တာနက် အသုံးပြုရန် လက်လှမ်းမီမှု ဆက်လက် တိုးတက်လာသည်။ ၂၀၁၉တွင် လူဦးရေ၏ ၄၆.၆% သုံးစွဲသူများ အင်တာနက် အသုံးပြုနေသည်။ ၎င်းသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကတည်းက ၁၇ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် လူ ၃ သန်းမျှ တိုးများလာခြင်း ဖြစ်သည်။^၁ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် 4G ဝန်ဆောင်မှုကို စတင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဝန်ဆောင်မှု မြန်နှုန်းနှင့် အရည်အသွေး မြင့်တက်လာပြီး^၂ ၂၀၁၈ တွင် နိုင်ငံတကာ bandwidth သည် ၄၄၅ Gbps သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ နှင့် ယှဉ်လျှင် ၁၅ ဆ ပိုမို မြန်ဆန်လာခြင်း ဖြစ်သည်။^၃ သို့သော် သုံးစွဲသူအရေအတွက် စုစုပေါင်းသည် အာရှ - ပစိဖိတ် ဒေသအတွင်း ပျမ်းမျှထက် နိမ့်နေဆဲ ဖြစ်ပြီး^၄ ပျမ်းမျှ အင်တာနက်အမြန်နှုန်းနှင့် သုံးစွဲသူတစ်ဦးချင်းအတွက် bandwidth သည်လည်း ဒေသတွင်း ပျမ်းမျှထက် နိမ့်သည်။^၅

Access to the internet continued to improve during the reporting period. Two-fifths of the population now uses the internet as of 2019, an increase of 17 percent or three million people since 2018.¹ The speed and quality of service increased due to the launch of 4G services in 2017,² and international bandwidth reached 445 Gbps in 2018, 15 times higher than 2013.³ However, the overall number of users remains lower than the average for the Asia-Pacific region,⁴ and both average internet speed and bandwidth per user are also lower than the regional average.⁵

အိမ်သုံး/ပုဂ္ဂလိကသုံး ကြိုးဖုန်းအင်တာနက် ချိတ်ဆက်မှုများသည် ရှားပါးနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အစီရင်ခံစာကာလအတွင်း ကြိုးဖုန်းအင်တာနက် မြန်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ပျမ်းမျှ မြန်နှုန်းသည် မိုဘိုင်းဆက်သွယ်မှု မြန်နှုန်း၏ ထက်ဝက်ကျော်ထက် နည်းနေသည်။^၆ အာရှ - ပစိဖိတ်ဒေသ၏ ပျမ်းမျှဖြစ်သော ၁၀ ဦး လျှင် ၁ ဦး ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ ၁၆၆၇ ဦး တွင် ၁ ဦးသာ broadband အင်တာနက် တပ်ဆင်ထားသည်။^၇

Private fixed-line internet connections remain rare, and while fixed-line speeds increased during the coverage period, they are now on average less than half the speed of mobile connections.⁶ Only 1 in 1,667 people has a fixed broadband line, compared to 1 in 10 on average across the Asia-Pacific region.⁷

မိုဘိုင်းဆက်သွယ်မှု အရေအတွက်သည် ဆက်လက်တိုးတက်နေပြီး^၈ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင်သည် ၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့် တိုးတက်ခဲ့ရာ စုစုပေါင်းဆက်သွယ်မှု ၅၆ သန်း အထိ ရှိသည်။^၉ ဤတိုးတက်မှု ရှိသော်လည်း မိုဘိုင်းဆက်သွယ်မှုရှိသော လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်းသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများထက် နည်းသည်။^{၁၀} လူဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်တွင်သာ မိုဘိုင်းဆက်သွယ်မှုရှိပြီး လူအများတွင် SIM

The number of mobile connections has continued to grow,⁸ increasing by about 7 percent in 2018, reaching 56 million connections in total.⁹ Despite this growth, the percentage of the population with a mobile connection is lower than in neighboring countries.¹⁰ Just over 50 percent of the population has mobile connections, and many people have multiple SIM cards.¹¹

Infrastructure development continues to be a

ကဒ်တစ်ခုထက် ပိုရှိကြသည်။¹¹

အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေပြီး ရေကြီးခြင်းနှင့် စိတ်မချရသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် ဆက်သွယ်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ ထို့အပြင် ထိရောက်မှုမရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်နှင့် အကျင့်ပျက်ချစားမှုသည် ဤကဏ္ဍ၏ တိုးတက်ကောင်းမွန်မှုနှင့် ကြီးထွားမှုကို ကန့်သတ်နေသည်။¹² ရိုဟင်ဂျာ အရေးအခင်းအပြီးတွင် ချမှတ်ခဲ့သော အရေးယူဒဏ်ခတ်မှုအသစ်များ သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းကိရိယာများ တင်ပို့ခြင်းအပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှုရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဤအရေးယူဒဏ်ခတ်မှုများသည် အခြေခံအဆောက်အအုံ တိုးတက်မှုအပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်မှုရှိမည်၊ မရှိမည်ကတော့ မသေချာပါ။¹³ တစ်ချိန်တည်းတွင် ကြွက်များကိုကွပ်ကဲမှု၊ ကားမတော်တဆမှုနှင့် ဆောက်လုပ်ရေး စသော ပြဿနာအမျိုးမျိုးကြောင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ထိခိုက်ခဲ့သည်။¹⁴

challenge, with flooding and unreliable electricity hampering connectivity, while an inefficient bureaucracy and corruption limit growth and improvement in the sector.¹² New sanctions adopted in the wake of the Rohingya crisis have also been applied to the export of telecommunications equipment to Myanmar, although it is unclear whether or how the sanctions have affected infrastructure development.¹³ Meanwhile, infrastructure has been damaged by a range of problems such as rodents, car accidents, and construction.¹⁴

<p>A2: အင်တာနက် အသုံးပြုရန် လက်လှမ်းမီမှု အတားအဆီး ဖြစ်လောက်သည့်တိုင်အောင် ဈေးကြီးလွန်းသလား သို့မဟုတ် ပထဝီအနေအထား၊ လူမှုရေးနှင့် အခြားအကြောင်းအရာများကြောင့် လူဦးရေ တစ်ပိုင်းတစ်စသည် လက်လှမ်းမီမှု ပြင်ပရောက်နေပါသလား။ (၀-၃ မှတ်)</p> <p>A2: Is access to the Internet prohibitively expensive or beyond the reach of certain segments of the population for geographical, social, or other reasons? (0–3 points)</p>	<p>၁ မှတ်</p> <p>1</p>
---	--------------------------------------

အစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း အင်တာနက်ကို လူအများ ပိုမို လက်လှမ်းမီလာကြသည်။ မိုဘိုင်းအင်တာနက် ချိတ်ဆက်မှု ဈေးနှုန်း ကျဆင်းလာပြီး အင်တာနက်ဒေတာဖိုးကုန်ကျငွေသည် ယခုအခါ ပိုမို တတ်နိုင်လာပါသည်။¹⁵

The internet became accessible to more people during the coverage period. The price of mobile internet connections has dropped and data is now more affordable.¹⁵

ဈေးနှုန်းများမှာ ဒေသအလိုက် ကွဲပြားနိုင်သော်လည်း အိမ်သုံး/ပုဂ္ဂလိကသုံး broadband အင်တာနက်လိုင်း ဈေးနှုန်းများ ဆက်လက်လျော့နည်းလာ၍ ၂၀၁၈ နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အကြား ဈေးနှုန်းများမှာ ပျဉ်းမျှ ထက်ဝက်ထိ ကျဆင်းသွားသည်။¹⁶ 4G အင်တာနက်ကို ယှဉ်ပြိုင်ရခြင်းနှင့် သုံးစွဲသူများထံမှ ဝယ်လိုအား အလွန်နည်းပါးခြင်း တို့ကြောင့် ကြိုးသုံးအင်တာနက်လိုင်း တပ်ဆင်မှု စရိတ်များသည် လျော့နည်းလာသည်။ ဖြိုပြဒေသများတွင် ကြိုးအင်တာနက် လစဉ်ကြေးသည် ပျမ်းမျှ ၃၈ ဒေါ်လာ ကုန်ကျပြီး လူအများစုအတွက်တော့ အတားအဆီးဖြစ်လောက်သည်အထိ ဈေးကြီးလွန်းနေသေးသည်။

Prices for fixed broadband lines have continued to decrease, dropping on average by half between 2018 and 2019, though prices vary by region.¹⁶ The costs of fixed-line connections have decreased due to competition with 4G and a dearth of demand from customers. The average fixed-line connection now costs \$38 per month in urban areas, which remains prohibitively expensive for the majority of the population.

ဒီဂျစ်တယ်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကော်မတီ (DEDC) ကို ဒစ်ဂျစ်တယ် စီးပွားရေး မြှင့်တင်ပေးသော စီးပွားရေး မူဝါဒများ ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။¹⁷ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လတွင် DEDC သည် ဒစ်ဂျစ်တယ်စီးပွားရေးလမ်းပြမြေပုံကို စတင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတွင် လူတိုင်း ဒီဂျစ်တယ်ပါဝင်အသုံးပြုနိုင်ခွင့် တည်ဆောက်ရန်၊ ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှု တိုးတက်ရန်နှင့် လူမှုစီးပွားဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် နည်းပညာအသုံးချရန် စသည့် အစီအစဉ်များ

The Digital Economy Development Committee (DEDC) was launched in 2017 to support and develop economic policies that promote a digital economy.¹⁷ In March 2019, the DEDC launched its Digital Economy Roadmap, which includes several plans to build digital inclusivity, improve connectivity, and harness technology to foster socioeconomic development.¹⁸ The DEDC had met only twice by the end of the coverage period and has thus far largely operated in secret, without significant public consultation.¹⁹ Although the roadmap divides responsibilities among different ministries, it is

ပါဝင်သည်။¹⁸ အစီရင်ခံစာ ကာလအဆုံးထိတိုင် DEDC သည် နှစ်ကြိမ်သာ တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး ယခုအချိန်အထိ အများပြည်သူနှင့် ထူးထူးခြားခြား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမရှိပဲ များသောအားဖြင့် လျှို့ဝှက်စွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။¹⁹ လမ်းပြမြေပုံသည် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား တာဝန်ဝတ္တရားများကို ခွဲဝေပေးထားသော်လည်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ဘဏ္ဍာငွေ ချမှတ်ထားသလား (သို့မဟုတ်) မည်မျှချမှတ်ထားသလဲ ဆိုသည်မှာ မရှင်းလင်းပါ။

အင်တာနက်အသုံးပြုမှု အချက်အလက်ဖော်ပြသော နိုင်ငံတော် ကိန်းဂဏန်းများတွင် အပယ်ခံအုပ်စုများအပေါ် သက်ရောက်နေသည့် ဒီဂျစ်တယ်ကွာဟမှုကို ဖုံးကွယ်ထားသည်။ 4G သုံးစွဲနိုင်သော မြို့နေ အင်တာနက်သုံးစွဲသူများသည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ သုံးစွဲသူအားလုံး၏ ပျမ်းမျှထက် တစ်လျှင် ပျမ်းမျှဒေသ ၅ ဆနီးပါး ပိုမို သုံးစွဲကြသည်။²⁰ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများ၌ ကွန်ပျူတာ သို့မဟုတ် အင်တာနက် လက်လှမ်းမီသော အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်သည် နည်းပါးနေသေးသည်။²¹ ကျေးလက်ဒေသနှင့် မြို့ငယ်များရှိ သုံးစွဲသူများသည် မြို့ပြဒေသများရှိ အသုံးပြုသူများနှင့်ယှဉ်လျှင် ပိုမိုဆိုးရွားသည့် အင်တာနက်ဆက်သွယ်ရေးအမြန်နှုန်းကို ရရှိကြသည်။

ပထဝီအနေအထားကြောင့် အင်တာနက်လက်လှမ်းမီမှု တန်းတူမရှိခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် အစိုးရသည် လူဦးရေ၏ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ နောက်ဆုံးတွင် အင်တာနက် ရောက်ရှိနိုင်ရန် ရည်မှန်းချက်ဖြင့် လစ်လျူရှုခံရသော ဒေသများ၏ ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် အခြေခံဆက်သွယ်ရေး လိုအပ်ချက် ဖြည့်ဆည်းရေး ဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေ (Universal Service Fund, USF) ကို ထူထောင် ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။²² USF ကို ၂၀၁၈ခုနှစ် နှစ်လည်ပိုင်းတွင် စတင်သည့် ၂ ရာခိုင်နှုန်း ဆက်သွယ်ရေးအခွန်သစ်ဖြင့် ထောက်ပံ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။²³ USF ၏ ပထမဆုံးစမ်းသပ်စီမံကိန်းအတွက်²⁴ ရခိုင်နှင့် မကွေးတိုင်း ဒေသကြီးရှိ မြို့နယ်လေးခုအား ရွေးချယ်ထားပြီး အစိုးရသည် စမ်းသပ်စီမံကိန်းအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးကုမ္ပဏီများကို သတ်မှတ်ရန် တင်ဒါခေါ်ယူနေသည်။²⁵

လက်လှမ်းမီမှုတွင် ကျား၊မ အခြေပြု ကွာဟမှုများကို အစိုးရမှ ယေဘုယျအားဖြင့် လျစ်လျူရှုထားသည်။ အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် မိုဘိုင်းဖုန်း ပိုင်ဆိုင်နိုင်မှု နည်းပါးပြီး အင်တာနက် အသုံးပြုမှုမှာလည်း သိသိသာသာ နည်းပါးသည်။²⁶ အသက် ၁၅ မှ ၂၄ နှစ်ကြား အင်တာနက် သုံးစွဲသူ ရာခိုင်နှုန်းသည် အင်ဒိုနီးရှား၊ ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဗီယက်နမ်နှင့် ဖိလစ်ပိုင်တို့၏ ရာခိုင်နှုန်းအောက် နိမ့်သည်။²⁷ အမျိုးသမီးများအတွက် အင်တာနက်သုံးစွဲရန် လက်ကိုင်ဖုန်းကို ပိုင်ဆိုင်ရန်နှင့် အသုံးပြုရန် အတားအဆီးများတွင် ကုန်ကျစရိတ်တတ်နိုင်မှု၊ တတ်မြောက်မှု စွမ်းရည်အပြင် လုံခြုံရေးနှင့် ဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာစိုးရိမ်မှု စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။²⁸

unclear how much—if any—budget has been allocated to operationalizing it.

National figures on internet access hide a digital divide that affects marginalized groups. Urban users who have access to 4G consume almost five times more data on average each month than the national average for all users.²⁰ The number of households, particularly in rural areas, that have access to a computer or to the internet remains small.²¹ Users in rural areas and small towns have poorer internet connections than those in urban areas.

In recognition of the geographical disparity in access, the government announced the development of a Universal Service Fund (USF) to invest in telecommunications services for areas that are otherwise underserved, with the eventual aim of reaching 99 percent of the population.²² The USF is supported by a new 2 percent telecommunications tax that was rolled out in mid-2018.²³ Four townships in the Rakhine and Magwe regions have been selected for the USF's first pilot project,²⁴ and the government is conducting a tender to identify service providers for the pilot.²⁵

Gender-based disparities in access are generally ignored by the government. Women are still less likely than men to own a mobile phone and significantly less likely to use the internet.²⁶ The percentage of those aged 15 to 24 who use the internet is lower than in India, Indonesia, Thailand, Malaysia, Vietnam, and the Philippines.²⁷ For women, barriers to owning and using a mobile phone to access the internet include affordability, literacy skills, and security and safety concerns.²⁸

A3: ချိတ်ဆက်မှုနှင့် ဆက်သွယ်မှုကို ကန့်သတ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် အစိုးရသည် အင်တာနက် အခြေခံအဆောက်အအုံများအား နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဥပဒေနည်းများဖြင့် ထိန်းချုပ်မှုကို ကျင့်သုံးပါသလား။ (၀-၆ မှတ်)

၄ မှတ်

A3: Does the government exercise technical or legal control over Internet infrastructure for the purposes of restricting connectivity? (0-6 points)

4

အတိတ်တွင် အစိုးရအနေဖြင့် ဆက်သွယ်မှုကို ကန့်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခဲ့သည်။²⁹ အစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း ဆက်သွယ်မှုကို ကန့်သတ်ထားသည်ဟူသော ထုတ်ပြန် အစီအရင်ခံစာများ မရှိခဲ့ပါ။³⁰ သို့သော် အစီရင်ခံစာ ကာလပြင်ပ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အစိုးရသည် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသရှိ လူဦးရေ တစ်သန်းကျော်၏ အင်တာနက်ကို ဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။ ထိုဒေသများမှာ ပထမဦးဆုံးတွင် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် စစ်တပ်မှ နှိမ်နင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး မကြာသေးမီက ရခိုင်များအပေါ်ပါ နှိမ်နင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သော ဒေသများ ဖြစ်သည်။³¹ ၂၀၁၉ အောက်တိုဘာလအထိ အချို့ဒေသများ၌ အင်တာနက် ကန့်သတ်မှုများ ဆက်လက် သက်ရောက်မှုရှိနေဆဲ ဖြစ်ပြီး လူ ၆၀၀,၀၀၀ ကျော်၏ လက်လှမ်းမီမှုကို ထိခိုက်နေသည်။

ပုဂ္ဂလိက အင်တာနက်ထောက်ပံ့သူများက မိုဘိုင်းအခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် အင်တာနက် ပင်မကျောရိုးပိုင်ဆိုင်မှုကို ဖြည်းဖြည်းချင်း ခွဲဝေပိုင်ဆိုင်လာအောင် လုပ်လာကြသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရပိုင် မြန်မာ့စာတိုက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေး (MPT) မှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံများစုကို ပိုင်ဆိုင်ပြီး ထိန်းချုပ်ထားခြင်း ကြောင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန (MoTC) သည် ကြီးကြပ်မှုနှင့် အကာအကွယ်မရှိဘဲ အင်တာနက်ကို ဖြတ်တောက်နိုင်သည့် စွမ်းအားကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်တာနက်ဝင်ရောက်မှုလမ်းကြောင်း (Internet Gateway) (၇) ခုရှိပြီး နှစ်စဉ် bandwidth ဝယ်လိုအား ၇၀ ရာနှုန်း တိုးတက်မှု³² ကို ထောက်ပံ့ရန်အတွက် လာမည့်အနာဂတ်တွင် ဆက်လက်တိုးတက်ရန်ရှိသည်။ ၎င်းတွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွက် စီစဉ်ထားသော ဂြိုဟ်တုဆက်သွယ်မှု စနစ်အသစ်³³ လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိက အင်တာနက်ဝင်ရောက်မှုလမ်းကြောင်း အသစ်များသည် နိုင်ငံတကာ ဆက်သွယ်မှုအား ပိုမိုခိုင်ခံ့ရည် ရှိစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖိုင်ဘာကေဘယ်ကြိုး (fiber-optic cable) အကွာအဝေး ၆၈,၀၀၀ ကီလိုမီတာ ရှိသည်။³⁴ ပထမဆုံး ပုဂ္ဂလိကပိုင် ရေအောက် အင်တာနက်ကေဘယ်ကြိုးဖြစ်သော မြန်မာ -မလေးရှား- ထိုင်း- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆက်သွယ်ကြိုး (MYTHIC) ကို စင်ကာပူအခြေစိုက် Campana Group က မြန်မာနှင့် ထိုင်းပူးတွဲ ပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့် ချိတ်ဆက် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၎င်းကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများသို့ စတင် လက်ကားရောင်းချခဲ့သည်။³⁵ Campana Group သည် နောက်ထပ်အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ်ကြာ အသုံးပြုနိုင်မည့် bandwidth အလုံအလောက်ရှိသည့် SIGMAR ဟု ခေါ်သော ဒုတိယ

The government has in the past refrained from restricting connectivity,²⁹ and there were no public reports of restrictions on connectivity during the coverage period.³⁰ However, in June 2019, after the coverage period, the government cut off the internet for over a million people in parts of Rakhine State and Chin State, areas where the military has conducted crackdowns, first against the Rohingya, and more recently against the Rakhine.³¹ As of October 2019, the restrictions were still in effect in some areas, affecting access for over 600,000 people.

The Ministry of Transport and Communications (MoTC) retains the power to cut off the internet without oversight or safeguards, as it owns and controls much of the telecommunications infrastructure via the state-owned Myanmar Posts and Telecommunications (MPT), although private providers are gradually diversifying ownership of mobile infrastructure and the internet backbone. Myanmar has seven internet gateways and is expected to develop more in the near future to support its 70 percent annual growth in bandwidth demand,³² including new satellite connections planned for 2019.³³ New private internet gateways are making the international connection more resilient.

Myanmar has 68,000 kilometers of fiber-optic cable.³⁴ The first private undersea internet cable, the Myanmar-Malaysia-Thailand-International Connection (MYTHIC), was installed by Campana Group, a company based in Singapore and jointly owned by Myanmar and Thailand. It began selling wholesale to telecommunications companies in 2017.³⁵ Campana Group plans to build a second undersea cable, called SIGMAR, to be launched in 2020 with enough bandwidth to serve for at least 10 years.³⁶ Myanmar's government plans to launch a second satellite, MyanmarSat-2, in 2020 to support the telecommunications infrastructure.³⁷

ရေအောက်ကေဘယ်လ်ကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်အပြီး တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်နေသည်။³⁶ ဆက်သွယ်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံကို ထောက်ပံ့ရန်အတွက် မြန်မာအစိုးရသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယပြုတ်တုချန်နယ်ဖြစ်သော MyanmarSat-2 ကို စတင်ရန် စီစဉ်နေသည်။³⁷

ဥပဒေမူဘောင်တွင် အင်တာနက်အမြန်နှုန်းကန့်သတ်ပိတ်ပင်ခြင်း (bandwidth throttling)နှင့် သက်ဆိုင်သည့် တိကျသော စည်းမျဉ်းများ မရှိပါ။ သို့သော် ဥပဒေရေးရာ ပြဌာန်းချက်များသည် မရှင်းမလင်းဖြစ်ပြီး ကျယ်ပြန့်သောကြောင့် ၎င်းတို့ကို ထိုကဲ့သို့ အင်တာနက်အမြန်နှုန်းကန့်သတ်ပိတ်ပင်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အလွဲသုံးစား ပြုနိုင်သည်။³⁸ အစီရင်ခံစာကာလအဆုံးအချိန်အထိ ရေးဆွဲပြင်ဆင်နေသေးသော ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေမူကြမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အင်တာနက် အခြေခံအဆောက်အအုံကို သက်ရောက်နိုင်သော တင်းကျပ်သည့် စည်းမျဉ်းများ ပါဝင်ကောင်းပါဝင်နိုင်သည်(C2ကို ကြည့်ပါ)။³⁹

The legal framework has no specific regulations relating to bandwidth throttling, but many legal provisions are vague and broad, meaning that they can be misused for such purposes.³⁸ A draft cybersecurity law under consideration at the end of the reporting period could include restrictive provisions that affect Myanmar’s internet infrastructure (see C2).³⁹

<p>A4: (အင်တာနက်) ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများ၏ ထွေပြားစုံလင်မှုကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သို့မဟုတ် စီးပွားရေး အတားအဆီးများ ရှိပါသလား။ (၀-၆ မှတ်)</p>	<p>၂ မှတ်</p>
<p>A4: Are there legal, regulatory, or economic obstacles that restrict the diversity of service providers? (0–6 points)</p>	<p>2</p>

အစိုးရသည် ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင်များကို ချထားပေးပြီး ဖြစ်သော်လည်း စစ်တပ်ပိုင် ဆက်သွယ်ရေး ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ ဈေးကွက်၏ မတူကွဲပြားမှုကို ကန့်သတ်ထားသည်။ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရန် အတားအဆီးများစွာကို ရင်ဆိုင်ရသည်။

Although the government has awarded a number of telecommunications licenses, a military-owned telecommunications company has restricted the diversity of the market. Providers face a range of obstacles to effectively operate.

ထိန်းချုပ်မှုလျှော့ချခြင်း အားဖြင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အတားအဆီးများကို ဖယ်ရှားပေးခဲ့ရာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကတည်းက အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ (ISP) များနှင့် မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအတွက် ဆက်သွယ်ရေး လိုင်စင်ချထားပေးမှုများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုးပွားလာခဲ့သည်။ အစီရင်ခံစာကာလအဆုံးပိုင်းအထိ အနည်းဆုံး ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင် ၁၃၇ ခု ချပေးခဲ့ပြီး⁴⁰ ဤကာလအတွင်း နိုင်ငံပိုင် မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုကို အသုံးပြုနေသူ အရေအတွက်ဝေစုသည် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သို့ ခေတ္တကျဆင်းခဲ့သည်။⁴¹ သို့သော် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်ပိုင် အော်ပရေတာ Mytel အား ဆက်သွယ်ရေး လိုင်စင်ချီးမြှင့်မှုနှင့် Mytel ၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ နှိုင်းယှဉ်ပမာဏသည် ဝန်ဆောင်မှု၏ မတူကွဲပြားမှုကို အားနည်းစေပြီး ဆက်သွယ်ရေး ဈေးကွက်တွင် အစိုးရ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ပြန်လည် ခိုင်မာလာစေခဲ့သည်။

Myanmar has seen a proliferation of telecommunications licences awarded since 2013, when deregulation removed many of the legal and regulatory barriers to entry for internet service providers (ISPs) and mobile service providers. At least 137 telecommunications licenses had been awarded by the end of the coverage period,⁴⁰ and the share of subscribers using state-controlled mobile service providers briefly dropped below 50 percent during the coverage period.⁴¹ However, the 2017 award of a telecommunication licence to the military-owned operator Mytel, and the comparative scale of Mytel’s investment since launching in 2018, has undermined the diversity of providers and reasserted the state’s dominance over the telecommunications market.

Mytel အား ဗီယက်နမ်စစ်တပ် ထိန်းချုပ်သော Viettel ကုမ္ပဏီ၊ ပြည်တွင်း ကုမ္ပဏီများအပေါင်းအစုနှင့် မြန်မာစစ်တပ်၏ မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း(MEC)မှ ပိုင်ဆိုင်သော Star High Public Company တို့က ပူးတွဲ ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။⁴² MECအား အမေရိကန်ဘဏ္ဍာရေးဌာန (US Treasury Department) သည် ၂၀၀၈

Mytel is jointly owned by the Vietnamese-military-controlled company Viettel, a consortium of local firms, and Star High Public Company, which is owned by the Myanmar military’s Myanmar Economic Corporation (MEC).⁴² The MEC was sanctioned by the US Treasury Department between 2008 and 2016 for

မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာစစ်တပ်မှ ကျူးလွန်ခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့သောကြောင့် ဒဏ်ခတ်အရေးယူမှုကို ချမှတ်ခဲ့သည်။⁴³ Mytel သည် MEC ပိုင်ဆိုင်သည့် MECTel ဆက်သွယ်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံများကို အသုံးပြုကာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ပါသည်။⁴⁴ ကုမ္ပဏီမှ စစ်တပ်နှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဖြင့် ပတ်သက်နေမှုကြောင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူအချို့သည် Mytel ကို သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြပါသည်။⁴⁵ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ဥရောပသမဂ္ဂသည် ရခိုင်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များတွင် စစ်တပ်မှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် Mytelအား အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ ချမှတ်ရန် စဉ်းစားခဲ့သည်။⁴⁶

Mytel သည် ၎င်း၏ 4G သီးသန့် ဝန်ဆောင်မှုကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စတင်ဖြန့်ဖြူးခဲ့ပြီး⁴⁷ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် သုံးစွဲသူ ၅ သန်းအထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။⁴⁸ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားမိုဘိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ကုမ္ပဏီသုံးခုနှင့် အတူပါဝင်လာပြီး ၎င်းတို့အားလုံးကို မြန်မာအစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားအစိုးရများမှ ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။⁴⁹ ၂၀၁၈ ၏ တတိယသုံးလပတ်၌ နိုင်ငံခြား မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုပေး ကုမ္ပဏီနှစ်ခု ဖြစ်သည့် Telenor နှင့် Ooredoo တို့သည် ဈေးကွက်အစုရှယ်ယာ ၃၂.၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၇.၁ ရာခိုင်နှုန်းအသီးသီး ပိုင်ဆိုင်ထားကြသည်။⁵⁰ တစ်ချိန်တည်းတွင် အစိုးရပိုင် MPT သည် ဈေးကွက်အစုရှယ်ယာ ၄၇ ရာခိုင်နှုန်း အထိ ဆက်လက်ကျဆင်းသွားသည်။ အခြား ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင် ရရှိထားသူများထဲတွင် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့် ကြိုးဖုန်းနှင့် မိုဘိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေး ကုမ္ပဏီမျိုးစုံ ပါဝင်သည်။ ဥပမာ ပြည်တွင်း လုပ်ငန်းအုပ်စုကြီးတစ်ခုမှ ပိုင်ဆိုင်သည့် Amara Communications သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် စတင်ခဲ့ပြီး ရန်ကုန်မြို့ အပါအဝင် သယ်ဆောင်၍ရသော အင်တာနက်စက်(MiFi box)များကို အသုံးပြုသော ဒေတာသီးသန့် ဝန်ဆောင်မှုကို ပေးခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လအထိ တာဝါတိုင် ၃၀၀ ကို တပ်ဆင်ထားပြီး ဖြစ်သည်။⁵¹ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလမှ စတင်ကာ မြို့ကြီး ၃၀ မြို့တွင် Global Technology Group မှ ကြိုးမဲ့ broadband ကို စတင်ခဲ့သည်။⁵²

လိုင်စင်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် မျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် လွှမ်းမိုးရန် ပြင်ပမှ ကြိုးပမ်းမှုများကိုလည်း အကြီးအကျယ် ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။⁵³ သို့သော်လည်း လိုင်စင်ရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ထိထိရောက်ရောက် လည်ပတ်ရန် အတွက်တော့ အတားအဆီးများ ရှိနေသေးသည်။ ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် ဆက်သွယ်ရေး တာဝါတိုင်အသစ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်းအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများ တင်ပြခဲ့ကြသည်။⁵⁴ ဒေသန္တရအစိုးရအရာရှိများသည် အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ အား ဖိုင်ဘာ-အော့ပတစ် ကေဘယ်ကြိုးများ တပ်ဆင်ရန်၊ တာဝါတိုင်များ ဆောက်လုပ်ရန်နှင့် Wi-Fi ကိရိယာများ တပ်ဆင်ရန် ခွင့်ပြုချက်ရှိဖို့ လိုအပ်ကြောင်း ဖိအားပေး ပြောကြားမှုများ ရှိသည်။⁵⁵

its role in the human rights violations committed by Myanmar’s military.⁴³ Mytel operates using the telecommunications infrastructure owned by MECTel, which is also owned by the MEC.⁴⁴ Some activists have called for a boycott of Mytel due to the company’s connections with the military and human rights violations.⁴⁵ In 2018, the European Union considered applying sanctions to Mytel in response to the military’s human rights abuses in Rakhine, Shan, and Kachin states.⁴⁶

Mytel launched its 4G-only service in February 2018,⁴⁷ and had reached five million subscribers by 2019.⁴⁸ It joined three other mobile service providers in Myanmar, all of which are owned by the Myanmar government or foreign governments.⁴⁹ Two foreign mobile service providers, Telenor and Ooredoo, have market shares of 32.3 percent and 17.1 percent respectively as of the third quarter of 2018.⁵⁰ The state-owned MPT continued to shrink to a 47 percent market share by the third quarter of 2018. Other providers that have received telecommunications licences include a mixture of national and local fixed-line and mobile services. For example, Amara Communications, owned by a large domestic conglomerate, launched in May 2018 and provides a data-only service using MiFi boxes, including in Yangon, where it had already installed 300 towers by March 2018.⁵¹ The Global Technology Group launched wireless broadband in 30 cities beginning in May 2018.⁵²

The administering of licences is generally regarded as fair and transparent, and external efforts to influence decisions have been largely rebuffed.⁵³ Once given a licence, however, obstacles to operating effectively remain. Telecommunications providers have raised concerns about restrictions on building new towers,⁵⁴ and local government officials have stressed the need for providers to obtain permits to lay fiber-optic cables, build towers, and install Wi-Fi devices.⁵⁵

<p>A5: ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေး ကုမ္ပဏီများနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ် နည်းပညာကို ကွပ်ကဲသော နိုင်ငံတော် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ကြီးကြပ်မှု အဖွဲ့များသည် လွတ်လပ်၍ တရားမျှတပြီး အမှီအခိုကင်းသော ပုံစံဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ပါသလား။ (၀-၄ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>A5: Do national regulatory bodies that oversee service providers and digital technology fall to operate in a free, fair, and independent manner? (0–4 points)</p>	<p>1</p>

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ကြီးကြပ်မှု အဖွဲ့များသည် နိုင်ငံရေး ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကို တွန်းကန်ရန် အင်အားလျော့နည်းပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုလည်း မရှိကြပါ။ ပို့ဆောင်ရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MoTC) ၏ ဆက်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (PTD) သည် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍကို ကြီးကြပ်ရန် တာဝန်ရှိသူ ဖြစ်သည်။ ယခင်အစိုးရများ လက်ထက်တွင် PTD သည် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၏ ကြီးကြပ်သူဖြစ်သလို ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားသူလည်း ဖြစ်သည်။ ဤတာဝန် အခန်းကဏ္ဍများကို ယခုအခါ ခွဲစိတ်လိုက်ပြုပြင်ပြီး PTD သည် ကြီးကြပ်သူ အဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး MPT သည် အစိုးရထိန်းချုပ်လည်ပတ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသည်။ PTD ၏ တာဝန်များတွင် ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင်များ ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် သက်တမ်းတိုးခြင်း၊ ချိတ်ဆက်မှုနယ်ပယ်အကျယ်အဝန်းကို ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စားသုံးသူကာကွယ်ရေးကို ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအား စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်း၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအား စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။⁵⁶

သို့ရာတွင် PTD နှင့် MPT နှစ်ခုစလုံးသည် အမှီအခိုကင်းစွာ ကြီးကြပ်မှုနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုအပေါ် ကာကွယ်ပေးရန် သင့်လျော်သော အထိန်းအကွပ် မရှိခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံရေးအရ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုအား ခုခံနိုင်စွမ်းမရှိပါ။ ထို့အပြင် ဤဌာနများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပွင့်လင်းမှု မရှိပဲ ၎င်းတို့သည် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း (သို့မဟုတ်) တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း ပြုလုပ်သည်မှာ ရှားပါးသည်။⁵⁷ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၆ တွင် မြန်မာနိုင်ငံဆက်သွယ်ရေးကြီးကြပ်မှုကော်မရှင်(MCRC)အတွက် ဥပဒေမူကြမ်း ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ရာ ၎င်းကို တည်ထောင်ရန် လိုအပ်နေသေးသည်။⁵⁸ MCRC သည် အမှီအခိုကင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အကာအကွယ်များ လုံလောက်စွာ ရရှိမည် မဟုတ်သော်လည်း ကြီးကြပ်မှု လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လက်လွှဲယူရမည်ဖြစ်ပြီး ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၏ မည်သည့် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများကိုမဆို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပေးရမည် ယန္တရားတစ်ခုကို ပြဋ္ဌာန်းရန် ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် MCRC ကို ထူထောင်ရန် မဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမှာ အစိုးရအနေနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍအပေါ် ၎င်း၏ တိုက်ရိုက် ထိန်းချုပ်မှုကို လက်လွှတ်ရန် မလိုလားနေသေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု

Myanmar’s regulatory bodies remain vulnerable to political interference and lack transparency. The MoTC’s Posts and Telecommunications Department (PTD) is responsible for regulating the telecommunications sector. Under previous governments, the PTD was the regulator and a monopoly service provider for the telecommunications sector. These roles have now been separated, with the PTD acting as the regulator and the MPT acting as the state-controlled service provider. The PTD’s responsibilities include issuing and renewing telecommunications licenses, regulating the frequency spectrum, addressing consumer protection, inspecting and supervising telecommunications providers, and carrying out any administrative actions against providers.⁵⁶

However, both the PTD and MPT lack proper safeguards to protect regulatory and operational independence, making them vulnerable to political interference. Furthermore, the bodies’ decision-making processes are opaque and they rarely engage or consult with civil society.⁵⁷ Article 86 of the 2013 Telecommunications Law outlines a Myanmar Communications Regulatory Commission (MCRC), which has yet to be established.⁵⁸ The MCRC, which would have insufficient safeguards for independence, would take over regulatory functions and institute a mechanism to adjudicate any administrative issues in the telecommunications sector. Many analysts believe that the government’s failure to establish the MCRC is due to its unwillingness to relinquish direct control over the telecommunications sector.⁵⁹

The Pricing and Tariff Regulatory Framework showcases how telecommunications rules favor state-owned service providers. The framework, an initial set of rules for mobile service providers, came into force in 2017 and included new floor pricing and a ban on offering free SIM cards or supplying telecommunications services below cost, among other rules. The rule on floor pricing included a minimum charge for data (\$0.00065 per 1 MB of data), calls, SMS, and other services. The floor pricing, which was more expensive than some providers’ prices at the

လေ့လာသုံးသပ်သူ အများအပြားမှ ယုံကြည်ကြသည်။⁵⁹

ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများသည် နိုင်ငံပိုင် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအား အခွင့်အရေးပေးနေသည်ဆိုသည့် အချက်ကို ဈေးနှုန်းနှင့် အခွန်ကြီးကြပ်ရေး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း မှုဘောင်က ပြသနေသည်။ မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအတွက် ကနဦးစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပါဝင်သော ဤမှုဘောင်သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အသက်ဝင်ခဲ့ပြီး ကြမ်းခင်းဈေးနှုန်းအသစ် သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အခမဲ့ဆင်းမံကဒ်များ ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ကုန်ကျစရိတ်အောက် လျှော့ရောင်းခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း စသည့် စည်းကမ်းများ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ကြမ်းခင်းဈေးနှုန်း စည်းကမ်းချက်တွင် ဒေတာ (၁ MB လျှင် ၀.၀၀၀၆၅ ဒေါ်လာ)၊ ဖုန်းခေါ်ဆိုမှု၊ SMS နှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အနည်းဆုံး ဈေးသတ်မှတ်ချက်များ ပါဝင်သည်။ အချို့သော ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၏ ဈေးထက် စတင်ချမှတ်ချိန်တွင် ပိုဈေးကြီးသော ကြမ်းခင်းဈေးနှုန်းသည် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူတိုင်း လိုက်နာရမည့် သတ်မှတ်ချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အစိုးရသည် စစ်တပ်ပိုင် Mytel အတွက်တော့ ကြမ်းခင်းဈေးနှုန်း သတ်မှတ်ချက်ကို သက်ညှာပေးထားခဲ့ပြီး အကြောင်းမှာ ၎င်းကို စတင်တည်ထောင်ချိန်တွင် အလျင်အမြန်ကြီးထွားမှုရရှိလာအောင် အထောက်အကူပေးရန် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။⁶⁰

၁၉၉၆ ကွန်ပျူတာပညာဖွံ့ဖြိုးရေးဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး လုပ်ငန်း ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များပါဝင်သည့် အခြားအစိုးရအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံကွန်ပျူတာအသင်းချုပ်သည် နည်းပညာနှင့်သက်ဆိုင်သော အသင်းအဖွဲ့များ၊ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များနှင့် ကဏ္ဍတွင်းရှိ အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများအတွက် ညှိနှိုင်းရေး ဆောင်ရွက်လှုပ်ရှားရာ နေရာဖြစ်သည်။ အသင်းချုပ်သည် အစိုးရထောက်ခံအားပေးနေသောအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းများမှာ ပွင့်လင်းမှုမရှိဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်မှုများကို ထုတ်ဖော်ခဲ့သည်။⁶¹ ဥပမာအားဖြင့် အသင်းချုပ်၏ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းများသည် အစိုးရ၏ ပိုမိုပြင်းထန်သော ဒီဂျစ်တယ်စောင့်ကြည့်ရေးမူဝါဒအချို့ကို ထောက်ခံခဲ့သည်။⁶²

time of adoption, was established for all providers to follow. However, the government waived floor pricing for the military-owned Mytel, reportedly to enable it to achieve rapid growth when it was first launched.⁶⁰

Another state institution, the Myanmar Computer Federation, which was formed under the 1996 Computer Science Development Law and is comprised of industry professionals, is the designated focal point for coordination with technology-related associations, working groups, and other stakeholders in the sector. Civil society groups have raised concerns that the federation is progovernment and operates opaquely.⁶¹ For example, the federation's leadership has supported some of the government's more draconian digital surveillance policies.⁶²

အကြောင်းအရာများကို ကန့်သတ်ခြင်းများ

Limits on Content

အစိုးရသည် အကြောင်းအရာအပေါ် တိုက်ရိုက် ကန့်သတ်ခြင်းများမှ ဆက်လက် ရှောင်ကြဉ်သော်လည်း စစ်တပ်၊ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ရိုဟင်ဂျာအကြောင်း အစရှိသော ခေါင်းစဉ်များအပါအဝင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့အပေါ် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုမှာ မြင့်မားနေဆဲ ဖြစ်သည်။ လူမှုမီဒီယာကမ္ဘာဏီများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိပဲ အကြောင်းအရာဖယ်ရှားမှုအား တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့် ဖိအားပေးမှုများကို တုန့်ပြန်ခဲ့ရာ တရားဝင်နည်းလမ်းကျသော အကြောင်းအရာများကိုပါ ဖျက်ခဲ့သည်။ အသုံးပြုသူများသည် အင်တာနက်ကို လွတ်လပ်စွာ လက်လှမ်းရယူနိုင်သော်လည်း အွန်လိုင်းမီဒီယာ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ၏ အကြောင်းအရာများသည် ထွေပြားစုံလင်မှုမရှိပါ။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အစိုးရနှင့် စစ်တပ်သည် ၎င်းတို့၏ ပြောဆိုမှုများကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင် တက်ကြွစွာ တိုးမြှင့်ပြီး လွတ်လပ်စွာ သတင်းထက်လှမ်းတင်ဆက်မှုများကို “သတင်းတု” အဖြစ် ငြင်းပယ်သည်။

While the government continues to refrain from applying direct limitations on content, self-censorship on a range of subjects including the military, corruption, and the Rohingya, remains high. Social media companies have responded to pressure by opaquely increasing content removals, which has removed legitimate content. Users are free to access the internet, but there is a lack of diversity in the ownership and content of online media outlets. Meanwhile, the government and military actively promote their own narratives online and reject much independent reporting as “fake news.”

<p>B1: အင်တာနက်ပေါ်ရှိ အကြောင်းအရာကို ပိတ်ဆို့မှု (သို့) စစ်ထုတ်မှုကို အစိုးရမှ ပြုလုပ်ပါသလား (သို့) အင်တာနက် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအား ထိုသို့ပြုလုပ်ရန် ဖိအားပေးပါသလား။ (0-6 မှတ်)</p>	<p>6 မှတ်</p>
<p>B1: Does the state block or filter, or compel service providers to block or filter, Internet content? (0–6 points)</p>	<p>6</p>

အစိုးရသည် အကြောင်းအရာများကို ပိတ်ဆို့မှု သို့မဟုတ် စစ်ထုတ်မှု ပြုလုပ်ခြင်းမှ ဆက်လက် ရှောင်ကြဉ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအနေဖြင့် ရုပ်ရှင်များမှလွဲ၍ သမရိုးကျမီဒီယာ နှင့် အီလက်ထရောနစ်မီဒီယာများအား ရှေးဦးဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီး၊ သိပ်မကြာပြီးနောက် စာပေစစ်နှင့်မှတ်ပုံတင်ဌာနကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ အစိုးရသည် ပိတ်ဆို့ရန်နှင့် စစ်ထုတ်ရန် စာရင်းကို ထုတ်ဝေခြင်း မရှိပါ။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ သုံးသပ်ချက်ကာလအတွင်းလည်း ပိတ်ဆို့ခြင်း သို့မဟုတ် စစ်ထုတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ထုတ်ပြန် အစီရင်ခံစာများ မရှိပါ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကတည်းကပင် ကွန်ရက် တိုင်းတာမှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ရန် သို့မဟုတ် အသွားအလာများကို ခြယ်လှယ်ရန် အသုံးပြုသော ဆော့ဖ်ဝဲများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်း မရှိသေးပါ။⁶³ နိုင်ငံရေးပါ အကြောင်းအရာများကို နေရာတိုင်းလိုလို ရရှိနိုင်သလို လိုင်ပိုင်းဆိုင်ရာ(အပြာ) အကြောင်းအရာများကိုပင်လျှင် ၂၀၁၉ နှစ်လယ်ပိုင်းအထိ ယေဘုယျအားဖြင့် ပိတ်ဆို့ထားခြင်း မရှိပါ။⁶⁴ သုံးစွဲသူအရေအတွက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံး မိုဘိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးသူဖြစ်သော Telenor သည် နှစ်စဉ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အစီရင်ခံစာများကို သူတစ်ဦးတည်းသာ ထုတ်ပြန်လေ့ရှိပြီး ဤအစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း အစိုးရထံမှ မည်သည့်

The government has continued to refrain from blocking or filtering content. In 2012, the government lifted all prior censorship of traditional and electronic media, with the exception of films, dissolving the Press Scrutiny and Registration Division shortly thereafter. The government does not actively publish blocking and filtering lists and there are no public reports about blocking or filtering during the period under review. Network measurements have not detected software used for censorship or manipulation of traffic inside Myanmar since 2012.⁶³ Political content appears to be almost universally available, and even content such as pornography was generally not blocked as of mid-2019.⁶⁴ Telenor, Myanmar’s second largest mobile service provider in terms of subscribers and the only provider to publish annual transparency reports, reported receiving no requests to block content from the government during the coverage period.⁶⁵

အကြောင်းအရာကိုမှ ပိတ်ဆို့ရန် တောင်းဆိုမှု မရှိခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံခဲ့ပါသည်။⁶⁵

<p>B2: အစိုးရ သို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့/ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဥပဒေ၊ အုပ်ချုပ်ရေး သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းများ အသုံးပြု၍ ထုတ်ဝေသူများ၊ အင်တာနက်ပေါ်တွင် အကြောင်းအရာများ ဝေမျှနိုင်ရန်နေရာပေးသူ (content host)များ၊ သို့မဟုတ် ဒီဂျစ်တယ်ပလက်ဖောင်းများအား အကြောင်းအရာများကို ဖျက်ပစ်ပေးရန် အတင်းအကျပ် ပြုလုပ်ပါသလား။ (၀-၄ မှတ်)</p> <p>B2: Do state or nonstate actors employ legal, administrative, or other means to force publishers, content hosts, or digital platforms to delete content? (0–4 points)</p>	<p>၁ မှတ်</p> <p>1</p>
---	------------------------

အကြောင်းအရာ ဖယ်ရှားပေးရန် ဖိအားပေးမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနှင့် နိုင်ငံပြင်ပရှိ အစိုးရအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့များမှ ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်နေသည်။ တရားရုံးများ အပါအဝင် အစိုးရမှ အကြောင်းအရာ ဖယ်ရှားပေးရန် မည်သည့် တရားဝင်တောင်းဆိုမှုများအပေါ် ဂူဂယ် (Google)၊ Twitter တွစ်တာ (Twitter)နှင့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် (Facebook)တို့မှ အစီရင်ခံခြင်း မရှိခဲ့ပါ။⁶⁶ ထိုနည်းတူစွာပင် တရားဝင်အစိုးရ သို့မဟုတ် တရားရုံးများမှ အွန်လိုင်းထုတ်ဝေသူများနှင့် အကြောင်းအရာဝေမျှနိုင်ရန်နေရာပေးသူများသို့ အကြောင်းအရာ ဖယ်ရှားရန် တောင်းဆိုမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် အများပြည်သူသိရှိနိုင်သော အစီရင်ခံစာများလည်း မရှိပါ။

သို့သော် အစိုးရသည် လူမှုမီဒီယာပလက်ဖောင်းများနှင့် အသုံးပြုသူများအား ဖိအားပေးရန် အခြားလမ်းကြောင်းများကို အသုံးပြုသည်။ အစိုးရသည် အကြောင်းအရာဝေမျှနိုင်ရန်နေရာပေးသူများနှင့် ပလက်ဖောင်းများဖြစ်သော အထူးသဖြင့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် သာမက WhatsApp ကိုပါ ၎င်းတို့ ပလက်ဖောင်းပေါ်ရှိ သတင်းအချက်အလက်များ၊ လှုံ့ဆော်မှုနှင့် သွေးထိုးမှု စသည့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် တောင်းဆိုထားသည်။⁶⁷ သို့သော် အစိုးရကိုယ်တိုင်ကပင် ဤပြဿနာများကို ကိုင်တွယ် မဖြေရှင်းနိုင်သလို ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် မကြာခဏ ကျူးလွန်ခြင်းအတွက် တာဝန်ရှိသည်။⁶⁸ ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုကို အားပေးလှုံ့ဆော်လျက်ရှိသော အွန်လိုင်း အကြောင်းအရာများအား စုံစမ်းသည့် ထောက်လှမ်းအစီရင်ခံစာများ အဆိုအရ ထိုအကြောင်းအရာများကို ဖယ်ရှားပေးရန် ပလက်ဖောင်းများကို ပစ်မှတ်ထားသော နိုင်ငံတကာမှ ကြိုးပမ်းမှုများရှိခဲ့ရာ အမေရိကန် ဥပဒေပြု အမတ်များ အပါအဝင် ဖြစ်သည်။⁶⁹

အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်သည် အကြောင်းအရာများ ဖယ်ရှားရန် ၎င်း၏ အကြောင်းအရာများစိစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် အလိုအလျောက် စစ်ထုတ်ခြင်း ယန္တရားများကို တိုးမြှင့်လိုက်ပုံရသည်။⁷⁰ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်၏ အဆိုအရ ၎င်း၏ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း စံနှုန်း(community standard)များကို ချိုးဖောက်သည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက် သန်းနှင့်ချီသော နောက်လိုက်များ (followers)များရှိသည့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်နှင့် Instagram ပေါ်မှ စာမျက်နှာများနှင့် အကောင့်(account)ရာပေါင်းများစွာကို ၎င်းက

Pressure to remove content continues to originate from state and nonstate actors both within Myanmar and from outside the country. Google, Twitter, and Facebook have not reported any official requests for content removals from the government, including the courts.⁶⁶ Similarly, there are also no publicly available reports on formal government or court requests for publishers and content hosts to remove content.

However, the government employs other channels to pressure social media platforms and users. Government calls for content hosts and platforms, notably Facebook but also WhatsApp, to address rampant intolerance, misinformation, and incitement on their platforms continue.⁶⁷ But the government itself has failed to tackle these problems and often is responsible for perpetrating them.⁶⁸ Amid investigative reports on inflammatory online content that encouraged violence against the Rohingya people, there have also been international efforts targeting platforms to remove content, including from US lawmakers.⁶⁹

As a result, Facebook has apparently increased its moderation practices and the use of its automated filtering mechanisms to remove content.⁷⁰ According to Facebook, it has removed hundreds of pages and accounts on Facebook and Instagram originating in Myanmar, with millions of followers, for violating its community standards.⁷¹ Removals included the accounts and pages of Commander-in-Chief Min Aung Hlaing of the Myanmar Armed Forces, the military’s Myawaddy television network, and other military leaders,⁷² as well as nonstate actors such as the ultranationalist anti-Muslim monk Wirathu and pages run by the Buddhist ultranationalist group Ma Ba Tha.⁷³ The pages and accounts of the Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA), Arakan Army, Myanmar National Democratic Alliance Army, Kachin Independence Army, and Ta’ang National Liberation Army were also removed because Facebook considered them “dangerous organizations.”⁷⁴ This

ဖယ်ရှားခဲ့သည်။⁷¹ ဖယ်ရှားမှုများတွင် မြန်မာ့စစ်တပ်မှ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် မင်းအောင်လှိုင်၊ စစ်တပ်ပိုင် မြဝတီရုပ်မြင်သံကြားကွန်ယက်နှင့် အခြားစစ်ခေါင်းဆောင်များ၏ စာမျက်နှာများနှင့် အကောင့်များ⁷² ပါဝင်သလို အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့များဖြစ်သည့် အစွန်းရောက် အမျိုးသားရေးဝါဒ မွတ်စလင်ဆန့်ကျင်ရေးဘုန်းကြီး ဦးဝိရသူနှင့် အစွန်းရောက် အမျိုးသားရေးဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့ မာသတို့လည်း ပါဝင်သည်။⁷³ ကချင် လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၊ တအာင်းဝ် အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၊ ရက္ခိုင့်တပ်တော်၊ မြန်မာအမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်တပ်မတော်၊ အာရ်ကန် ရိုဟင်ဂျာ ကယ်တင်ရေး တပ်မတော် (ARSA) စသည်တို့၏ စာမျက်နှာများနှင့် အကောင့်များကိုလည်း ဖွဲ့စည်းမှု သူတို့ကို “အန္တရာယ်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများ” ဟု ယူဆသောကြောင့် ဖယ်ရှားပစ်ခဲ့သည်။⁷⁴ ဤသတ်မှတ်ချက်အရ ဖော်ပြပါ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့/အဖွဲ့အစည်းများကို ထောက်ပံ့သည့် မည်သည့်အကြောင်းအရာနှင့် စာမျက်နှာများကိုမဆို ရှာဖွေတွေ့ရှိပါက ဖယ်ရှားနိုင်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ဘာသာရေး လူနည်းစုများသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အကြောင်းအရာများကို ဖယ်ရှားစေရန် တွန်းအားပေးသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြုလုပ်သော အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ခံရသည်ဟု အစီရင်ခံခဲ့သည်။⁷⁵ အသုံးပြုသူများ၏ သတင်းစကား ပို့တင်ခြင်း၊ သတင်းမကဆေး ပို့ခြင်းများကို ခေတ္တတားဆီးရန်နှင့် စာမျက်နှာများ အပိတ်ပစ်ခံရရန် အလို့ငှာ⁷⁶ ပလက်ဖောင်း၏ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း စံနှုန်းများ⁷⁷ ကို ချိုးဖောက်သော အကြောင်းအရာများကို သတင်းပို့ရန် ပြုလုပ်ပေးထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံစံ၏ ယန္တရားကို အလွဲသုံးစားလုပ်ကာ အုပ်စုလိုက် ပူးပေါင်းသတင်းပို့(ရီပို့လုပ်)ခြင်း လှုပ်ရှားမှုများဖြင့် အကြောင်းအရာများကို ဖယ်ရှားရန် ဖိအားပေးခြင်းသည်လည်း အလွန်ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်ထောက်ခံသူများသည် ရိုဟင်ဂျာ အရေးထောက်ခံသူများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များ၏ အကြောင်းအရာများကို ပစ်မှတ်ထား ရီပို့လုပ်သော လှုပ်ရှားမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက ညွှန်းဆိုခဲ့ပါသည်။

designation meant that any content and pages supporting these individuals or groups could also be removed once identified.

Activists, particularly women and religious minorities, reported being subjected to violence or threats intended to force them to remove their own content.⁷⁵ Pressure to remove content is also prevalent in coordinated reporting campaigns in which users misuse Facebook’s mechanism for reporting content that violates the platform’s community standards⁷⁶ in order to disable pages or temporarily limit users’ ability to post or send messages.⁷⁷ Activists have argued that progovernment and military users have carried out a targeted campaign to report the content of pro-Rohingya and human rights groups.

<p>B3: အင်တာနက်နှင့် ဒီဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ဖော်ပြထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အချိုးညီမှု သို့မဟုတ် လွတ်လပ်စွာ အယူခံဝင်နိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များ ကင်းမဲ့နေပါသလား။ (၀-၄ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>B3: Do restrictions on the Internet and digital content lack transparency, proportionality to the stated aims, or an independent appeals process? (0–4 points)</p>	<p>1</p>

ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာအပေါ် ကန့်သတ်ချက်အချို့သည် (ပြစ်မှု ပြစ်ဒဏ်)အချိုးညီမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိပါ။ "အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက်" အကြောင်းအရာများကို ခေတ္တပိတ်ဆို့ရန်နှင့် စစ်ထုတ်ရန် (MoTC) အား အာဏာ အပြည့်အဝပေးသည့် ကျယ်ပြန့်သော ပြဌာန်းချက် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေတွင် ပါဝင်သည်။⁷⁸ အချို့သော ပြဌာန်းချက်များသည် ရှင်းလင်းတိကျမှုမရှိပဲ အကြောင်းအရာများကို

A number of restrictions on digital content lack proportionality and transparency. The Telecommunications Law includes a broad provision giving the MoTC the absolute power to temporarily block and filter content “for the benefit of the people.”⁷⁸ The law does not explicitly hold intermediaries liable for content, although some provisions are vague and could feasibly be used for

ဖယ်ရှားရန်အတွက် အသုံးပြုရန် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ဥပဒေတွင် ကြားခံများအား အကြောင်းအရာအတွက် တာဝန်ရှိသည်ဟု အတိအလင်း မဖော်ပြထားပါ။⁷⁹ ကန့်သတ်ချက်များအပေါ် အယူခံဝင်ရန်လည်း လမ်းကြောင်းလည်း မရှိသေးပါ။⁸⁰ ထို့အပြင် အလွဲသုံးစားမှုမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ချေရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော အကာအကွယ်ဖြစ်သည့် MCRC (မြန်မာနိုင်ငံဆက်သွယ်ရေးကြီးကြပ်မှုကော်မရှင်)ကို မတည်ထောင်ရသေးပါ (A5 ကိုကြည့်ပါ)။

MCRC အစား PTD (ဆက်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန) သည် အကြောင်းအရာ ကန့်သတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ချုပ်ကိုင်မှုကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားသည်။ အကယ်၍ အကြောင်းအရာ ကန့်သတ်ခြင်းပြုလုပ်ခဲ့လျှင် PTD သည် မည်သည့်အကြောင်းအရာကို တားမြစ်ခဲ့ပြီး၊ ယင်းတားမြစ်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းပေးရန် PTD အား အသနားခံသည့် ကြိုးပမ်းမှုများရှိခဲ့၊ မရှိခဲ့သည်မှာလည်း လက်ရှိအချိန်ထိ မရှင်းလင်းသေးပါ။⁸¹ ISP(အင်တာနက် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများနှင့်)နှင့် အင်တာနက်ပေါ်တွင် အကြောင်းအရာများ ဝေမျှနိုင်ရန်နေရာပေးသူ(content host)များသည် မည်သည့် အကြောင်းအရာ ကန့်သတ်ခြင်းများကိုမှ လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ခြင်း မရှိသေးပေ။ ထို့အပြင် PTD သည် ထိုကဲ့သို့ ကန့်သတ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သူက၊ မည်သည့်အချိန်တွင်၊ မည်သို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည် စသည့် လုပ်ဆောင်နည်းစနစ်၏ အချက်အလက်များ မထုတ်ပြန်ပါ။

အချို့သော စိုးရိမ်သည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများသည် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်၏ မူဝါဒများသည် တိကျသော ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်မည့်အစား အကောင့်များနှင့် စာမျက်နှာများအားလုံးကို ဖယ်ရှားပစ်ပြီး တစ်ချိန်တည်းတွင် ဖယ်ရှားပစ်ခံရသော အကောင့်များအတွက် မျှတသည့်ဆောင်ရွက်ချက်ကို မပြုလုပ်ပေးခြင်းသည် (ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ်)အချိုးညီမှုမရှိ ဖြစ်လာသည်ဟု အကြီးပြုခဲ့သည်။⁸² ထို့အပြင် အချို့သော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်၏ လုပ်ရပ်များသည် အရေးကြီးသော နိုင်ငံတွင်း ပုဂ္ဂိုလ်/အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များအား ပြည်သူလူထုမှ ရပိုင်ခွင့်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသလို ထိုလုပ်ရပ်များသည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် ထင်မြင်သုံးသပ်ချက်များအပါအဝင် အခြားကျယ်ပြန့်သော တရားဝင် အကြောင်းအရာများကို အကုန် ဖယ်ရှားပစ်သည်ဟု ဝေဖန်သုံးသပ်ကြသည်။⁸³ အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများမှ ပုံမှန်တောင်းဆိုမှုများ⁸⁴ ရှိသော်လည်း ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်သည် ၎င်း၏ ကန့်သတ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အနည်းငယ်မျှသာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် တိုးတက်သော အပြောင်းအလဲ တစ်ခုအနေနှင့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်သည် အယူခံဝင်နိုင်သော ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၎င်း၏ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းစံနှုန်း စည်းကျပ်ပုံ အတွင်းရေး လမ်းညွှန်ချက်များ⁸⁵ ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အကြောင်းအရာများကို ဖယ်ရှားခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်

content removal.⁷⁹ There are also no avenues for appealing restrictions,⁸⁰ and the only potential safeguard against abuse, the MCRC, has still not been established (see A5).

In lieu of the MCRC, the PTD retains control over content restrictions. It is not clear what content the PTD has restricted to date—if any—or whether there have been attempts to petition the PTD to reverse a decision.⁸¹ ISPs and content hosts have not publicized any content restrictions, and the PTD does not publish procedural information on how or when any such decisions are made, and by whom.

Some concerned civil society organizations have suggested that Facebook’s policies have become disproportionate, with the removal of entire accounts and pages rather than addressing specific issues, while providing no due process for those whose accounts have been removed.⁸² Moreover, some activists argue that Facebook’s actions have affected the public’s right to information about important national stakeholders and swept up a wide range of legitimate content, including commentary on and documentation of human rights violations.⁸³ Despite regular requests from civil society,⁸⁴ Facebook is minimally transparent about its restrictions.

In a welcome development, in April 2018, Facebook established an appeals process and published its internal community standards enforcement guidelines,⁸⁵ although it does not publish substantial information about content removal decisions. The public generally learns about removals through media reports. Some in civil society suspect that such opacity masks significant problems, such as poorly trained staff who lack contextual and language expertise, problematic and insufficient algorithms,⁸⁶ and disproportionate decision-making.⁸⁷

ပတ်သက်၍ သိသိသာသာ သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းမပြုပါ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖယ်ရှားခြင်းများအကြောင်းကို အများပြည်သူသည် မီဒီယာ အစီရင်ခံစာများမှတစ်ဆင့်သာ သိရှိနိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ရှင်းလင်းပြတ်သားမှု မရှိခြင်းသည် သိသာထင်ရှားသည့် ပြဿနာများ ဖြစ်ကြသော ဥပမာ ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် နောက်ခံအသိဗဟုသုတ မရှိသော သေချာလေ့ကျင့်မပေးထားသည့် ဝန်ထမ်းများ၊ ပြဿနာများရှိပြီး မလုံလောက်စွာ မဖွံ့ဖြိုးသေးသော အလိုလျောက် လုပ်နည်းစနစ် (algorithms) များ⁸⁶၊ (ပြစ်မှု ပြစ်ဒဏ်)အချိုးညီမှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများ⁸⁷ စသည်တို့ကို ဖုံးကွယ်ပေးထားသည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ အချို့က သံသယရှိကြသည်။

B4: အွန်လိုင်း သတင်းထောက်များ၊ သုံးသပ်ဝေဖန်သူများနှင့် သာမန်အသုံးပြုသူများသည် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုကို ကျင့်သုံးပါသလား။ (0-၄ မှတ်) ၁ မှတ်

B4: Do online journalists, commentators, and ordinary users practice self-censorship? (0–4 points) 1

အွန်လိုင်းပေါ်တွင် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှု ကျယ်ပြန့်စွာ ပျံ့နှံ့နေဆဲဖြစ်ပြီး သတင်းထောက်များ⁸⁸ နှင့် အမျိုးသမီးများအကြား အပါအဝင် ဖြစ်သည်။⁸⁹ စစ်တပ်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများ၊ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ၊ ဘာသာရေးအပါအဝင် အချို့ထိခိုက်လွယ်သော လူမှုရေးနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းလာလျှင် အစိုးရ၏ ပုံဖော်ပြောဆိုမှုကို သဘောတူ လက်ခံအောင် ဖိအားအမျိုးမျိုးပေးသည်ကို စာနယ်ဇင်းသမားများ၊ အွန်လိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များနှင့် သာမန်အသုံးပြုသူများ ရင်ဆိုင်နေရသည်။⁹⁰ စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှု ကာလအတွင်း ကျင့်သုံးခဲ့သည့် အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော ကလောင်အမည်များကို အသုံးပြုခြင်းသည် လူအများအား မိမိအပေါ် ဂယက်ရိုက်မှုကို သိပ်ကြောက်ရွံ့စရာမလိုပဲ ပြောနိုင်ဆုံးရှုံးစေခဲ့ရာ ဖေ့ဘွတ်ခ်နှင့် အခြား လူမှုမီဒီယာ ပလက်ဖောင်းများက ထိုအမည်ပေးအလေ့အကျင့်အား တားမြစ်ထားသည့် ကြားမှပင် အွန်လိုင်းတွင် အများက ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။⁹¹ အသုံးပြုသူများသည် ဖေ့ဘွတ်ခ်ကဲ့သို့သော အကြောင်းအရာဝေမျှနိုင်ရန် နေရာပေးသူ(content host)များမှ အလိုအလျောက် ဖော်ထုတ် ဖယ်ရှားနိုင်သည်ဟု ယူဆရသော စကားလုံးများ စကားစုများအား မည်မျှပင် တရားဝင်ဖြစ်နေစေကာမူ မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်ရန် သင်ယူရှောင်ရှားလာကြသည်။⁹²

မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းတွင် ရိုဟင်ဂျာအကြောင်း ဆွေးနွေးခြင်း သို့မဟုတ် အစီရင်ခံခြင်းများတွင် အထူးသဖြင့် တွေ့ရသည်။⁹³ ဥပမာအားဖြင့် အချို့သတင်းထောက်များနှင့် သတင်းမီဒီယာများသည် အင်တာနက်ပေါ်မှ တန်ပြန်တုံ့ပြန်မှု နည်းပါးစေရန် “မွတ်စလင်” ကဲ့သို့သော အသုံးအနှုန်းများကို အသုံးပြုရန် ရွေးချယ်ကြသည်။ သို့မဟုတ်ဘဲ ထိုသတင်းဌာနသည် အစိုးရအား ထောက်ခံသူဖြစ်ပါက ရိုဟင်ဂျာတို့ကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ချိတ်ဆက်ရန် ကြိုးပမ်းသော ခွဲခြားဆက်ဆံသည့် အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည့်

Self-censorship online remains widespread, including among journalists⁸⁸ and women.⁸⁹ Journalists, online personalities, and ordinary users face a range of pressures to agree with government narratives on matters relating to the military, big business, armed conflict, religion, and certain sensitive social and religious issues.⁹⁰ The use of pseudonyms, which developed during military rule and enables people to speak out with less fear of repercussion, remains common online despite a ban on the practice by Facebook and other social media platforms.⁹¹ Users are also learning to self-censor words and phrases deemed likely to be automatically identified and removed by content hosts such as Facebook, regardless of their legitimacy.⁹²

Self-censorship is particularly common in discussing or reporting on the Rohingya.⁹³ For example, some journalists and media outlets have opted to use terms such as “Muslims” in order to lessen potential backlash online or, if the outlet is progovernment, the discriminatory term “Bengalis” is sometimes used, in an attempt to link the Rohingya to Bangladesh.⁹⁴ Pro-Rohingya activists have largely relied on social media and the international media to distribute information about violence and discrimination in Rakhine State, partly because few domestic media outlets are willing to take the security and financial risks of violence and boycotts associated with reporting on the crisis.⁹⁵ Despite their later pardon, the conviction of two Reuters journalists, Wa Lone and Kyaw Soe Oo, on politically motivated charges is a threat to other

“ဘင်္ဂါလီ” ဆိုသော စကားလုံးကို တစ်ခါတစ်ရံတွင် အသုံးပြုသည်။⁹⁴ ရိုဟင်ဂျာအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များကို ဖြန့်ဝေရန် လူမှုမီဒီယာများနှင့် နိုင်ငံတကာ သတင်းမီဒီယာများကို အဓိက မှီခိုအားထားနေရသည်။ အကြောင်းမှာ မည်သည့် ပြည်တွင်းမီဒီယာကမှ ထိုအကြောင်းကို တင်ဆက်လျှင် ရရှိလာမည့် လုံခြုံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး အန္တရာယ်များဖြစ်သော အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် သပိတ်မှောက်မှုများကို မရင်ဆိုင်လို၍ ဖြစ်သည်။⁹⁵ နောက်ပိုင်းတွင် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးခဲ့သော်လည်း ရိုဟင်ဂျာ(Reuters) သတင်းထောက်နှစ်ဦးဖြစ်သူ ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့ကို နိုင်ငံရေးအရင်းခံသော ဖမ်းဆီး အရေးယူမှုပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းကပင် ဤသက်ဆိုင်သော အရေးကိစ္စများအပေါ် လုပ်ကိုင်နေသော အခြားသတင်းထောက်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူများအတွက် ပြင်းထန်သော ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်စေပြီး (C3ကို ကြည့်ပါ) မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုကို အားပေးစေသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးသည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး မီဒီယာ ကုမ္ပဏီကြီးများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သော ရိုဟင်ဂျာ သတင်းဌာနအတွက် အလုပ်လုပ်သည်ဆိုသော အချက်ကပင်လျှင် ဤခြိမ်းခြောက်မှု၏ လေးနက်မှုကို ထင်ရှားစေသည်။

သတင်းထောက်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများအကြားတွင် ကျား၊မ ကွဲပြားမှု အရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းသည်လည်း အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ပျံ့နှံ့နေသည်။⁹⁶ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စများနှင့် အမျိုးသမီး ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းများအား အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ဆွေးနွေးသော အမျိုးသမီးများသည်လည်း မကြာခဏ နှောင့်ယှက်၊ စော်ကားခံရသည်။⁹⁷ ဥပမာ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော #MeToo လှုပ်ရှားမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစပိုင်း၌ အရှိန်ရခဲ့သော်လည်း ထုတ်ပြောဆိုခဲ့သော အမျိုးသမီးများ ခြိမ်းခြောက်ခံရသည်ကို မြင်ရပြီးနောက်တွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုကို ကျော်လွှားခဲ့သူများသည် အခုအခါ မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်နေကြသည်ဟု အချို့ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက အခိုင်အမာ ပြောပါသည်။⁹⁸

journalists and human rights defenders working on related issues (see C3), and has contributed to self-censorship. The fact that they work for Reuters, one of the world’s largest media companies, has underlined the seriousness of the threat.

Self-censorship on gender issues is also widespread online among journalists and human rights defenders.⁹⁶ Women discussing sex and women’s bodies online are often abused and harassed.⁹⁷ For example, while the global #MeToo campaign gained initial traction in Myanmar, some activists claim that survivors of sexual violence now often self-censor, having seen the intimidation faced by other women who have spoken out.⁹⁸

<p>B5: သတင်းအချက်အလက် အွန်လိုင်းအရင်းအမြစ်များကို အစိုးရမှ သို့မဟုတ် အခြား ဩဇာကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်/အဖွဲ့အစည်းများမှ နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွား တိုးမြှင့်ရန် ထိန်းချုပ်ထားပါသလား သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်ထားပါသလား။ (၀-၄ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>B5: Are online sources of information controlled or manipulated by the government or other powerful actors to advance a particular political interest? (0–4 points)</p>	<p>1</p>

အစိုးရနှင့် စစ်တပ်သည် ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းဆွေးနွေးပြောဆိုမှုအပေါ် ဆက်လက် လွှမ်းမိုးထားသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်ရရှိရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း အတည်ပြုခဲ့သော်လည်း အာဏာရရှိလာသော NLD သည် အများပြည်သူ ရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် အစိုးရပိုင်မီဒီယာ⁹⁹ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။¹⁰⁰ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အစိုးရနှင့် စစ်တပ်သည် ရုပ်မြင်သံကြားထုတ်လွှင့်မှု ကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအပြင်

The government and the military continue to dominate public discourse. Despite years of affirming their desire for media freedom, once in power, the ruling NLD resolved to retain state-run media⁹⁹ in order to control publicly available information.¹⁰⁰ As a result, the government and the military still control the entire broadcasting sector and a significant portion of print media, including those outlets’ online publications, either directly through the Ministry of

ပုံနှိပ်မီဒီယာအများစုနှင့် ထိုနှစ်ခု၏ အွန်လိုင်းစာမျက်နှာများကို သတင်းထုတ်ပြန်ရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ တဆင့်ဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းလုပ်ခြင်းမှ တဆင့်ဖြစ်စေ ထိန်းချုပ်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။¹⁰¹ NLD မှ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာနှင့် ဖက်စပ်သတင်းမီဒီယာများ၏ အယ်ဒီတာလွတ်လပ်ခွင့်ကို တိုးမြှင့်နိုင်လိမ့်မည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်များသည် ပျောက်လွင့်ကုန်သည်။¹⁰²

အစိုးရနှင့် စစ်တပ်သည် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်တွင်း၌ ထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ချယ်လှယ်ထားသော အစိုးရထောက်ခံသည့် အကြောင်းအရာများသည် အွန်လိုင်းတွင် အထူးသဖြင့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်အပေါ်တွင် အလွန်ပျံ့နှံ့လာသည်။¹⁰³ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပလက်ဖောင်းမှ တားမြစ်ပယ်ထုတ်ပစ်ခြင်းမခံရမီက စစ်တပ်သည် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်အပေါ်တွင် သွေးထိုးလှုံ့ဆော်သော အကြောင်းအရာများကို ပုံမှန်ထုတ်ဝေခဲ့သည် (B2 ကို ကြည့်ပါ)။¹⁰⁴ အရင်းအမြစ်အမျိုးမျိုးအရ စစ်တပ်အရာရှိ ၇၀၀ နီးပါးသည် ငါးနှစ်တာကြာမြင့်သော စနစ်တကျ သတင်းအချက်အလက်မှားဖြင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး၊ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်အပေါ်တွင် အကောင့်အတုများနှင့် စာမျက်နှာအတုများကို ဖန်တီးခြင်းနှင့် စီမံခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကာ၊ ၎င်းတို့မှတဆင့် မှားယွင်းသော၊ အထင်လွဲမှားစေသော လှုံ့ဆော်သော အကြောင်းအရာများ ဝေမျှခဲ့သည်။ အုပ်စုလိုက် စနစ်တကျ အဖျက်အနှောင့်ပေး(ထရိုလ် - troll)သော အကောင့်များသည် အသုံးပြုသူများဆီသို့ ပိုမိုရောက်ရှိရန် အကြောင်းအရာများကို ဖြန့်ဝေရာတွင် ကူညီခဲ့သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။¹⁰⁵

အစိုးရသည် MOI Webportal Myanmar¹⁰⁶ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်စာမျက်နှာ၊ State Counsellor Office စာမျက်နှာ¹⁰⁷နှင့် Information Committee စာမျက်နှာ¹⁰⁸တို့အပေါ်တွင် ဆက်လက်၍ ပို့စ်များတင်သည်။ တတိယမြောက်တစ်ခုကိုမူ ရိုဟင်ဂျာအရေးပဋိပက္ခများနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာမီဒီယာများမှ တင်ပြမှု “အတု”များကို တန်ပြန်ရန် ပြည်သူလူထုအား “ဘက်မလိုက်သော” သတင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူအား ပုံပေးပေးရန်အတွက်ဟုဆိုကာ တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို မူလက “State Counsellor’s Information Committee” ဟု ခေါ်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းမှ ယခုလက်ရှိ နာမည်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ အစိုးရသည် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် လွှမ်းမိုးမှုရှိကြောင်း ဖော်ပြရန်¹⁰⁹ သို့မဟုတ် သူ့အား စာမျက်နှာ၏ နာမည်ပျက် အသံထွက်မှုများမှ သွေဖည်သွားစေရန် ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။¹¹⁰

အစွန်းရောက်များသည် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်၊ Viber နှင့် WhatsApp တို့အပါအဝင် အခြား လူမှုမီဒီယာများပေါ်တွင် ရိုဟင်ဂျာနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြမ်းဖက်ပြီး နှိမ့်ချစော်ကားသော အပြောအဆိုများ ဖြန့်ဝေခဲ့ကြသည်။ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်မှ တားမြစ်ခြင်းအပြုမခံရမီတွင် အစွန်းရောက် အမျိုးသားရေးဝါဒီသမား ဦးဝီရသူသည် မှားယွင်းသော အချက်အလက်နှင့် ဇာတ်ကြောင်းများကို ဖြန့်ဝေရန် ပလက်ဖောင်းကို ပုံမှန်အသုံးပြုခဲ့သည်။¹¹¹ ဝေဖန်သူများ၏ အဆိုအရ ထောင်နှင့်ချီသော

Information or via joint ventures with private companies.¹⁰¹ Hopes that the NLD would increase the editorial independence of state-controlled media and joint-venture media outlets have evaporated.¹⁰²

The government and military have sought to control information domestically. Manipulated progovernment content has become pervasive online, particularly on Facebook.¹⁰³ The military published inflammatory content regularly on Facebook before being banned by the platform in 2018 (see B2).¹⁰⁴ According to multiple sources, nearly 700 military officials were involved in a systematic campaign of misinformation for five years, creating and managing fake Facebook accounts and pages, which were then used to share false, misleading, and inciting content. Organized troll accounts allegedly helped spread the content to reach more users.¹⁰⁵

The government continues to post on the Facebook pages of the Ministry of Information,¹⁰⁶ the State Counsellor Office,¹⁰⁷ and the Information Committee.¹⁰⁸ The latter was established to provide the public with “unbiased” information to combat “fake” reports from international media on the Rohingya and the conflict. It was originally called the “State Counsellor’s Information Committee,” before being renamed, reportedly either to demonstrate that the government is not dominated by Aung San Suu Kyi,¹⁰⁹ or to distance her from some of the page’s more infamous pronouncements.¹¹⁰

Hard-liners have spread derogatory and violent statements about the Rohingya on Facebook, Viber, and WhatsApp, among other social media platforms. Before being banned by Facebook, the ultranationalist Wirathu used the platform regularly to spread false information and narratives.¹¹¹ His posts and videos, shared by thousands of followers, have, according to critics, stoked real-world violence.¹¹² He has compared Muslims to mad dogs and shared images of corpses with text claiming they were Buddhists murdered by Muslims.¹¹³ Other users have spread disinformation on social media that encourages violence. In 2017, thousands of Buddhist users were warned in Facebook messages of an imminent attack by Muslims, while Muslim users received similar messages saying Buddhists were about to attack.¹¹⁴ Celebrities have also promoted virulent government messaging online. For example, a former Miss Myanmar, Shwe Eain Si, produced a graphic video in 2017 espousing the military’s misleading account of

နောက်လိုက်များ ဝေမျှထားသည့် သူ၏ ရေးသားချက်များနှင့် ဗီဒီယိုများသည် လက်တွေ့ဘဝတွင် တကယ့် အကြမ်းဖက်မှုကို မီးထိုးပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။¹¹² သူသည် မွတ်စလင်မ်များအား ခွေးရူးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ခဲ့ပြီး လူသေလောင်းများ၏ ပုံများပေါ်တွင် မွတ်စလင်မ်များက သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဟု ရေးသားထားသော စာသားများပါသော ရုပ်ပုံများကို ဝေမျှခဲ့သည်။¹¹³ အခြားအသုံးပြုသူများသည် အကြမ်းဖက်မှုကို အားပေးသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို လူမှုမီဒီယာတွင် ဖြန့်ဝေခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အသုံးပြုသူများသည် မွတ်စလင်မ်တို့က တိုက်ခိုက်တော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခံမှတစ်ဆင့် သတိပေးသောစာများ ရရှိခဲ့ကြသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် မွတ်စလင် အသုံးပြုသူများသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာများက တိုက်ခိုက်တော့မည်ဟူသော ခပ်ဆင်ဆင် စာများကို ရရှိခဲ့ကြသည်။¹¹⁴ နာမည်ကြီး အနုပညာရှင်များသည်လည်း အွန်လိုင်းပေါ်တွင် အစိုးရ၏ ခါးသီးသော သတင်းစကားများကို ထောက်ခံကြော်ငြာပေးခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Miss Myanmarဟောင်း ဖြစ်သူ ရွှေအိမ်စည်သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် စစ်တပ်၏ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ လှည့်စားထားသော မှတ်တမ်းကို ထောက်ခံသော သွေးထွက်သံယိုများ ပါဝင်သည့် ဗီဒီယိုကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထို ဗီဒီယိုတွင် အရေးအခင်းအပေါ် ရိုဟင်ဂျာ စစ်သွေးကြွများအား အပြစ်တင်ခဲ့သည်။¹¹⁵ အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်း တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီကာလများတွင် သတင်းအချက်အလက် အတုအယောင်များ ပိုမို တိုးပွားလာမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။¹¹⁶

ဝါဒဖြန့်မှုနှင့်အတူ၊ မရည်ရွယ်ပဲပြန့်နှံ့သည့် အချက်အလက်များသည် အစ်ဂျစ်တယ် တတ်မြောက်မှု အားနည်းခြင်း သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက် မရနိုင်ခြင်း၊ ယုံကြည်စိတ်ချမခိုင်ခြင်း စသည်တို့ကို ရောင်ပြန်ဟက်လျက် ပျံ့နှံ့နေသည်။

the violence in Rakhine State, which blamed Rohingya militants for the crisis.¹¹⁵ Civil society activists are concerned that disinformation will increase in the run-up to the 2020 general elections.¹¹⁶

Alongside propaganda, unintentional misinformation reflecting poor digital literacy or a lack of available and trustworthy information has spread.

<p>B6: အသုံးပြုသူများအား အွန်လိုင်းပေါ်တွင် အကြောင်းအရာများ ထုတ်ဝေနိုင်မှုအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည့် စီးပွားရေး သို့မဟုတ် ကြီးကြပ်ရေး ကန့်သတ်ချက်များ ရှိပါသလား။ (၀-၃ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>B6: Are there economic or regulatory constraints that negatively affect users' ability to publish content online? (0-3 points)</p>	<p>1</p>

ဥပဒေအချို့တွင် အွန်လိုင်းပေါ်၌ အကြောင်းအရာများကို ထုတ်ဝေလိုသော အသုံးပြုသူများအပေါ် ကြီးကြပ် ကန့်သတ်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်သည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြင့် တိုင်တန်းအရေးယူခြင်းများ မပြုလုပ်ရသေးသော်လည်း ၂၀၁၄ ပုံနှိပ်ခြင်းနှင့်ထုတ်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းဥပဒေတွင် စာနယ်ဇင်းတိုက်များ၊ သတင်းအေဂျင်စီများနှင့် ဝက်ဘ်ဆိုက်များအတွက် လိုင်စင်တင်ရခြင်းစနစ် ထည့်သွင်းထားသည်ဖြစ်ရာ အကြောင်းအရာ ထုတ်ဝေသူများသည် အွန်လိုင်း ထုတ်ဝေခြင်းများ အပါအဝင် အကြောင်းအရာများ မထုတ်လုပ်မှီ မှတ်ပုံတင်ရမည် ဖြစ်သည်။¹¹⁷ ထိုဥပဒေတွင် မရှင်းလင်းပဲ ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပာယ်

A number of laws contain provisions that can place regulatory constraints on users wishing to publish content online. While the provision has not been invoked to date, the 2014 Printing and Publishing Law created a licensing regime for publishing houses, news agencies, and websites, and outlets must register prior to producing content, including for publication online.¹¹⁷ The law also contains a variety of vague and overly broad administrative and criminal sanctions for offenses, which include running a website without a license. Licenses can be revoked

ကောက်ယူ၍ရသည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ကန့်သတ်သော ပြစ်မှုအမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။ ထိုထဲတွင် လိုင်စင်မရှိဘဲ ဝက်ဘ်ဆိုက် ပိုင်ဆိုင်ခြင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ လိုင်စင်များကို အစိုးရက အချိန်မရွေး ရုပ်သိမ်းနိုင်သည်။

ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေတွင် ကွန်ရက်ကြားနေရေးဝါဒ (net neutrality)၊ အက်ပလီကေးရှင်းများမှ သို့မဟုတ် ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများမှ ဒေတာ အခမဲ့ပေးသုံးစွဲခြင်း (zero-rating data) သို့မဟုတ် ပွင့်လင်းသော အင်တာနက်ပေါ်လစီ (open internet policy) တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် တိကျသော ကြီးကြပ်မှုများ မရှိပါ။¹¹⁸

by the government at any time.

The Telecommunications Law has no specific regulations relating to net neutrality, zero-rating data transmissions by apps or telecommunications providers, or open internet policy.¹¹⁸

<p>B7: အွန်လိုင်း သတင်းအချက်အလက် နယ်ပယ်တွင် ထွေပြားစုံလင်မှု ကင်းမဲ့နေပါသလား။ (၀-၄ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>B7: Does the online information landscape lack diversity? (0–4 points)</p>	<p>1</p>

ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများ ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် မီဒီယာများအပေါ် အစိုးရနှင့် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်မှုများသည် အွန်လိုင်းပေါ်ရှိ ရှုထောင့်များ ထွေပြားစုံလင်မှုကို သိသိသာသာ ကန့်သတ်ထားပါသည်။ (B5တွင် ကြည့်ပါ။) စစ်တပ်၏ တရားဝင်အကောင်အထည်ဖော်မှုများနှင့် စာမျက်နှာများကို ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်မှ ဖယ်ရှားထားသော်လည်း (B2တွင် ကြည့်ပါ) ပဋိပက္ခနှင့် လူနည်းစုအုပ်စုများအကြောင်း အပါအဝင် အချို့သော အရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်သည့် စစ်တပ်၏ သတင်းစကားများသည် အွန်လိုင်း ပြောဆိုမှု ပုံစံကို ဆက်လက်၍ လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။ ထိုသဘောထား ရှုထောင့်များကို အစိုးရပိုင် ရုပ်သံလွှင့် မီဒီယာများတွင် ဖော်ပြပြီးလျှင် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်ပေါ်ရှိ အများပြည်သူ ပြောဆိုပုံထဲသို့ ထည့်သွင်းသည်။ ထိုအကြောင်းအရာများကို စစ်တပ်နောက်ခံရှိသည့် အသုံးပြုသူများ သို့မဟုတ် အခြား စစ်တပ်ထောက်ခံသော အကောင်အထည်ဖော်မှု ဖြန့်ဝေသည်။¹¹⁹

Government and military control over public discourse and the media has significantly restricted the diversity of viewpoints online (see B5). Despite Facebook’s removal of several official military accounts and pages (see B2), the military’s messaging on certain issues, including conflict and minority groups, have continued to monopolize the online narrative. These viewpoints are presented on state-controlled broadcast media, and then feed into the public narrative on Facebook. Such content is then spread through users with military backgrounds or other promilitary accounts.¹¹⁹

အစိုးရ၏ ဆင်နာဖြတ်တောက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများသည် လွတ်လပ်သော သတင်းရင်းမြစ်များမှ ထုတ်လုပ်လာသော အွန်လိုင်းအကြောင်းအရာများ၏ ထွေပြားစုံလင်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိသည်။ ဥပမာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်သည် မီဒီယာများအား ပြည်တွင်းရှိ ပဋိပက္ခကို ရည်ညွှန်းသည့်အခါ “ပြည်တွင်းစစ်” ဟု ပြောဆိုခြင်း မပြုရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။¹²⁰ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အစိုးရသည် မီဒီယာအားလုံးအား ရိုဟင်ဂျာ အရေးအခင်းကို ရည်ညွှန်းရာတွင် “စစ်သွေးကြွ” သို့မဟုတ် “လက်နက်ကိုင်” ဟု မသုံးဘဲ “အကြမ်းဖက်သမား” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို သုံးရန် အမိန့်ပေးခဲ့သည်။¹²¹ ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှာပင် အချို့လေ့လာသုံးသပ်သူများ၏ အဆိုအရ ဘီဘီစီသည် “ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသော စကားလုံး ပါဝင်သည့် “အစိုးရမှ တားမြစ်ထားသော စကားလုံးများ”ကို အသုံးပြုထားသောကြောင့် ဘီဘီစီ အစီအစဉ်များကို MNTV မှ ဖယ်ထုတ်ပစ်ပြီးနောက် MNTV နှင့် ဖက်စပ်ထုတ်လွှင့်မှုကို အဆုံးသတ်မည်ဟု ဘီဘီစီက ကြေညာခဲ့သည်။¹²² ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အစိုးရ ရုပ်မြင်သံကြားတွင် “ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသော စကားလုံးကို ဆင်နာဖြတ်ရန် အစိုးရသည် ထပ်ခါတလဲလဲ ကြိုးစားသည့်နောက် Radio Free Asia (RFA) သည်

The state’s censorship efforts have also affected the diversity of online content produced by independent sources. For example, in 2019 the military requested that the media refrain from saying “civil war” when referring to domestic conflict.¹²⁰ In 2017, the government ordered that all media use the term “terrorist” instead of “insurgent” or “militant” when referring to the Rohingya crisis.¹²¹ Also in 2017, the BBC announced that it would end its broadcasting partnership with MNTV after the network repeatedly pulled BBC programs for using “government restricted words,” which included the word “Rohingya,” according to some analysts.¹²² In June 2018, Radio Free Asia (RFA) cancelled its partnership with the Democratic Voice of Burma (DVB) after the government repeatedly attempted to censor the word “Rohingya” on state television.¹²³ RFA, however, reported that it would still cover Myanmar on social media.¹²⁴

During the reporting period, the most-visited websites in Myanmar were Google, YouTube, and Facebook.¹²⁵ However, few people use internet

ဒီမိုကရက်တစ်မြန်မာ့အသံ (DVB) နှင့် ပူးပေါင်းမှုကို ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။¹²³ သို့သော် RFAသည် လူမှုမီဒီယာပေါ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းကို ဆက်လက် တင်ဆက်ပါမည်ဟု ပြောခဲ့သည်။¹²⁴

အစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း မြန်မာပြည်တွင် အများဆုံးကြည့်ရှုခဲ့သော ဝက်ဘ်ဆိုက်များမှာ ဂူဂဲလ်(Google)၊ YouTube၊ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်တို့ ဖြစ်သည်။¹²⁵ သို့သော် လူအနည်းငယ်ကသာ အင်တာနက် ဘရော့ဇာ (browser) များကို သုံးကြပြီး သုံးစွဲသူအများစုက သူတို့၏ မိုဘိုင်းဖုန်းများပေါ်ရှိ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် အက်ပလီကေးရှင်းကို ပိုနှစ်သက်ကြသည်။ လူကြိုက်အများဆုံး ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်စာမျက်နှာများအနက်လုံးသည် မီဒီယာဌာနများ၏ စာမျက်နှာများ ဖြစ်ကြသည်။ အချို့မှာ ပြည်ပအခြေစိုက်ဖြစ်ပြီး အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသည့် စာမျက်နှာတစ်ခုမှ မပါပါ။¹²⁶

browsers, with most users preferring Facebook apps on their mobile phones. The most popular Facebook pages were all run by media outlets, some of which were foreign and none of which were state-controlled.¹²⁶

<p>B8: အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ အသုံးပြုသူများ၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အစုအဖွဲ့ တည်ထောင်ခြင်း စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း စသည့်တို့ လုပ်နိုင်စွမ်းကို အခြေအနေအရပ်ရပ်က တားဆီးနေပါသလား။ (၀-၆ မှတ်)</p>	<p>၄ မှတ်</p>
<p>B8: Do conditions impede users' ability to mobilize, form communities, and campaign, particularly on political and social issues? (0-6 points)</p>	<p>4</p>

လူစုရန်နှင့် စည်းရုံးရန် အသုံးပြုသော အွန်လိုင်း ကိရိယာများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရယူနိုင်သည်။ အင်တာနက်ကို တက်ကြွလှုပ်ရှားမှုအတွက် ဆက်လက် အသုံးပြုနိုင်ဆဲဖြစ်ပြီး အချို့မှာ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းအတွင်းရှိ အများစုသည် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်ကို အကောင်းဆုံး ကိရိယာအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး ၎င်းတို့ အရေးပေးသောအရာများကို အသိပညာ တိုးမြှင့်ရန်နှင့် အစိုးရ တုန့်ပြန်မှုရရှိစေရန် မီဒီယာကြီးများထက် ပိုမိုထိရောက်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော်လည်း အစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်မှ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၊ စစ်တပ်နှင့် အမျိုးသားရေး အစွန်းရောက် အုပ်စုများကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် ပြည်သူလူထုပြောဆိုချက်နှင့်ပြောဆိုပုံများအပေါ် သက်ရောက်စေသောကြောင့် သူတို့၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် အကန့်အသတ်ရှိလာပါသည်။

Online tools used to assemble and mobilize remain freely available. Individuals continued to use the internet for activism, some of which has been successful. Many within civil society regard Facebook as the best tool, and more effective than the mainstream media, to raise awareness about their concerns and prompt a government response. Their efforts have been constrained during the reporting period, however, as Facebook's restrictions on ethnic armed organizations, the military, and ultranationalist groups have impacted public discourse (see B2 and B3).

အစီရင်ခံစာ ကာလအတွင်း အွန်လိုင်းစည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုအချို့ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် စစ်တပ် ခေါင်းဆောင် မင်းအောင်လှိုင်သည် ရွေးကောက်ခံ အစိုးရထက် စစ်တပ်က ပြည်သူလူထုအား ပို၍ကိုယ်စားပြုသည်ဟု ပြောဆိုခဲ့စဉ်က ပြည်သူလူထုက ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်တွင် "စစ်တပ်က ငါ့ကိုယ်စားမပြု" ဟု ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။¹²⁷ ရိုက်တာ (Reuters) သတင်းထောက်များဖြစ်သော ဝလုံးနှင့် ဦးကျော်စိုးတို့ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ၌ စီရင်ချက်ချမှတ်အပြီးတွင် သတင်းအမှောင်ချခြင်းကို ကိုယ်စားပြုရန် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် ပရိုဖိုင်းဓာတ်ပုံများကို အနက်ရောင်အစက်များဖြင့် ပြောင်းလဲခဲ့ကြပြီး #ArrestMeToo သည်လည်း ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်နှင့် Twitter တွင်လည်း အသုံးများခဲ့သည်။¹²⁸

A number of online campaigns occurred during the coverage period. When the military leader Min Aung Hlaing, claimed in July 2018 that the military was more representative of the people than the elected government, a public outcry swept Facebook with the slogan, "The military doesn't represent me!"¹²⁷ After Reuters journalists Wa Lone and Kyaw Soe Oo were convicted in September 2018, Facebook profile pictures were replaced with black spots, representing blacked-out websites, and #ArrestMeToo trended on Twitter and Facebook.¹²⁸ In another example, the 2017 #SayNOto66d campaign¹²⁹ expanded in late 2018 to focus on decriminalizing defamation altogether.¹³⁰

Some of the most significant online activism has been

အခြား ဥပမာတစ်ခုအနေဖြင့် ၂၀၁၇ #SayNOto66d လှုပ်ရှားမှု¹²⁹သည် အသရေဖျက်မှုကို ရာဇဝတ်မှုမှ ဖျက်ပေးဖို့အရေး အာရုံစိုက်ရန် ၂၀၁၈ နှောင်းပိုင်းတွင် တိုးချဲ့ခဲ့သည်။¹³⁰

အရေးအကြီးဆုံးသော အွန်လိုင်းလှုပ်ရှားမှုအချို့သည် ရိုဟင်ဂျာတို့၏ အကျဉ်းအကျပ်ကို တုံ့ပြန်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရိုဟင်ဂျာအရေး ဒစ်ဂျစ်တယ်လှုပ်ရှားသူများသည် ပြည်ပရောက် အသိုင်းအဝန်း အပါအဝင် ရိုဟင်ဂျာ ကွန်ယက်များကို အားကောင်းစေရန် လူမှုမီဒီယာကိုအသုံးပြုပြီး တပြိုင်နက်တည်းတွင် အခြားထောက်ပံ့ပေးသူများဆီသို့လည်း အကူအညီတောင်းခဲ့ကြသည်။¹³¹ လူမှုမီဒီယာသည် မီဒီယာကြီးများက အများသောအားဖြင့် လစ်လျူရှုထားသော လိင်အကြမ်းဖက်မှုများ၊ လုယက်မှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ လူသတ်မှု¹³² စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သော ဗီဒီယိုများ၊ ဓာတ်ပုံများနှင့် သက်သေခံချက်များကို မျှဝေခြင်းအတွက် အလွန်အသုံးဝင်သည်။

in response to the plight of the Rohingya. Pro-Rohingya digital activists have used social media to strengthen networks within the Rohingya community, including among the diaspora, while simultaneously reaching out to other supporters.¹³¹ Social media has been invaluable for sharing videos, photos, and testimonies of sexual violence, looting, torture, and murder,¹³² which mainstream media outlets have largely ignored.

အသုံးပြုသူ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ

Violations of User Rights

အင်တာနက်အသုံးပြုသူများကို အသရေဖျက်မှု ဥပဒေအမျိုးမျိုးဖြင့် အပါအဝင် ရာဇဝတ်ပြုမှု ဆက်လက်ပြုလုပ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်ပင် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေကြမ်းတွင် အစိုးရအား အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ဝေဖန်မှုကို အပြစ်ပေးနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်နိုင်သည်ဟု အစိုးရမှ အရိပ်အမြှောက်ပေးခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်မှ ပြုလုပ်သော အွန်လိုင်းစောင့်ကြည့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အွန်လိုင်းအသုံးပြုသူများကို ခြိမ်းခြောက်မှုသည် အဖြစ်များသည်။ ထို့အပြင် ကျား၊မ ရေးရာနှင့် "ထိလွယ်ရှလွယ်" ကိစ္စများဟု ခေါ်ကြသော အကြောင်းများကို ဆွေးနွေးသော အသုံးပြုသူများကို နှောင့်ယှက်ခြင်းအပြင် ရခိုင်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များရှိ ပဋိပက္ခများအကြောင်းကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင် သတင်းတင်ဆက်နေသူများကို နှောင့်ယှက်မှုများသည်လည်း အဖြစ်များသည်။

Criminalization of internet users persisted, including under several criminal defamation laws, while the government has hinted that a draft cybersecurity law could contain provisions punishing online criticism of the government. Intimidation of users remains common, through online surveillance carried out by the government and military, as well as harassment against those reporting on or discussing conflicts in Rakhine, Shan, and Kachin states online, in addition to users discussing gender and other so-called “sensitive” issues.

<p>C1: ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အခြားဥပဒေများသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်ရယူခွင့်နှင့် သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် စသည့် အခွင့်အရေးများကို အင်တာနက်ပေါ်တွင် အပါအဝင် ကာကွယ်ရန် ပျက်ကွက်ပါသလား။ ၎င်း ဥပဒေများအား လွတ်လပ်မှုကင်းသော တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့က အားကောင်းလာစေပါသလား။ (၀-၆ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>C1: Do the constitution or other laws fail to protect rights such as freedom of expression, access to information, and press freedom, including on the internet, and are they enforced by a judiciary that lacks independence? (0–6 points)</p>	<p>1</p>

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အခြားဥပဒေများသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောကြားခွင့်နှင့် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို ကာကွယ်ရန် ပျက်ကွက်သည်။ စစ်တပ်မှရေးဆွဲခဲ့ပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် အတည်ပြုခဲ့သော လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် "နိုင်ငံတော်၌ တရားမျှတခြင်း၊ လွတ်လပ်ခြင်း နှင့် ညီမျှခြင်း တည်းဟူသော လောကပါလတရားများ ပိုမိုထွန်းကားရေး" သည် တိုင်းပြည်၏ ရည်ရွယ်ချက် (၆) ခု အနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။¹³³ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံသားများအတွက် "မိမိ၏ ယုံကြည်ချက်၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို လွတ်လပ်စွာရေးသားထုတ်ဖော်ခွင့်"¹³⁴ နှင့် "စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို လွတ်လပ်စွာ ပြုစုပျိုးထောင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်"¹³⁵ စသည့် တိကျသော အာမခံချက်များကို ပေးထားသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့မှာ "နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး သို့မဟုတ် ပြည်သူတို့၏ကိုယ်ကျင့်တရားအကျိုးငှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်ဥပဒေများနှင့်ဆန့်ကျင်"¹³⁶မှသာ ဖြစ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အင်တာနက် သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်ရယူခွင့်နှင့် တိုက်ရိုက်ပတ်သက်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ မပါဝင်ပါ။ သို့သော်လည်း ပုဒ်မ ၉၆ နှင့် ၉၇ ဝ (၈)

The constitution and other laws in Myanmar fail to protect freedom of expression and press freedom. The current constitution, drafted by the military government and approved in a flawed 2008 referendum, states that “enhancing the eternal principles of justice, liberty, and equality” is one of the country’s six objectives.¹³³ The constitution also provides specific—but highly limited—guarantees for citizens to “express and publish their convictions and opinions”¹³⁴ and “freely develop literature, culture, arts, customs, and traditions”¹³⁵ provided that they are “not contrary to the laws enacted for Union [of Myanmar] security, prevalence of law and order, community peace and tranquility, or public order and morality.”¹³⁶ The constitution includes no provisions directly relating to the internet or access to information, although Article 96 and Schedule 1 (8.m) provide the parliament with authority to establish laws regulating the internet. In February 2019, the government established a joint parliamentary committee to review the constitution and put forward recommended amendments to bring it in line with

တို့တွင် လွတ်တော်အား အင်တာနက်နှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းရန် အာဏာပေးထားသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အစိုးရသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် ပူးတွဲလွှတ်တော်ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၎င်းကို ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့်အညီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် အကြံပြုချက်များကို တင်ပြခဲ့သည်။¹³⁷

တရားမျှတသော တရားစီရင်မှုရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများကို တရားရုံးများတွင် မကြာခဏ ချိုးဖောက်လေ့ရှိသည်။ ဥပမာ တရားခံအနေနှင့် ထိရောက်သော ကိုယ်စားပြုမှုမရရှိခြင်း၊ တရားရုံး၏ စာရွက်စာတမ်းများကို လက်လှမ်းမီမှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်းနှင့် တရားသူကြီးများသည် တရားစီရင်မှုများတွင် ဂရုစိုက်မှုအပြည့်အဝ မရှိခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။¹³⁸ အွန်လိုင်းလှုပ်ရှားမှုနှင့် သက်ဆိုင်သော တရားစစ်ဆေးမှုများတွင် အများသောအားဖြင့် သိသာထင်ရှားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ အမှားများ၊ နည်းလမ်းပိုင်းဆိုင်ရာ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု မရှိသော သက်သေအထောက်အထားများနှင့် အမြစ်တွယ်နေပြီသော အလေ့အထဖြစ်သည့် တရားစီရင်သူများမှ ကျွမ်းကျင်သူ၏ ထွက်ဆိုချက်ဖြင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလိုစိတ် မရှိခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။¹³⁹ အမှုတွဲအများစုတွင် တရားရုံးများသို့ အလွယ်တကူ အတုပြုလုပ်၍ရသော ဒစ်ဂျစ်တယ် အကြောင်းအရာများကို စာရွက်ပေါ်တွင် ထုတ်ကာ တင်ပြကြပြီး ထို သက်သေအထောက်အထားများ၏ စစ်မှန်မှု၊ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုနှင့် ခွင့်ပြုနိုင်မှု စသည်တို့ကို မစစ်ဆေးပဲ တရားစီရင်ချက်ချခဲ့ခြင်းလည်း ရှိခဲ့သည်။¹⁴⁰

တရားစီရင်ရေးလွတ်လပ်မှုသည် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းကြောင့်လည်း ကန့်သတ်ခံနေရသည်။ တရားသူကြီးများကို သမ္မတက ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်ခံရသူမှာ ရာထူးအတွက် တရားဝင် အရည်အချင်းများနှင့် မကိုက်ညီကြောင်း ထင်ရှားစွာ သက်သေပြနိုင်မှသာ ဥပဒေပြုသူများက ထိုရွေးချယ်မှုကို ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ တရားရုံးများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့်အညီ အမှုများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးကိစ္စနှင့် ဆက်နွယ်နေသော အမှုကြီးများတွင် ထိုသို့ စီရင်သည်။

ဥပဒေ အရေအတွက်တစ်ချို့သည် အွန်လိုင်းမီဒီယာ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ရည်ရွယ်ထားသည်။ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့်အသံထုတ်လွှင့်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ပြင်ဆင်ချက်တွင် analogue ရုပ်သံလွှင့်ခြင်းမှ digital သို့ ကူးပြောင်းခြင်းကို ရှင်းလင်းထားခြင်းမရှိရာ အစိုးရမှ ရုပ်သံထုတ်လွှင့်သူများနှင့် အွန်လိုင်းမီဒီယာကို ထိန်းချုပ်ရန် အလွဲသုံးစားလုပ်နိုင်မည့် ဖြစ်စဉ်မျိုးကို ဖြစ်ပေါ်နိုင်စေပါသည်။¹⁴¹ မီဒီယာနှင့် ပတ်သက်သည့် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းသည့် အမှီအခိုကင်းသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံသတင်းမီဒီယာကောင်စီသည် ဒီဂျစ်တယ်မီဒီယာကို ကြီးကြပ်သော ၂၀၁၄ သတင်းမီဒီယာဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အဆိုပြုတင်သွင်းခဲ့သည်။ အဆိုပြုလွှာသည်

democratic standards.¹³⁷

Fair trial rights are often violated in Myanmar’s courts, such as the accused not having effective representation and receiving limited access to court documents, and judges being inattentive during proceedings.¹³⁸ Trials relating to online activity commonly include significant procedural errors, technically unreliable evidence, and deep-seated judicial unwillingness to consult expert testimony.¹³⁹ In many cases, courts have been presented with easily-forgeable print-outs of digital content or have ruled without testing the authenticity, reliability, or admissibility of evidence.¹⁴⁰

Judicial independence is impeded by interference. Judges are nominated by the president, and lawmakers can reject the choice only if it is clearly proven that the nominee does not meet the legal qualifications for the post. The courts generally adjudicate cases in accordance with the government’s interests, particularly in major cases with political implications.

A number of laws target online media freedom. A 2018 amendment to the Broadcasting Law failed to clarify the country’s transfer from analogue broadcasting to digital, which will result in an arbitrary process that could be misused by the government to control broadcasters and online media.¹⁴¹ In 2018, the Myanmar Press Council, an independent body that settles disputes involving the media, submitted to the government a proposed amendment of the 2014 News Media Law, which regulates digital media. It remains unclear whether the proposal will positively or negatively affect media freedom.¹⁴² A draft right to information law first proposed in 2017 had not yet passed by the end of the reporting period.¹⁴³ In June 2019, after the coverage period, a draft national records and archives bill that would limit access to information was introduced in the parliament.¹⁴⁴

မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်အပေါ် အပြုသဘောဖြင့် (သို့) အဆိုးသဘောဖြင့် အကျိုးသက်ရောက်စေမည်လား ဆိုသည်မှာ မရှင်းလင်းပါ။¹⁴² ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အဆိုပြုထားသော သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ပတ်သက်သော မူကြမ်း တင်သွင်းခွင့်ကို အစီရင်ခံစာကာလအဆုံးအထိ အတည်မပြုရသေးပါ။¹⁴³ သတင်းအချက်အလက်ရယူမှုကို ကန့်သတ်မည့် အမျိုးသားမှတ်တမ်းနှင့်မော်ကွန်းဥပဒေကြမ်းကို အစီရင်ခံစာကာလပြီးနောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် လွှတ်တော်၌ တင်ပြခဲ့သည်။¹⁴⁴

<p>C2: အွန်လိုင်းလုပ်ဆောင်မှုများကို ရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် ဒဏ်ငွေချမှတ်မှု သတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေများရှိ ပါသလား။ (၀-၄ မှတ်)</p>	<p>၀ မှတ်</p>
<p>C2: Are there laws that assign criminal penalties or civil liability for online activities? (0–4 points)</p>	<p>0</p>

ဥပဒေတော်တော်များများသည် အွန်လိုင်းလုပ်ဆောင်မှုကို ထင်ထင်ရှားရှား အပြစ်သတ်မှတ်ထားပြီး အင်တာနက်အသုံးပြုသူများကို ထောင်ချလေ့ရှိသည်။ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေကို ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank)¹⁴⁵ ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ယခင်အစိုးရက ၂၀၁၃ တွင် ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ၎င်းသည် မိုဘိုင်းဖုန်းဆောင်မှုပေးသူများနှင့် အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ(ISP)များ အပါအဝင် ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင်ချပေးရန်အတွက် အဓိကမူဘောင် ဖြစ်သည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် ထိုဥပဒေကို လိုအပ်သော ပြောင်းလဲမှု၏ လက္ခဏာတစ်ခုအဖြစ် လက်ခံခဲ့¹⁴⁶သော်လည်း ယခင်အစိုးရသည် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်အမျိုးမျိုးကို ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တွင် အသရေဖျက်မှုအပါအဝင် အမျိုးမျိုးသော အွန်လိုင်းလုပ်ဆောင်မှုများကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်သော ပြဋ္ဌာန်းချက် ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ)နှင့် “မမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်ကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ ဖမ်းယူခြင်း၊ ပို့လွှတ်ခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း သို့မဟုတ် ပေးဝေခြင်း သို့မဟုတ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း”ကို ပြစ်မှုဟု သတ်မှတ်သော ပုဒ်မ ၆၈¹⁴⁷တို့ ပါဝင်သည်။

အွန်လိုင်းလုပ်ဆောင်မှုများအတွက် တရားစွဲဆိုမှုအရေအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍ အများပြည်သူ၏ ဖိအားပေးမှုအောက်တွင် NLD အစိုးရသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆(ဃ)ကို ပြင်ဆင်မှု အလုပ်စလို့ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ပြင်ဆင်ချက်ကို သင့်လျော်သော အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် တိုင်ပင်ခြင်းမရှိဘဲ ရေးဆွဲခဲ့ရာ မလုံလောက်ဟု အဘက်ဘက်က ပြစ်တင်ရှုတ်ချခဲ့သည်။¹⁴⁸ ပြင်ဆင်ချက်၌ပါရှိသော အပြုသဘောဆောင်သော ပြောင်းလဲမှုများတွင် ချိုးဖောက်မှုများအတွက် ထောင်ဒဏ် အများဆုံး သုံးနှစ်မှ နှစ်နှစ်အထိ လျှော့ချခြင်း၊ စွပ်စွဲခံရသူအား အာမခံဖြင့် လွတ်မြောက်ခွင့်နှင့် အမှုတင်သွင်းနိုင်သောသူ အမျိုးအစားကို ကန့်သတ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ သို့သော် ပြင်ဆင်ချက်တွင် အသရေဖျက်မှုကို အဓိပ္ပါယ်မဖွဲ့ဆိုထားသလို ဆက်သွယ်ရေးကွန်ရက် တစ်ခုခုမှ တစ်ဆင့် “ခြောက်လှန့်တောင်းယူခြင်း၊ အသရေဖျက်ခြင်း၊

Several laws explicitly penalize online activity and have been used to imprison internet users. The Telecommunications Law was drafted by the former government in 2013 with the support of the World Bank,¹⁴⁵ and is the primary framework for licensing telecommunications providers, including mobile service providers and ISPs. Although the law was welcomed by many stakeholders as a sign of much-needed change,¹⁴⁶ the former government added a number of troubling provisions, including Article 66(d), a vaguely worded content provision criminalizing a range of acts online, including defamation, and Article 68, which criminalizes “communication, reception, sending, distribution, or sharing of incorrect information with dishonest intention.”¹⁴⁷

Under public pressure about the number of prosecutions for online activity, the NLD government rushed through an amendment to Article 66(d) of the Telecommunications Law in 2017. However, the amendment was drafted without proper civil society consultation and was roundly condemned as insufficient.¹⁴⁸ Positive changes in the amendment include a reduction of the maximum prison sentence for violations from three years to two years, the opportunity for the accused to be released on bail, and restrictions on who can file a case. However, the amendment did not define defamation and did not alter provisions that outlaw “extort[ing], defam[ing], disturb[ing], or intimidat[ing]” over a telecommunications network.¹⁴⁹ Civil society activists have argued that the amendment has made no discernible impact on the cases brought after the amendment was enacted.¹⁵⁰

The Law Protecting the Privacy and Security of Citizens, which was enacted in 2017 and widely

နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ မလျော်ကြေးသုံးခြင်း သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း" တို့အား အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုလည်း မပြောင်းလဲပါ။¹⁴⁹ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက ဤပြင်ဆင်ချက်သည် ပြင်ဆင်ချက်ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် ဆွဲဆိုလာသည့် အမှုများကို သိသိသာသာ သက်ရောက်မှုမရှိဟု ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။¹⁵⁰

၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော နိုင်ငံသားများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလိုခြံမှုကိုကာကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေအား သင့်လျော်သော ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းမရှိဘဲ တင်ပြဆွေးနွေးကာ ချမှတ်လိုက်ပြီး အသရေဖျက်မှုအတွက် ထောင်ဒဏ်သုံးနှစ်အထိ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတွက် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှုတ်ချခဲ့ကြသည်။¹⁵¹ ထိုဥပဒေကို အသုံးပြုပြီး ပြည်သူများအား အွန်လိုင်းလှုပ်ဆောင်မှုများအတွက် တရားစွဲဆိုရန် အသုံးပြုပြီးဖြစ်သည် (C3ကို ကြည့်ပါ)။

ယခင်အစိုးရသည် ၂၀၀၄ အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ(ETL)ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သော်လည်း မဖျက်သိမ်းနိုင်ခဲ့ပါ။ ထိုဥပဒေအရ "နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေး သို့မဟုတ် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတော်၏ လျှို့ဝှက်ချက်နှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်တစ်ရပ်ရပ်ကို ရယူခြင်း သို့မဟုတ် ပေးပို့ဖြန့်ချိခြင်း" ကို အပြစ်ချမှတ်နိုင်သည်။ ထိုဥပဒေကို စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလအတွင်း အင်တာနက်လှုပ်ရှားမှုများကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် ဖမ်းဆီးရန် ပုံမှန်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အစိုးရထိပ်တန်းအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးသောင်းတင်သည် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ၊ "fax-modem ကဒ်" ပါသော ကွန်ပျူတာကို ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ အသုံးပြုခြင်းကို ရာဇဝတ်မှု သတ်မှတ်သည့် ကွန်ပျူတာပညာဖွံ့ဖြိုးရေးဥပဒေ အစရှိသည့် ဖိနှိပ်ချုပ်ခြယ်သော ဥပဒေများကို ကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။¹⁵² ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် အစိုးရက ကြေညာသော်လည်း မည်သည့်ဥပဒေမူကြမ်းကိုမျှ ထုတ်ပြန်ခြင်း မရှိသေးပါ။¹⁵³

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သော ဥပဒေကြမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် ပြင်ဆင်ချက်အမျိုးမျိုးကို အစီရင်ခံစာ ကာလအဆုံးတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက်ရှိသည်။ 2019 ခုနှစ်တွင် အစိုးရသည် အကြံပေးများကို ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေးဥပဒေအသစ် ပြုစုရာတွင် ကူညီရန် တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။¹⁵⁴ ဥပဒေကြမ်း၏ ကနဦး မူကြမ်းများကို အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း အနည်းငယ်အချို့နှင့် လျှို့ဝှက်စွာ ဝေငှခဲ့သော်လည်း၊ အစီရင်ခံစာ ကာလအဆုံးထိပင် ထိုဥပဒေအား ပြုစုပြီးစီးမှု၏ အစောဆုံးအဆင့်၌သာ ရှိသေးသည်။¹⁵⁵ ဥပဒေအသစ်တွင် "တိုင်းပြည်နှင့် ပြည်သူကို စော်ကားသူများနှင့်

condemned by civil society for being debated and passed without proper consultation, provides for prison terms of up to three years for defamation.¹⁵¹ The law has been used to prosecute individuals for online activity (see C3).

The previous government amended but failed to repeal the 2004 Electronic Transaction Law (ETL) in 2013, which criminalized "any act detrimental to" state security, law and order, community peace and tranquility, national solidarity, the national economy, or the national culture—including "receiving or sending" related information. The law was routinely used to criminalize internet activism during military rule. In 2014, Thaung Tin, a senior government official, acknowledged the need to address repressive laws like the ETL and the Computer Science and Development Law, which criminalizes unauthorized use of a computer with a "fax-modem card."¹⁵² The government announced plans to revise the ETL in 2014, but no draft legislation has since been announced.¹⁵³

Several draft laws and amendments that could affect freedom of expression online were being considered at the end of the coverage period. In 2019, the government commissioned consultants to assist in developing a new cybersecurity law.¹⁵⁴ Initial drafts of the bill have been shared confidentially with a handful of civil society groups, but the legislation remained at an early stage of development at the end of the coverage period.¹⁵⁵ The government has stated that the new law will include provisions penalizing those who "insult the country and people and commit crimes over any communications network."¹⁵⁶ Human rights defenders have expressed concern that the law, like other restrictive laws governing online activity in recent years, would be vague, overly broad, and used to punish a range of online behaviors.¹⁵⁷

The Trademark Law adopted in January 2019 penalizes trademark infringement and counterfeiting with up to three years imprisonment and a fine of approximately 5 million kyats (\$3,300).¹⁵⁸ It was adopted alongside the Patent Law and the Industrial Design Law, which also include criminal sanctions for violations.¹⁵⁹ In May 2019, a copyright law that includes prison terms of up to three years for commercial copying without consent was adopted.¹⁶⁰

After a leaked draft law criminalizing "hate speech" received significant criticism from civil society, a new revised version was sent to the parliament in 2017,

မည်သည့်ဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်တစ်ခုခုမှ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူများ¹⁵⁶ အား အပြစ်ပေးအရေးယူမည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်လိမ့်မည်ဟု အစိုးရက ပြောကြားထားသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များက ချမှတ်ခဲ့သည့် အွန်လိုင်းလှုပ်ရှားမှုများကို ထိန်းချုပ်သော အခြားတင်းကြပ်သော ဥပဒေများကဲ့သို့ပင် ဤဥပဒေသည်လည်း ဝေဝါးကာ အလွန်ကျယ်ပြန့်ပြီး အွန်လိုင်းအပြုအမူအမျိုးမျိုးကို အပြစ်ပေးရန်အတွက် အသုံးပြုရန် ရရှိနိုင်သည်ဟု လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများက စိုးရိမ်ပူပန်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ခဲ့ကြသည်။¹⁵⁷

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဆိုင်ရာဥပဒေသည် ကုန်အမှတ်တံဆိပ် ချိုးဖောက်ခြင်းနှင့် အတုအပ ပြုလုပ်ခြင်းအပေါ် ထောင်ဒဏ်သုံးနှစ်အထိနှင့် ကျပ် (၅) သန်း (ဒေါ်လာ ၃၃၀၀) ဒဏ်ရိုက်ခြင်းဖြင့် အပြစ်ပေးသည်။¹⁵⁸ ၎င်းကို တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေနှင့် စက်မှုဒီဇိုင်းဥပဒေတို့နှင့်အတူ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။¹⁵⁹ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ စီးပွားဖြစ် ကူးယူခြင်းအပေါ် ထောင်ဒဏ်သုံးနှစ်အထိ ချမှတ်ထားသော မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေကို စတင်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။¹⁶⁰

“အမုန်းစကား”အား ရာဇဝတ်မှုပြုမည့် ဥပဒေမူကြမ်းတစ်ခု ပေါက်ကြားလာရာ ၎င်းကို အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက သိသိသာသာ ဝေဖန်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသော မူကွဲအသစ်ကို ပါလီမန်သို့ ပေးပို့ခဲ့သော်လည်း ဥပဒေမူကြမ်းကို အတည်မပြုရသေးပါ။¹⁶¹ အစိုးရအနေဖြင့် ဤဥပဒေမူကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။¹⁶² ဟု ပြောကြားခဲ့သော်လည်း ထိုအရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး လူသိများသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ဤပြောဆိုချက်များကို ငြင်းဆိုခဲ့သည်။ လွှတ်တော်နှင့် တွေ့ဆုံရန် အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများ၏ တောင်းဆိုမှုများသည်လည်း ပြန်လည်ဖြေကြားခြင်း မရခဲ့ပါ။¹⁶³

but the bill has not yet been passed.¹⁶¹ The government claims that consultations with civil society regarding the bill have occurred,¹⁶²but several well-known civil society organizations working on the issue have refuted these assertions and have received no responses to their requests for meetings with the parliament.¹⁶³

<p>C3: အွန်လိုင်းလုပ်ဆောင်မှုများအတွက် ပြည်သူများ အပြစ်ပေးခြင်း ခံရပါသလား။ (၀-၆ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>C3: Are Individuals penalized for online activities? (0–6 points)</p>	<p>1</p>

အင်တာနက်အသုံးပြုသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တင်းကျပ်သော အွန်လိုင်းပတ်ဝန်းကျင်တွင် မကြာခဏ တရားစွဲခံရလေ့ရှိသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်း ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ)ကို အသုံးပြု၍ ရာဇဝတ်မှု ၂၀၀ ကျော်ကို အမှုဖွင့်ခဲ့သည်။¹⁶⁴ ၎င်းတို့ အားလုံးနီးပါးသည် NLD အစိုးရ လက်ထက်တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။¹⁶⁵ အမှုဖွင့်တိုင်ကြားသူအများစုသည် အစိုးရနှင့် ပတ်သက်နေကြသူများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် အစိုးရအရာရှိများ၊ NLD ပါတီတာဝန်ရှိသူများနှင့် စစ်တပ်အရာရှိများ ပါဝင်သည်။ စွပ်စွဲခံရသူအများစုမှာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ အွန်လိုင်းသတင်းထောက်များ သို့မဟုတ် အခြားအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း

Internet users are frequently prosecuted in Myanmar’s restrictive online environment. More than 200 criminal cases using Article 66(d) of the Telecommunications Law were filed between November 2015 and April 2019,¹⁶⁴ almost all of which were brought under the NLD government.¹⁶⁵ The majority of plaintiffs in the cases were affiliated with the state, including public officials, NLD party officials, and military officers, while the majority of the accused were activists, online journalists, or other civil society representatives.¹⁶⁶ Most cases have

ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်သည်။¹⁶⁶ အမှုအများစုတွင် အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ချက်များ ချခဲ့ပြီး ထောင်ဒဏ်ခြောက်လအထိ ချမှတ်ခဲ့သည်။¹⁶⁷

ပုဒ်မ ၆၆(ဃ)နှင့် တရားဆွဲဆိုထားသော အမှုများအထဲတွင် နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားဆုံးအမှုတစ်ခုမှာ Myanmar Now သတင်းစာ၏ သတင်းထောက်ချုပ် ကိုဆွေဝင်း၏ အမှုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဝီရသူအား ဝေဖန်သော ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်ပို့စ်တစ်ခုကြောင့်¹⁶⁸ ဗုဒ္ဓဘာသာ အစွန်းရောက်အုပ်စုဖြစ်သည့် မာသကို ထောက်ခံသူတစ်ဦးက အမှုဆွဲတင်ပြီးနောက် ဖမ်းဆီးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။¹⁶⁹ ကိုဆွေဝင်းသည် သူ၏ နေအိမ်မှ မိုင် ၃၇၀ ဝေးသော တရားရုံးတွင် ပုံမှန်လျှင် မိနစ်အနည်းငယ်သာ ကြာမြင့်သော အမှုနာကြားဖို့ ၅၅ ကြိမ်ထက်မနည်း တက်ရောက်ရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ရသည်။¹⁷⁰ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) အမှုများတွင် ကိုဆွေဝင်းအမှုကဲ့သို့ တရားစွဲဆိုမှုနှေးကွေးသည်မှာ အဖြစ်များသည်။ အစီရင်ခံစာ ကာလနောက်ပိုင်း ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် အမှုကို နောက်ဆုံး ပယ်ဖျက်လိုက်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော အမှုကြောင့် အများပြည်သူ ကြောက်လန့်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။

ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားနှင့် ကလေး ၁၀ ဦးအား အစုလိုက်အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းတင်ဆက်ခဲ့သည့်အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာတွင် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံခဲ့ရသော ရိုဟင်ဂျာသတင်းထောက် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့ကို ထောင်ထဲတွင် ရက် ၅၀၀ ကျော် နေခဲ့ရစေပြီးနောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် လွှတ်ပေးခဲ့သည်။¹⁷¹ အစိုးရလျှို့ဝှက်ချက်အက်ဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်သောကြောင့် သတင်းထောက်နှစ်ဦးကို ထောင်ဒဏ်ခန့်ခွဲမှု ချမှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။¹⁷² ၎င်းတို့ကို အစပိုင်းတွင် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလက ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လနှင့် ဇူလိုင်လတွင် သတင်းထောက်များ၏ ရှေ့နေများက သူတို့ကို ဖမ်းဆီးထားစဉ်အတွင်း နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းခံခဲ့ရကြောင်း တရားရုံးသို့ အကြောင်းကြားခဲ့သည် (C7ကို ကြည့်ပါ)။

၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် အစိုးရမီဒီယာများ၏ သတင်းစာဆရာဟောင်း ငါးမင်းဆွေအား ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို "ပုတ်ခတ်စော်ကား"သော ပိုစ်များ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်ပေါ်တွင် တင်ခဲ့သောကြောင့် နိုင်ငံတော်အား အကြည်ညိုပျက်အောင် ပြုလုပ်မှုဖြင့် ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ်ချမှတ်ခဲ့သည်။¹⁷³ သူ၏ ပိုစ်များတွင် အမေရိကန်သမ္မတဟောင်း အိုဘားမား တိုင်းပြည်သို့ လာရောက်စဉ်က ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ပါးပြင်ပေါ် နမ်းနှံ့မှုနှင့် ပတ်သတ်၍ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အပေါ် အမျိုးသမီးများကို နှိမ်ချသော ဝေဖန်မှတ်ချက်ပေးမှုများ ပါဝင်သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင်လည်း ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်အသုံးပြုသူ အောင်ကိုကိုလွင်အား မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အား ဝေဖန်သော ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် ရေးသားချက်များအတွက် နိုင်ငံသားများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုများနှင့် လုံခြုံမှုကို ကာကွယ်ရေးဥပဒေ၏

resulted in guilty verdicts with six-month prison sentences.¹⁶⁷

One of the most notorious cases under Article 66(d) is that of Swe Win, the chief correspondent for the news journal Myanmar Now, who was arrested in July 2017 for a Facebook post criticizing Wirathu,¹⁶⁸ after a complaint was filed against the journalist by a supporter of Ma Ba Tha, the Buddhist ultranationalist group.¹⁶⁹ Swe Win was forced to travel 600 kilometers from his home to the court more than 55 times, usually for a session that lasted just minutes.¹⁷⁰ The slow pace of Swe Win’s proceedings has been common in Article 66(d) cases. The case was finally dismissed in July 2019, after the end of the coverage period, the chilling effect remains.

In May 2019, Reuters journalists Wa Lone and Kyaw Soe Oo were pardoned after serving more than 500 days in prison following their September 2018 convictions for reporting on the massacre of 10 Rohingya men and boys.¹⁷¹ The journalists had been sentenced to seven years in prison for violating the Official Secrets Act.¹⁷² They were originally detained in December 2017. In June and July 2018, the journalists’ defense lawyers informed the court that they had been tortured while in custody (see C7).

In September 2018, Ngar Min Swe, a former columnist for state media, was convicted of sedition and sentenced to seven years in prison after he posted “abusive” Facebook posts about Aung San Suu Kyi.¹⁷³ His posts included sexist remarks about Suu Kyi after she received a kiss on the cheek from former US president Obama when he visited the country.

Also in September 2018, Facebook user Aung Ko Ko Lwin was sentenced to one year in prison for Facebook posts criticizing a state chief minister, under Article 8(f) of the Law Protecting the Privacy and Security of Citizens. ¹⁷⁴ One post included a video clip in which the state minister controversially called on residents of the town of Thaton to “eat only a dish of curry” in hopes of lowering food prices. Aung Ko Ko Lwin was accused of “spoil[ing] the image of the town.”¹⁷⁵ He was originally arrested in January 2018.¹⁷⁶

ပုဒ်မ(စ)ဖြင့် ထောင်ဒဏ်တစ်နှစ် ချမှတ်ခဲ့သည်။¹⁷⁴ ပို့စ်တစ်ခုတွင် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးက သထုံမြို့မှ လူထုအား ကုန်ဈေးနှုန်းကျဆင်းစေလိုသော မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် "ဟင်းတခွက်လျှော့စားသင့်ကြောင်း" တိုက်တွန်းခဲ့သည့် ဗီဒီယို ဝါဝင်သည်။ အောင်ကိုကိုလွင်အား "မြို့မျက်နှာပျက်" စေမှုဖြင့် စွပ်စွဲခဲ့သည်။¹⁷⁵ သူ့အား ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။¹⁷⁶

C4: အစိုးရသည် အမည်မသိ ဆက်သွယ်ရေး သို့မဟုတ် လျှို့ဝှက်ကုဒ်အသုံးပြုသော လုံခြုံသည့်စာပို့စနစ် (encryption)အပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ ချမှတ်ထားသလား။ (၀-၄ မှတ်) ၃ မှတ်

C4: Does the government place restrictions on anonymous communication or encryption? (0-4 points) 3

သုံးစွဲသူများအတွက် အမည်ပေးသည့် ဆက်သွယ်မှုသည် အစိုးရ၏ SIM ကဒ် မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်ချက်ကြောင့် ကန့်သတ်မှု ရှိနေသည်။¹⁷⁷ ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှစတင်၍ သုံးစွဲသူများသည် SIM ကဒ်အတွက် မှတ်ပုံတင်ရန် ၎င်းတို့၏ အမည်၊ နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်၊ မွေးသက္ကရာဇ်၊ လိင်စာ၊ နိုင်ငံသားနှင့် ကျား၊မ စသည်တို့ကို မဖြစ်မနေပေးရသည်။¹⁷⁸ နိုင်ငံသားမဟုတ်လျှင် နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ပြရမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မှတ်ပုံမတင်မနေရ ကာလစတင်ပြီးမကြာမီတွင် MoTC သည် မှတ်ပုံမတင်ထားသည့် SIM ကဒ် ၆ သန်းကို ဆိုင်းငံ့လိုက်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။¹⁷⁹ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လတွင် အစိုးရသည် "ပုဂ္ဂိုလ်ရေးနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေး" ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် သုံးစွဲသူ တစ်ဦးချင်းစီအား SIM ကဒ် ၂ ခုသာ ကန့်သတ်ရန် မှီဘိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများကို တိုက်တွန်းခဲ့သည်။¹⁸⁰

ဝက်ဘ်ဆိုက်တစ်မျိုးတည်းသာ တင်ဆက်သော မီဒီယာများအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည် မဖော်ရသေးသော်လည်း ပုံနှိပ်ခြင်းနှင့်ထုတ်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းဥပဒေ(၂၀၁၄)အား ပိုင်ရှင်အမည်ပေးထားသော ဝက်ဘ်ဆိုက်များကို တားဆီးရန် အသုံးပြုလိုပါက ပြုနိုင်သည် (B6ကို ကြည့်ပါ)။¹⁸¹

လျှို့ဝှက်ကုဒ်အသုံးပြုသော လုံခြုံသည့်စာပို့စနစ် (encryption)ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေနှင့် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေရှိ မရှင်းမလင်းသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ထိုအလေ့အကျင့်အား ကန့်သတ်ရန် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနိုင်သည်။ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကလည်း ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေးဥပဒေမူကြမ်းသည် လျှို့ဝှက်ကုဒ်အသုံးပြုသော လုံခြုံသည့်စာပို့စနစ်ကို ကန့်သတ်နိုင်မည်ကို စိုးရိမ်ကြသည် (C2ကို ကြည့်ပါ)။¹⁸²

Users' ability to communicate anonymously is limited by the government's enforcement of SIM card registration requirements.¹⁷⁷ Since 2017, subscribers must provide their name, citizenship ID, birth date, address, nationality, and gender to register for a SIM card;¹⁷⁸ noncitizens must provide their passports. Shortly after the mandatory registration period began in 2017, the MoTC reportedly suspended six million unregistered SIM cards.¹⁷⁹ In March 2019, the government urged mobile service providers to limit each user to two SIM cards in order to protect "personal and national security."¹⁸⁰

Although its provisions have not yet been implemented for web-only media outlets, the Printing and Publishing Law (2014) could potentially be used to prohibit anonymously run websites (see B6).¹⁸¹

There are no clear restrictions on encryption, although vague provisions in the Telecommunications Law and the Electronic Transactions Law could be interpreted to restrict the practice. Civil society activists are also concerned that the draft cybersecurity law could restrict encryption (see C2).¹⁸²

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၇ တွင် တစ်ကိုယ်ရေလွတ်လပ်စွာ ဆက်သွယ်ခြင်းကို အကာအကွယ်ပေးထားသော်လည်း အစိုးရ၏ စောင့်ကြည့်ကြည့်ရှုခြင်းသည် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်နေသေးသည်။ ခေတ်မီနည်းပညာများကို အသုံးပြု၍ အင်တာနက် လုပ်ဆောင်မှုများကို အစိုးရမှစောင့်ကြည့်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကနဦးအဆင့်တွင်သာ ရှိနေသေးသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရအာဏာပိုင်များသည် တစ်ကိုယ်ရေလွတ်လပ်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်သည့် ပြောင်ကျူးကျော်သော နည်းလမ်းများအား ဆက်လက်အသုံးပြုနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ရဲများသည် အွန်လိုင်းရာဇဝတ်မှုများနှင့် ပတ်သက်သော စွပ်စွဲချက်များအား ရင်ဆိုင်နေရသူများ၏ မိုဘိုင်းဖုန်းများကို ဝရမ်းစာမပါဘဲ သိမ်းယူခြင်းများ မကြာခဏ ပြုလုပ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခံရသူများထဲတွင် အထူးသဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများ၊ နိုင်ငံရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် သတင်းထောက်များ ပါဝင်သည်။¹⁸³ ရဲများသည် သံသယရှိသူများထံမှ လူမှုမီဒီယာအကောင့်နှင့် အခြားအင်္ဂါပိုင်းများ၏ စကားဝှက် (password)များ တောင်းဆိုခြင်းများ ပြုလုပ်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ စွပ်စွဲချက်များသည် လူမှုမီဒီယာအသုံးပြုခြင်းနှင့် မည်သို့မျှ မသက်ဆိုင်သော အမှုများတွင်ပင်လျှင် ထိုကဲ့သို့ တောင်းဆိုခြင်းများ ပြုလုပ်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။¹⁸⁴ ဥပမာအားဖြင့် ရိုက်တာသတင်းထောက် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့ အဖမ်းခံရပြီး (C3 ကိုကြည့်ပါ)မကြာမီ ဝလုံး၏ WhatsApp အကောင့်ဖြင့် စာများ ပေးပို့ရန် သူ့ထံမှ သိမ်းယူထားသော ဖုန်းကို အသုံးပြုသည်ဟု ရဲများကို စွပ်စွဲထားသည်။¹⁸⁵ ရဲများသည် သတင်းထောက်များ၏ စမတ်ဖုန်းများမှ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းရန် Cellebrite ဟုခေါ်သော အစွဲရေး နိုင်ငံထုတ် ဖုန်းအတွင်းရှိဒေတာများအားဖောက်ကြည့်သည့် ပစ္စည်းတစ်မျိုးကို အသုံးပြုခဲ့သည်။¹⁸⁶ Cellebrite နည်းပညာကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်ကတည်းက ရဲများက အသုံးပြုခဲ့ပြီး ထိုကုမ္ပဏီသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ၎င်း၏ ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်းအား ရပ်စဲခဲ့သော်လည်း အာဏာပိုင်များက ထိုနည်းပညာကို ဆက်လက်အသုံးပြုနေဆဲ ဖြစ်သည်။ Cellebrite နှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းများ ဖွင့်ချလာပြီးနောက် ရဲများက သတင်းထောက်များ၏ လူမှုမီဒီယာအကောင့်များသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လွှတ်တော်သည် Social Media Monitoring Team (SMMT)ကို တည်ထောင်ရန် အတည်ပြုခဲ့သည်။ ၎င်းကို နောက်ပိုင်းတွင် MoTC အောက်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။¹⁸⁷ အမုန်းစကားများနှင့် အသရေဖျက်မှုများမှတစ်ဆင့် အပါအဝင် အွန်လိုင်းပေါ်တွင် မတည်ငြိမ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသော သူများအား တန်ပြန်ရန် SMMT သည် လိုအပ်ပါသည်ဟု အစိုးရသည် ခုခံပြောဆိုခဲ့သည်။¹⁸⁸ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလ၌

Despite the fact that Article 357 of the constitution includes protection for private communications, government surveillance remains a serious concern. State surveillance of internet activities using sophisticated technology remains in its infancy in Myanmar because authorities continue to employ more invasive and direct methods to infringe on users' privacy. The police frequently confiscate the mobile phones of those facing allegations of online criminal activity without a warrant, particularly human rights defenders, political activists, and journalists.¹⁸³ The police reportedly demand passwords for social media accounts and other applications from suspects, including in cases where allegations are unrelated to social media use.¹⁸⁴ For example, shortly after Reuters journalists Wa Lone and Kyaw Soe Oo were arrested (see C3), the police were accused of using Wa Lone's confiscated phone to send a WhatsApp message on his account.¹⁸⁵ The police used the Israeli phone-breaching product known as Cellebrite to collect data from the journalists' smartphones.¹⁸⁶ Cellebrite technology has been used by the police since 2016, and although the company ceased selling its products in Myanmar in late 2018, authorities continue to employ the technology. The revelations about Cellebrite also raised concerns about police accessing the journalists' social media accounts.

In February 2018, the parliament approved the creation of the Social Media Monitoring Team (SMMT), which was later established under the MoTC.¹⁸⁷ The government argued that the SMMT was necessary to counter those causing instability online, including through hate speech and defamation.¹⁸⁸ Public statements by senior government officials in May 2018 stated that the SMMT's mandate is narrowly focused on targeting foreigners and foreign organizations that cause unrest and threaten the country's sovereignty through interference.¹⁸⁹ Other analysts have suggested that, given Myanmar's broader political context, the SMMT was established to surveil foreign activists (including activists from Myanmar who operate outside the country or lack citizenship), foreign media outlets, and international organizations that focus on the Rohingya and the

အကြီးတန်းအစိုးရအရာရှိများ၏ ထုတ်ပြန်ချက်များအရ SMMT ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုဖြင့် တိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ခြိမ်းခြောက်ပြီး ဆူပူစေသော နိုင်ငံခြားသားများနှင့် နိုင်ငံခြားအဖွဲ့အစည်းများကို ပစ်မှတ်ထားကာ အာရုံစိုက်ထားသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။¹⁸⁹ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလွန်ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေး အခြေအနေများအရ SMMT သည် နိုင်ငံခြားမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ (သို့) နိုင်ငံသားမဟုတ်သော မြန်မာများ အပါအဝင်)၊ ရိုဟင်ဂျာအရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားပဋိပက္ခများအပေါ် အာရုံစိုက်နေသည့် နိုင်ငံခြားမီဒီယာများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုအတွက် တာဝန်ခံပေးရန် တွန်းအားပေးနေသော နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုခုံရုံးနှင့် အခြားနိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့အားလုံးကို စောင့်ကြည့်ရန်လေ့လာရန် တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု အခြားလေ့လာသုံးသပ်သူများက သုံးသပ်ကြသည်။

SMMT ကို အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဝေဖန်ခဲ့သည်။¹⁹⁰ ဝေဖန်မှုများရှိသော်လည်း SMMT အတွက် ဒေါ်လာ ၄.၈ သန်း¹⁹¹ ဝန်းကျင်ကို ကနဦး ထောက်ပံ့ငွေချပေးခဲ့ပြီး ထိုငွေအား စောင့်ကြည့်ရေး နည်းပညာကို ဝယ်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု ပြောကြသည်။¹⁹² နည်းပညာ၏ အတိုင်းအတာနှင့် ခေတ်မှီမှုအား ရှင်းလင်းစွာ မသိရသေးပါ။¹⁹³ အစိုးရသည် လုံခြုံရေးအတွက် စိုးရိမ်မှုများကို ထောက်ပြကာ မည်သည့်နိုင်ငံမှ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများအား ဝယ်ယူခဲ့သည်ကို ထုတ်ဖော်ရန် ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။¹⁹⁴ SMMT ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ တရားရုံးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတို့နှင့် ၎င်း၏ ဆက်ဆံရေး သို့မဟုတ် လွတ်လပ်စွာတရားစီရင်ရေးအတွက် ကြီးကြပ်မှုကို အကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် အလားအလာများ စသည့် အချက်အလက်များအား ဝေမျှထားခြင်း မရှိသေးပါ။ ထိုအဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများအကြောင်း သို့မဟုတ် ကြီးကြပ်မှုရှိမရှိနှင့် ပတ်သက်၍ နည်းနည်းမှ သိရှိရခြင်း မရှိသေးပါ။¹⁹⁵

MoTC သည် နေပြည်တော်တွင် ဒေတာစင်တာတစ်ခု တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဝန်ကြီးဌာနသည် တောင်ကိုရီးယားမှ ဒေါ်လာ ၉၅ သန်းကို စင်တာ၏ ဗဟိုရန်ပုံငွေအတွက် ချေးယူရန် အတည်ပြုဖို့ လွှတ်တော်ကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။¹⁹⁶ ၎င်းစင်တာသည် အစိုးရ၏ e-government ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် လုံခြုံသော အခြေပြုစခန်းတစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်သည်။¹⁹⁷ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် e-Government ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန် ကိုယ်ပိုင်ဒေတာစင်တာကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် စတင်ခဲ့သည်။¹⁹⁸ ဒေတာစင်တာများတွင် လုံလောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုနှင့် လုံခြုံရေး အကာအကွယ်များ ကင်းမဲ့လိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်မှုများ တင်ပြခဲ့ကြသည်။¹⁹⁹

other conflicts Myanmar, as well as the International Criminal Court and other international bodies pushing for accountability for the atrocities against the Rohingya.

The SMMT was widely criticized by civil society organizations.¹⁹⁰ Despite the criticism, the SMMT was awarded an initial grant of approximately \$4.8 million,¹⁹¹ which it has reportedly used to purchase surveillance technology.¹⁹² The scale and sophistication of the technology is unclear,¹⁹³ and the government has refused to reveal from which country the equipment was purchased, citing security concerns.¹⁹⁴ No information has been shared regarding the SMMT's powers and responsibilities, relationship with law enforcement and the courts, or any potential safeguards such as independent judicial oversight. Little is known about the body's operations or whether there is any oversight.¹⁹⁵

The MoTC has announced its intention to build a data center in Naypyidaw, and in December 2018 the ministry requested that the parliament approve a \$95 million loan from South Korea to fund the center,¹⁹⁶ which would serve as a secure base for its planned e-government services.¹⁹⁷ The Mandalay regional government launched its data center in January 2019 to provide e-government services.¹⁹⁸ Concerns have been raised that the data centers will lack adequate privacy and security safeguards.¹⁹⁹

C6: ဝန်ဆောင်မှုပေးသော ကုမ္ပဏီများနှင့် အခြားနည်းပညာကုမ္ပဏီများသည် အစိုးရအား ၎င်းတို့၏ အသုံးပြုသူများ၏ ဆက်သွယ်မှုကို စောင့်ကြည့်ရာတွင် ကူညီရန် လိုအပ်ပါသလား။ (၀-၇ မှတ်)

၁ မှတ်

C6: Are service providers and other technology companies required to aid the government in monitoring the communications of their users? (0–6 points)

1

အစိုးရအနေနှင့် သင့်လျော်သော ကြီးကြပ်မှု သို့မဟုတ် အယူခံဝင်ရန် ယန္တရားများ မပါဘဲ အသုံးပြုသူများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများထံမှ တောင်းခံရန် လွယ်ကူသောကြောင့် အချက်အလက်များကို ကာကွယ်ရန် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် ပိုမိုပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာကြသည်။²⁰⁰ နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ဖိအားပေးမှုခံရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လွတ်တော်မှ လူသိများသော NLD အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးသည် WhatsApp အား အသုံးပြုသူများအကြား သံသယဖြစ်ဖွယ် စာများသတင်းများကို စောင့်ကြည့်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။²⁰¹

၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော နိုင်ငံသားများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလုံခြုံမှုကို ကာကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေသည် ဝမ်းမိန့်မပါဘဲ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ဆက်သွယ်မှုကို ကြားဖြတ်နားထောင်ခြင်းမှ တားမြစ်ထားသည်။ သို့သော် သမ္မတ သို့မဟုတ် အစိုးရအဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့ဖွဲ့က ခွင့်ပြုချက်ပေးထားပါက စောင့်ကြည့်ခြင်းကို ခွင့်ပြုသည့် ဝေဝါးသော ခြွင်းချက်တစ်ခု ပါရှိသည်။²⁰² ဒေတာများကို စုဆောင်းခြင်းနှင့် သိမ်းဆည်းခြင်းမှ တားဆီးရန် ရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဤဥပဒေတွင် မဖော်ပြထားသလို တရားရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် ထောက်ပံ့ထားသည်လည်း မရှိပါ။ ဥပဒေ၏ privacy (ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာအချက်အလက်လွတ်လပ်လုံခြုံမှု)ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် မပြည့်စုံပဲ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများနှင့် မကိုက်ညီကြောင်း ဝေဖန်အကြံပြုသူများက ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။²⁰³ နိုင်ငံသား အချက်အလက်ကာကွယ်ရေးဥပဒေ အပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများမှ တောင်းဆိုထားသော ဥပဒေများအတွက် အဆိုပြုခြင်း မရှိသေးပါ။²⁰⁴

ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေတွင် “နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ထိခိုက်စေသော မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်မှုများကို မဆို ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းသို့ လိုအပ်သလို ညွှန်ကြားဆောင်ရွက်နိုင်သည်”ဟု အာဏာပေးထားသည်။²⁰⁵ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မည်သည့် ကြားဖြတ်ရယူမှုမှ “နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးများကို မထိခိုက်စေဘဲ” ဟု ပြောထားသော်လည်း အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းမှ ကာကွယ်မှု အလိုအလောက် မပေးနိုင်ပါ။²⁰⁶ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေသည် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်နိုင်သည့် အကာအကွယ်မရှိဘဲ အစိုးရအား ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင် ရရှိထားသူများ၏ အဆောက်အအုံများကို စစ်ဆေးရန်နှင့် “နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် ပြည်သူ့လူထု အကျိုးစီးပွား”ကို

Service providers are increasingly concerned about protecting private data, given the ease with which the government can request it without proper oversight or appeals mechanisms.²⁰⁰ International companies have also come under pressure; for example, a well-regarded NLD member of parliament has called for WhatsApp to monitor suspicious messages between users.²⁰¹

The Law Protecting the Privacy and Security of Citizens, passed in 2017, prohibits the interception of personal communications without a warrant, but contains a vague exception allowing surveillance if permission is granted by the president or a government body.²⁰² The law does not outline clear procedures to prevent data from being collected and stored, nor does it provide for judicial review. Critics argue that the law’s definition of privacy is inadequate and inconsistent with international human rights standards.²⁰³ Laws demanded by a range of private sector and civil society stakeholders, including a robust data protection law, have not yet been proposed.²⁰⁴

The Telecommunications Law grants the government the power to direct unspecified persons “to secure any information or communication which may harm security, rule of law, or peace of the state.”²⁰⁵ The provision stating that any interception should not “hurt the fundamental rights of citizens” is an inadequate safeguard against abuse.²⁰⁶ The Telecommunications Law also grants the government the power to inspect the premises of telecommunications license holders, as well as to require them to hand over documents, for the ambiguous purposes of defending the “security of the state or for the benefit of the people,” without any safeguards against abuse.²⁰⁷ A 2018 amendment to the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law includes a new provision requiring telecommunications providers to disclose user information without due process.²⁰⁸ There are no requirements for judicial review.

Telecommunications providers are generally reluctant to publicize the number of requests for data

ကာကွယ်ရန် ကဲ့သို့သော ဆိုလိုရင်းမပြတ်သားသော ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် စာရွက်စာတမ်းများကို အစိုးရအား လွှဲပြောင်းပေးရန် စသဖြင့် ခွင့်ပြုထားသည်။²⁰⁷ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးများဆိုင်ရာဥပဒေ၏ ၂၀၁၈ ပြင်ဆင်ချက်တွင် ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများက အသုံးပြုသူများ၏ သတင်းအချက်အလက်များကို မျှတသောဥပဒေကာကွယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် မပါဘဲ ထုတ်ဖော်ရန် လိုအပ်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက် အသစ်တစ်ခု ပါဝင်သည်။²⁰⁸ တရားစီရင်ရေးကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် မလိုအပ်ပါ။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများသည် အာဏာပိုင်များထံမှ ၎င်းတို့ရရှိသော အချက်အလက်တောင်းဆိုမှု အရေအတွက်ကို ထုတ်ဖော်ရန် တွန့်ဆုတ်ကြသည်။ တယ်လီနောသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ဆက်သွယ်ရေးဒေတာတောင်းဆိုမှု ၆၄ ခုရရှိခဲ့ပြီး ၄၆ ခုကို လိုက်နာခဲ့ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။²⁰⁹ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မိုဘိုင်းလ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ Mytel က သုံးစွဲသူများ၏ အချက်အလက်များကို ရဲမှ တောင်းဆိုမှု အကြိမ် ၅၀ လက်ခံရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနက် "အများစု"မှာ လူကုန်ကူးခြင်းနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးဖြင့် သက်ဆိုင်သည် ဟုဆိုသည်။²¹⁰ အချို့လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားသည့် ကိန်းဂဏန်းများအရ အသုံးပြုသူအချက်အလက် တောင်းခံမှု အရေအတွက် ကျဆင်းသွားသော်လည်း လိုက်နာသည့် ရာခိုင်နှုန်းမှာ တိုးလာသည်။²¹¹ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ ကုမ္ပဏီကြီး တစ်ခု၏ အဆိုအရ သတင်းအချက်အလက် မထုတ်ဖော်ခင် စာရွက်စာတမ်းသုံးခု လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့တွင် အကြီးတန်းရဲအရာရှိ တစ်ဦး၏စာနှင့် ဆက်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာနမှစာ ပါဝင်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် တရားရုံး၏ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်မှုကိုတော့ ဖယ်ထုတ်ထားသည်။²¹²

they receive from authorities. Telenor announced that in 2018, it received 64 requests for communications data and complied with 46.²⁰⁹ In February 2019, new mobile service provider Mytel stated that it had thus far received 50 requests from the police for user data, "most" of which relate to human trafficking and drugs.²¹⁰ Some publicly available figures suggest that the number of requests for user data has decreased, but the percentage of requests fulfilled has increased.²¹¹ One major provider stated that it initially required three documents before disclosing information, including a letter from a senior police officer and a letter from the PTD, but has in practice dropped the requirement for a court warrant.²¹²

<p>C7: လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အွန်လိုင်းလှုပ်ဆောင်မှုများကို လက်စားချေရန်အတွက် အစိုးရအာဏာပိုင်များမှ သို့မဟုတ် အခြား သက်ဆိုင်သူများမှ ဥပဒေပြင်ပ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ထိလက်ရောက် အကြမ်းဖက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပါသလား။ (၀-၅ မှတ်)</p>	<p>၁ မှတ်</p>
<p>C7: Are individuals subject to extralegal intimidation or physical violence by state authorities or any other actor in retribution for their online activities? (0–5 points)</p>	<p>1</p>

အွန်လိုင်း သတင်းထောက်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများနှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် အကြမ်းဖက်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ခြောက်လှန့်မှုများ ရရှိကြောင်း ဆက်လက် အစီရင်ခံကြသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ထင်မြင်ချက် စစ်တမ်းတစ်ခုတွင် သတင်းထောက်အများစုသည် သတင်းမီဒီယာများ လုပ်ကိုင်သူများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုသည် ယခင်နှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပိုမိုများပြားသည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။²¹³ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများတွင် သတင်းပို့နေသော သို့မဟုတ် ရိုဟင်ဂျာ အရေးကိစ္စကဲ့သို့သော ထိရှလွယ်သော နိုင်ငံရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍

Online journalists, human rights defenders, and political activists continue to report intimidation and threats of violence. In one opinion survey published in May 2018, most journalists reported that they believed violence against members of the media had increased compared to the previous year.²¹³ Violence and threats of violence were particularly common for journalists and activists reporting in conflict areas or communicating online about sensitive political issues such as the Rohingya crisis.²¹⁴

Journalists reporting on the Rohingya crisis or working inside Rakhine State, where the majority of

အွန်လိုင်းမှဆက်သွယ်နေကြသော သတင်းထောက်များနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအတွက် အထူးသဖြင့် အဖြစ်များသည်။²¹⁴

ရိုဟင်ဂျာ အရေးအခင်းအကြောင်းကို သတင်းပေးပို့နေသော သို့မဟုတ် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု အများစုဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် အလုပ်လုပ်နေသော သတင်းထောက်များသည် အထူးပစ်မှတ်ထားခံရသည်ဟု ခံရစားရသည်။²¹⁵ ရိုဟင်ဂျာ သတင်းထောက် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦး တို့သည် ထိန်းသိမ်းထားစဉ်အတွင်း ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရကြောင်း ရုံးတင်စစ်ဆေးချိန်တွင် ရှေ့နေများက တရားရုံးသို့ ပြောကြားခဲ့သည်။²¹⁶ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ကျော်စိုးဦးက သူ့အား အိပ်မက်ရအောင်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး နာရီပေါင်းများစွာ ခူးထောက်စစ်မေးခဲ့ကြောင်း တရားရုံးသို့ ပြောကြားခဲ့သည်။²¹⁷ အာဏာပိုင်များက သူ၏ခေါင်းကို အနက်ရောင်အဝတ်ဖြင့် အုပ်ထားသည်ဟု ပြောခဲ့ပါသည်။ DVBတွင် သတင်းရေးလေ့ရှိပြီး ဒေသသတင်းဌာန ROMA Time ၏ အယ်ဒီတာချုပ်ဖြစ်သူ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ သတင်းထောက် ကျော်လင်းသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဆိုင်ကယ်ပေါ်မှ လူနှစ်ဦး ဓားဖြင့်ထိုးခြင်း ခံခဲ့ရသည်။²¹⁸

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများသည်လည်း ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရသည်။ အင်တာနက်အား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုအတွက် အဓိက အသုံးပြုသည့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှု ပမာဏနှင့် အရေအတွက်သည် အရေးကိစ္စ၏ “ထိရှလွယ်မှု အတိုင်းအတာ” အပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ရိုဟင်ဂျာ အရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် အွန်လိုင်းမှ တိုက်ရိုက်နှင့် သွယ်ဝိုက်သော စာပို့ခြင်းများနှင့် ကော်မန့်များမှ တဆင့် များပြားသော ခြိမ်းခြောက်မှုများ ရရှိသည်ဟု ပြောကြသည်။²¹⁹ အစိုးရအနေဖြင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ကိုယ်တိုင်ကျူးလွန်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကုလသမဂ္ဂနှင့် ပူးပေါင်း၍ တိုင်းပြည်၏ “ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိခိုက်စေသူများ”ကို ဥပဒေအရ အရေးယူမည်ဟု လွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးသည် ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။²²⁰ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူသိများသော အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသမီး လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ကျား၊မ အခြေပြု အကြမ်းဖက်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ခြောက်လှန့်မှုတို့ကို ခံရကြောင်း ပြောကြသည်။²²¹ အဖြစ်များသော အနှောင့်အယှက်ပေးသည့် နည်းဗျူဟာများတွင် အွန်လိုင်းပေါ်၌ နောက်ယောင်ခံလိုက်ခြင်း (cyberstalking)၊ အချက်အလက်လိမ်တောင်းခြင်း (phishing)၊ အကောင့်ခိုးခြင်း(hacking)နှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အများယုံကြည်လက်ခံနိုင်မှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လက္ခဏာအရည်အချင်းတို့ကို သံသယဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးအများစုသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲထားသော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အတွင်းရေး ဓာတ်ပုံများမှတဆင့် ခြိမ်းခြောက်ခံရပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် ၎င်းတို့ကို အမျိုးသမီးများအား အကျပ်ကိုင်ရန် သုံးကြသည်။

အင်တာနက်ပေါ်တွင် လူအများသည် ဆိုက်ဘာအနိုင်ကျင့်ခံရကြောင်းကို

atrocities against the Rohingya have occurred, feel particularly targeted.²¹⁵ During the trial of Reuters journalists Wa Lone and Kyaw Soe Oo, defense lawyers informed the court that the journalists were tortured in detention.²¹⁶ In July 2018, Kyaw Soe Oo told the court that he was subjected to sleep deprivation and forced to kneel for hours while he was interrogated.²¹⁷ He also said that authorities covered his head with a black hood. In 2017, Kyaw Lin, a journalist in Rakhine State who contributes to the DVB and is the editor-in-chief of the local outlet ROMA Time, was stabbed by two men on motorbikes.²¹⁸

Human rights defenders also face intimidation and violence. The scale and volume of threats against human rights defenders, all of whom use the internet as their principal tool for advocacy, varies depending on the “sensitivity” of the issue. Pro-Rohingya and peace activists report high levels of intimidation via direct and indirect messages and comments online.²¹⁹ The government has itself perpetuated threats; in February 2019, a member of parliament threatened to take legal action against those who “damage the dignity” of the country by working with the United Nations.²²⁰ In Myanmar, high-profile women and female human rights defenders report regular gender-based intimidation and threats of violence.²²¹ Common harassment tactics include cyberstalking, phishing, hacking, and attempts to cast doubt on women’s credibility, integrity, and character. Many are intimidated through doctored sexual or intimate images, which are sometimes used in attempts to blackmail women.

A significant number of internet users have reported experiencing cyberbullying, particularly those in marginalized groups including young women, religious minorities, and the LGBT+ community.²²²

တင်ပြကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် အမျိုးသမီးငယ်များ၊
ဘာသာရေးလူနည်းစုများနှင့် LGBT+ အသိုင်းအဝိုင်းများ အပါအဝင်
အပယ်ခံအုပ်စုများမှသူများ အထူးသဖြင့် ပါဝင်သည်။²²²

<p>C8: ဝက်ဘ်ဆိုက်များ၊ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ သို့မဟုတ် အသုံးပြုသူ တစ်ဦးချင်းစီသည် ဟက်ကင်း(hacking)များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုလုပ်ခံရခြင်းနှင့် အခြား ဆိုက်ဘာတိုက်ခိုက်မှု(cyberattack) ပုံစံများ ကြုံတွေ့ရပါသလား။ (၀-၃ မှတ်)</p> <p>C8: Are websites, governmental and private entities, service providers, or individual users subject to widespread hacking and other forms of cyberattack? (0–3 points)</p>	<p>၁ မှတ်</p> <p>1</p>
--	------------------------

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝက်ဘ်ဆိုက်များ၊ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်အကောင့်များနှင့် အီးမေးလ်များသည် အခါ အားလျော်စွာ နည်းပညာဆိုင်ရာ တိုက်ခိုက်မှုများ ခံရသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကဝက်ဘ်ဆိုက် စာမျက်နှာအချို့နှင့်အတူ ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန၊ ဗဟိုဘဏ်နှင့် မအူပင်တက္ကသိုလ်တို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်များအား “Stop Killing Muslims” ဟူသော စာသားများနှင့် အတူ ဟက်ခတ်လုပ်၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။²²³ တူရကီ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများမှ ရိုဟင်ဂျာများအား ဆက်ဆံမှုအပေါ် သူတို့၏ စိုးရိမ်မှုများကို ထုတ်ဖော်ရန် ဟက်ကင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲကြသည်။²²⁴

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများ၊ သတင်းထောက်များနှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက သူတို့၏ အီးမေးလ်များနှင့် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်အကောင့်များကို ပုံမှန် သို့မဟုတ် အပတ်စဉ် အဝေးမှ ဟက်ခတ်လုပ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများရှိကြောင်း ပြောကြသည်။²²⁵ မြန်မာပြည်မှ ဒစ်ဂျစ်တယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် ဂူးဂဲလ်(Google)မှ “government-backed attackers (အစိုးရ အထောက်အပံ့ပေးသော တိုက်ခိုက်သူ)” များသည် ၎င်းတို့၏ ဂူးဂဲလ် အကောင့်များအား တိုက်ခိုက်ခိုးယူရန် ကြိုးစားနေသည်ဟု ၎င်းတို့အား ပုံမှန်သတိပေးလေ့ရှိကြောင်း ပြောကြသည်။²²⁶ ဟက်ကင်းပြုလုပ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို မကြာခဏခံရသူများထဲတွင် ရိုဟင်ဂျာ အရေးဆောင်ရွက်သူနှင့် မွတ်စလင် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ ပါဝင်သည်။²²⁷ သတင်းထောက်များ၏ စက်များကို ဟက်ခတ်လုပ်ရန် ရဲများက ခေတ်မီဆန်းပြားသည့် နည်းပညာကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုထဲတွင် ၂၀၁၇ ခုနှစ်က ရိုက်တာသတင်းထောက် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့လည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။²²⁸ အဆင့်မြင့် spyware များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ရှိခဲ့ပြီး²²⁹ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများ၊ သတင်းထောက်များနှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက သူတို့၏လက်ကိုင်ဖုန်းများတွင် spyware ထည့်သွင်း အသုံးပြုထားခြင်းကို ကြုံရကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။²³⁰

မိုက်ကရိုဆော့ (Microsoft)သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗိုင်းရပ်စ်နှင့် malware များ ကူးစက်ခံထားရသော ကွန်ပျူတာနှင့် စက်ပစ္စည်းအမြောက်အများနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို ထပ်မံပြောကြားခဲ့သည်။²³¹ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကွန်ပျူတာများ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသည် ကူးစက်ခံထားရသည်။²³² ဘရော့ဇာတွင် ခိုးဝင် ပြုပြင်သူ(Browser

Websites, Facebook accounts, and email are periodically subjected to technical attacks in Myanmar. In 2017, websites for the Ministry of Culture, the Central Bank, and Maubin University, in addition to some private webpages, were hacked and populated with messages saying “Stop Killing Muslims.”²²³ The hacks were allegedly carried out by Turkish activists raising their concerns about the treatment of the Rohingya.²²⁴

Human rights defenders, journalists, and political activists continue to report regular, often weekly, remote attempts to hack their email and Facebook accounts.²²⁵ Digital activists in Myanmar note that Google regularly warns them of “government-backed attackers” attempting to hack their Google products.²²⁶ Pro-Rohingya and Muslim activists are among those who report frequent hacking attempts.²²⁷ Police use sophisticated technology to hack into the devices of journalists, including Reuters reporters Wa Lone and Kyaw Soe Oo in 2017.²²⁸ Advanced spyware has been identified in Myanmar,²²⁹ and human rights defenders, journalists, and political activists report the use of spyware installed on their mobile phones.²³⁰

Microsoft has raised concerns once again about the large number of computers and devices in Myanmar that are infected by viruses and malware.²³¹ Almost 30 percent of computers in Myanmar are infected, compared to 18 percent globally.²³² Browser modifiers are twice as common in Myanmar than the global average, and software bundlers are almost three times more common. Microsoft has also raised concerns about the number of infections of the worm Win/Macoute that spreads to USB drives, which are very common in Myanmar, and communicate the drive’s content to a remote host.²³³

modifiers) များသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပျမ်းမျှနှုန်းထက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ဆပိုများပြီး မလိုအပ်ပဲ အပိုသွင်းပေးသော ဆော့ဖ်ဝဲအတွဲ(software bundlers)များသည် သုံးဆနီးပါး ပိုများသည်။ ထို့အပြင် မိုက်ကရိုဆော့ဖ်သည် မြန်မာပြည်တွင် အများအားဖြင့် ဖြစ်လေ့ရှိသော USB drive များတွင် ကူးဆက်ပျံ့နှံ့နေတတ်ကာ ထိုdriveထဲရှိ အကြောင်းအရာများကို အဝေးတစ်နေရာမှ hostသို့ ပေးပို့တတ်သော Win/Macoute(ဝင်း/မာကူတီ) worm ကူးစက်မှု အရေအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။²³³

¹ The number of internet users was reported in 2019 a 18m by Internet World Stats, see "Internet Usage in Asia," Internet World Stats, <https://www.internetworldstats.com/stats3.htm>; A

report on Myanmar in 2019 by Hootsuite identified that this number had grown to 21m users by the beginning of 2019, see “Digital 2019: Myanmar,” Datareportal, accessed October 2, 2019, <https://datareportal.com/reports/digital-2019-myanmar>. 39 percent of the population and a growth of 3m persons over the course of the year.

² “Ooredoo Myanmar and MPT step up 4G offerings,” *Developing Telecoms*, June 6, 2017, <https://www.developingtelecoms.com/tech/wireless-networks/7110-ooredoo-myanmar-and-mpt-step-up-4g-offerings.html>.

³ “Myanmar to accelerate 5G development despite risks,” *Eleven Media Group*, December 19, 2018, <https://elevenmyanmar.com/news/myanmar-to-accelerate-5g-development-despite-risks>.

⁴ One index rates the percentage of the population using the internet as 33.1 percent in 2019 as compared to 51.8 percent for the Asia region, see “Internet Usage in Asia,” Internet World Stats, accessed October 2, 2019, <https://www.internetworldstats.com/stats3.htm>; Others rate Myanmar as 39 percent, South-East Asia as 63 percent, and Asia as 52 percent, see “The Global State of Digital in 2019 Report,” Hootsuite, accessed October 2, 2019, <https://hootsuite.com/pages/digital-in-2019>.

⁵ Compared to other countries Myanmar has remained the same over the past year, see “Speedtest Global Index, Speedtest,” Speedtest, accessed October 2, 2019, <https://www.speedtest.net/global-index/republic-of-the-union-of-myanmar>. In 2017, international internet bandwidth per Internet user was 6,426 (Bits/s) compared to 48,000 for Asia Pacific, and 6,000 for LDCs, see “ICT Development Index 2017,” International Telecommunications Union, <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html#idi2017economycard-tab&MMR>.

⁶ “Republic of the Union of Myanmar,” Speedtest Global Index, Speedtest, <https://www.speedtest.net/global-index/republic-of-the-union-of-myanmar>.

⁷ “ICT Development Index 2017,” International Telecommunications Union, <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html#idi2017economycard-tab&MMR>.

⁸ “Digital landscape rapidly changing,” *Myanmar Times*, January 2, 2019, <https://www.mmimes.com/news/digital-landscape-rapidly-changing.html>.

⁹ “GSMA Intelligence,” accessed October 2, 2019, <https://www.gsmainelligence.com/markets/2274/dashboard/>; “Digital 2019: Myanmar,” Datareportal, <https://datareportal.com/reports/digital-2019-myanmar>.

¹⁰ Lower than Thailand, Indonesia, Singapore, and Malaysia, but the same as Vietnam, see “Realising Digital Myanmar,” Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>.

¹¹ Subscribers number 105% of the population size, as people often have multiple SIM cards, see “GSMA Intelligence,” accessed October 2, 2019, <https://www.gsmainelligence.com/markets/2274/dashboard/>; “The Global State of Digital in 2019 Report,” Hootsuite, <https://hootsuite.com/pages/digital-in-2019>; “Realising Digital Myanmar,” Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>; 50% is the number of unique owners, which means that each unique owner owns two sim cards on average. This has increased from about 34% in 2016, see “ICT Development Index 2017,” International Telecommunications Union, <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html#idi2017economycard-tab&MMR>.

¹² Michael Peel, “Myanmar blackouts recall darker days,” *Financial Times*, June 6, 2017, <https://www.ft.com/content/6b8009d6-4691-11e7-8519-9f94ee97d996>.

¹³ “Switzerland Joins EU in Sanctioning Myanmar’s Military Generals,” *The Irrawaddy*, October 18, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/switzerland-joins-eu-in-sanctioning-myanmars-military-generals.html>.

¹⁴ Thomas Kean, “Myanmar’s broadband price war,” *Frontier Myanmar*, April 23, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/myanmars-broadband-price-war>.

¹⁵ The average cost of data in Myanmar is comparatively low however when compared to other countries on the cheapest data packages available Myanmar is comparatively expensive. For example, the average cost of 1 GB is \$1.49 in Cambodia and \$0.87 in Myanmar, but in Cambodia data packages can reduce that to \$0.17 per 1 GB whereas in Myanmar the cheapest package is \$0.65, see “Worldwide mobile data pricing: The cost of 1GB of mobile data in 230 countries,” Cable, <https://www.cable.co.uk/mobiles/worldwide-data-pricing/>.

¹⁶ The average broadband cost has dropped in Yangon from \$72.31 per month in 2017 to \$37.56 in 2018, see “Compare our best broadband deals,” Cable, <https://www.cable.co.uk/broadband/deals/worldwide-price-comparison/#regions>.

¹⁷ “Realising Digital Myanmar,” Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>.

¹⁸ Thiha Ko Ko, “Govt draft roadmap to develop and support digital economy in Myanmar,” *Myanmar Times*, March 14, 2019, <https://www.mmimes.com/news/govt-draft-roadmap-develop-and-support-digital-economy-myanmar.html>; “Myanmar Digital Economy Roadmap,” Digital Economy Development Committee, last modified February 26, 2019, <https://www.mop.gov.mm/sites/default/files/RoadMap%20for%20Websites.pdf>.

¹⁹ “Vice President U Henry Van Thio discusses digital economy development,” Official Website of the Republic of the Union of Myanmar President Office, January 12, 2019, <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2019/01/12/12-9234>.

²⁰ 5.6GB as compared to 1.2GB, see “Realising Digital Myanmar,” Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>.

²¹ The percentage of households with a computer was 13.64 percent in 2017, 11 percent in 2016, compared to 37.8 percent on average for the Asia Pacific region. The percentage of households with internet access was 24.38 percent in 2017, 20 percent in 2016, compared to an average of 45.5 percent for the Asia Pacific region, see “ICT Development Index 2017,” International Telecommunications Union, <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html#idi2017economycard-tab&MMR>.

²² Aung Kyaw Nyunt, “Government to collect tax to fund telecoms in rural areas,” *Myanmar Times*, April 24, 2018, <https://www.mmimes.com/news/government-collect-tax-fund-telecoms-rural-areas.html>.

²³ Aung Kyaw Nyunt, “Government to collect tax to fund telecoms in rural areas,” *Myanmar Times*, April 24, 2018, <https://www.mmimes.com/news/government-collect-tax-fund-telecoms-rural-areas.html>.

²⁴ Saw Yi Nanda, “MyTel aims to double subscribers,” *Myanmar Times*, February 14, 2019, <https://www.mmimes.com/news/mytel-aims-double-subscribers.html>.

²⁵ Posts and Telecommunications Department, Facebook post, March 19, 2019, <https://www.facebook.com/1028167667298400/posts/2112790522169437?sfns=mo>.

²⁶ In 2019, women were 15 percent less likely than men to own a mobile phone. Only 35 percent of women had used the internet on their mobile phone, see “The Mobile Gender Gap Report 2019,” Mobile for Development, GSMA, last modified March 11, 2019, <https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/resources/mobile-gender-gap-report-2019/>; Htet Shine, “Key findings: Myanmar Living Conditions Survey 2017,” *Myanmar Times*, July 5, 2018, <https://www.mmimes.com/news/key-findings-myanmar-living-conditions-survey-2017.html>; “Myanmar Landscaping Report,” Kantar Public Myanmar and SPRING Accelerator, October 2018, <http://www.kantar.com/public/download/documents/243/Myanmar-girl-landscaping-report-FINAL-October-2018.pdf>.

²⁷ “ICT Facts and Figures 2017,” International Telecommunications Union, last modified August 3, 2017, <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2017.pdf>.

²⁸ “The Mobile Gender Gap Report 2019,” Mobile for Development, GSMA, last modified March 11, 2019, <https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/resources/mobile-gender-gap-report-2019/>.

²⁹ “Telenor holds 5th Sustainable Business Briefing,” Telenor, March 30, 2018, <https://www.telenor.com/mm/en/article/telenor-holds-5th-sustainable-business-briefing>.

³⁰ Telenor reported that there were no government requests for network shutdowns in 2018, see “Telenor Myanmar 6th Annual Sustainable Business Briefing 2019,” About Us, Telenor, <https://www.telenor.com/mm/en/about/sustainability>.

³¹ An online campaign was started to monitor and track the shutdown, see Facebook account fb.com/stopinternetshutdownmm, <https://www.facebook.com/StopInternetShutdownMM/>; “Myanmar: Internet Shutdown Risks Lives,” *Human Rights Watch*, June 28, 2019, <https://www.hrw.org/news/2019/06/28/myanmar-internet-shutdown-risks-lives>.

³² Thomas Kean, “Myanmar’s broadband price war,” *Frontier Myanmar*, April 23, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/myanmars-broadband-price-war>.

³³ Dylan Bushell-Embling, “Myanmar to use Intelsat 39 satellite,” *Telecomasia.net*, June 4, 2018, <https://www.telecomasia.net/content/myanmar-use-intelsat-39-satellite>.

³⁴ “Myanmar to accelerate 5G development despite risks,” *Eleven Media Group*, December 19, 2018, <https://elevenmyanmar.com/news/myanmar-to-accelerate-5g-development-despite-risks>.

³⁵ “Campana Announces Commercial Availability of International Gateway Services via its Trans-ASEAN Network,” *Ein Presswire*, December 15, 2017, <https://www.einpresswire.com/article/421197787/campana-announces-commercial-availability-of-international-gateway-services-via-its-trans-asean-network>.

³⁶ Thomas Kean, “Myanmar’s broadband price war,” *Frontier Myanmar*, April 23, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/myanmars-broadband-price-war>; Paul Mah, “Campana Group, Telin Singapore to connect Singapore and Myanmar,” *Data Center Dynamics*, September 24, 2018, <https://www.datacenterdynamics.com/news/campana-group-telin-singapore-enhance-connectivity-between-singapore-and-myanmar/>.

³⁷ “Myanmar to launch satellite in 2019,” *Myanmar Times*, October 23, 2017, <https://www.mmimes.com/news/myanmar-launch-satellite-2019.html>.

³⁸ Chester Toh and Jainil Bhandari, “Myanmar: The Legal Landscape,” *Getting the Deal Through*, November 2018, <https://gettingthedealthrough.com/country-focus/article/6460/myanmar-legal-landscape>.

³⁹ “MCRB provides initial comments to government on the draft cybersecurity framework, and discusses cybersecurity with MPs,” Myanmar Center for Responsible Business, February 4, 2019, <https://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/draft-cybersecurity-framework.html>; Htoo Thant, “Japan helps Myanmar to enact cybersecurity law,” *Myanmar Times*, January 15, 2019, <https://www.mmimes.com/news/japan-helps-myanmar-enact-cybersecurity-law.html>.

⁴⁰ Thomas Kean, “Myanmar’s broadband price war,” *Frontier Myanmar*, April 23, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/myanmars-broadband-price-war>.

⁴¹ Mytel has announced its intention to invest \$1.5billion to build a 4G network and 7,200 towers, see “Myanmar 5G newcomers ready to roll,” *Mobile World Live*, February 14, 2018, <https://www.mobileworldlive.com/asia/asia-news/myanmar-4g-newcomers-ready-to-roll/>; Telenor, in comparison, had 7,800 towers in 2017, see “Annual Report 2017,” Telenor, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/04/Appendix-1-Telenor-Annual-Report-2017.pdf>.

⁴² MyTel is jointly owned by Myanmar National Telecom Holding Public Co Ltd (23 percent), Star High Public Co Ltd (28 percent), and Viettel Global (49 percent). Star High is a subsidiary of the military-run Myanmar Economic Corporation (MEC). Viettel Global is owned by the Vietnam Ministry of Defense, see Kyaw Phone Kyaw, “Fourth telco MyTel to start selling SIM cards in March,” *Myanmar Times*, February 14, 2018, <https://www.mmimes.com/news/fourth-telco-mytel-start-selling-sim-cards-march.html>.

⁴³ “Treasury Designates Burmese State-Owned Enterprises,” U.S. Department of the Treasury, press release, July 29, 2008, <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/hp1105.aspx>; Shibani Mahtani and Richard C. Paddock, “‘Cronies’ of Former Myanmar Regime Thrive Despite U.S. Blacklist,” *Wall Street Journal*, August 12, 2015, <http://www.wsj.com/articles/cronies-of-former-myanmar-regime-thrive-despite-u-s-blacklist-1439433052>; Michael Peel, “Myanmar: the military-commercial complex,” February 1, 2017, <https://www.ft.com/content/c6fc7dce-d26a-11e6-b06b-680c49b4b4c0>.

⁴⁴ Aung Kyaw Nyunt, “Myanmar’s fourth telco gets licence at last,” *Myanmar Times*, January 13, 2017, <https://www.mmimes.com/business/technology/24533-myanmar-s-fourth-telco-gets-licence-at-last.html>.

⁴⁵ San Yamin Aung, “Launch of Army-Backed Mytel Draws Wary Welcome,” *The Irrawaddy*, June 14, 2018, <https://www.irrawaddy.com/business/launch-army-backed-mytel-draws-wary-welcome.html>.

⁴⁶ Simon Marks, “EU weighs new sanctions against Myanmar over Rohingya,” *Politico*, August 9, 2018, <https://www.politico.eu/article/eu-weighs-new-sanctions-against-myanmar-over-rohingya/>.

⁴⁷ San Yamin Aung, "New Telecom Firm Mytel Transmits First Call," *The Irrawaddy*, February 13, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/new-telecom-firm-mytel-transmits-first-call.html>.

⁴⁸ "Mytel aiming to get 10 million subscribers by year end," *Myanmar Times*, January 8, 2019, <https://www.mmtimes.com/news/mytel-aiming-get-10-million-subscribers-year-end.html>.

⁴⁹ 69 percent of Ooredoo is owned by the Qatar government and related entities, see "Ooredoo Q.P.S.C.: Group Structure and Presence," Investors, Ooredoo, last modified July 23, 2018, <https://www.ooredoo.com/wp-content/uploads/2018/07/Ooredoo-at-a-Glance-2018-Final.pdf>; 54 percent of Telenor is owned by the state of Norway, see "Major Shareholdings," Telenor Group, June 30, 2019, <https://www.telenor.com/investors/share-information/major-shareholdings/>.

⁵⁰ Joseph Waring, "Myanmar operators unite on subscriber data use," *Mobile World Live*, November 9, 2018, <https://www.mobileworldlive.com/asia/asia-news/myanmar-operators-unite-on-subscriber-data-use/>.

⁵¹ Kang Wan Chern, "Amara Communications to launch 4G+ data-only service," *Myanmar Times*, March 2, 2018, <https://www.mmtimes.com/news/amara-communications-launch-4g-data-only-service.html>.

⁵² Joseph Waring, "Myanmar 4G newcomers ready to roll," *Mobile World Live*, February 14, 2018, <https://www.mobileworldlive.com/asia/asia-news/myanmar-4g-newcomers-ready-to-roll/>.

⁵³ Even at the last moment, MPs attempted to derail the process of giving out licences, see Gwen Robinson, "Myanmar telco auction: the good and the bad," *Financial Times*, June 27, 2013, <https://www.ft.com/content/beface5a-22cc-33e3-a8d3-84ce27742dc3>.

⁵⁴ "Realising Digital Myanmar," Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>.

⁵⁵ Aung Kyaw Nyunt, "Yanong warns telecoms to get proper permits," *Myanmar Times*, December 4, 2017, <https://www.mmtimes.com/news/yanong-warns-telecoms-get-proper-permits.html>.

⁵⁶ Chester Toh and Jainil Bhandari, "Myanmar: The Legal Landscape," *Getting the Deal Through*, November 2018, <https://gettingthedealthrough.com/country-focus/article/6460/myanmar-legal-landscape>.

⁵⁷ Discussions with participants at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, 18 January 2019.

⁵⁸ Namali Premawardhana, "Myanmar forges ahead in ICT," *Myanmar Times*, December 18, 2018, <https://www.mmtimes.com/news/myanmar-forges-ahead-ict.html>.

⁵⁹ Discussions with experts at the Myanmar Digital Rights Forum, 18 January 2019.

⁶⁰ Feedback from human rights defenders working on digital rights in Yangon, Myanmar Digital Rights Forum, January 2018, <https://phandee.org/category/digital-rights/>.

⁶¹ Discussions with digital rights activist, Yangon, March 2019.

⁶² Zaw Zaw Htwe and Aung Kyaw Nyunt, "Critics rail against govt budget for monitoring of Facebook," *Myanmar Times*, March 22, 2018, <https://www.mmtimes.com/news/critics-rail-against-govt-budget-monitoring-facebook.html>.

⁶³ Blue Coat software, which can be used for internet filtering, censorship, and surveillance was detected during HTTP-field-manipulation tests in Myanmar in 2012 but in later tests was not detected, see Kay Yen Wong et al., "The State of Internet Censorship in Myanmar," OONI, March 29, 2017, <https://ooni.torproject.org/post/myanmar-report/>.

⁶⁴ "Overview," OONI, <https://explorer.ooni.torproject.org/country/MM>; "The State of Internet Censorship in Myanmar," OONI, <https://ooni.torproject.org/post/myanmar-report/>.

⁶⁵ "Telenor Myanmar 6th Annual Sustainable Business Briefing 2019," Telenor, <https://www.telenor.com/mm/en/about/sustainability>.

⁶⁶ Myanmar is not included in Google's transparency report which has not been updated since June 2018, see "Government requests to remove content," Transparency Report, Google, accessed October 2, 2019, <https://transparencyreport.google.com/government-removals/by-country>; Twitter's data on information requests and removals has not been updated since June 2018 and Myanmar is not included, see "Removal requests," Transparency Report, Twitter, December 31, 2018, <https://transparency.twitter.com/en/removal-requests.html>; Facebook's data on removal requests has not been updated since June 2018 and did not include Myanmar, see "Facebook Transparency Report," Facebook, <https://transparency.facebook.com>.

⁶⁷ Tome Miles, "U.N. investigators cite Facebook role in Myanmar crisis," *Reuters*, March 12, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-rohingya-facebook/u-n-investigators-cite-facebook-role-in-myanmar-crisis-idUSKCN1GO2PN>.

⁶⁸ "Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar," Note by the Secretariat, Human Rights Council, March 5, 2019, https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session40/Documents/A_HRC_40_68.docx; "WhatsApp the Media Platform of Choice for ARSA," *The Irrawaddy*, June 12, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/whatsapp-the-media-platform-of-choice-for-arsa.html>; For example, the Minister for Information suggested in a June 2018 meeting with Facebook employees that the platform should control inciting or vulgar content. Meanwhile, the Minister for Religious and Cultural Affairs has been accused of spreading hate speech; "Facebook closes some accounts of Myanmar hard-liners," *The Nation Thailand*, June 9, 2018, <http://www.nationmultimedia.com/detail/breakingnews/30347347>; https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session40/Documents/A_HRC_40_68.docx.

⁶⁹ See for example communications from US Senator Markey to Facebook: "Senator Markey: Facebook's Efforts to Address Hate Speech in Burma Still Insufficient," Ed Markey US Senator for Massachusetts, March 14, 2019, <https://www.markey.senate.gov/news/press-releases/senator-markey-facebooks-efforts-to-address-hate-speech-in-burma-still-insufficient>.

⁷⁰ No clear information exists on exactly what Facebook removes and why. Civil society have noted increases in warnings, and Facebook employees have stated that such actions have increased dramatically over the past 18 months. For example, see discussions at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, January 19, 2019.

⁷¹ "Removing Myanmar Military Officials From Facebook," *Facebook Newsroom*, August 28, 2018, <https://newsroom.fb.com/news/2018/08/removing-myanmar-officials/>.

⁷² Hanna Ellis-Petersen, "Facebook removes accounts associated with Myanmar military," *The Guardian*, August 27, 2018, <https://www.theguardian.com/technology/2018/aug/27/facebook-removes-accounts-myanmar-military-un-report-genocide-rohingya>.

⁷³ "Facebook closes some accounts of Myanmar hard-liners," *The Nation Thailand*, June 9, 2018, <http://www.nationmultimedia.com/detail/breakingnews/30347347>.

⁷⁴ "Removing More Dangerous Organizations from Facebook in Myanmar," *Facebook Newsroom*, February 5, 2019, <https://newsroom.fb.com/news/2019/02/dangerous-organizations-in-myanmar/>.

⁷⁵ Personal communication with the authors of an upcoming report on cyber harassment of women activists in Myanmar, Yangon, May 2018.

⁷⁶ Julia Carrie Wong, Michael Safi, Shaikh Azizur Rahman, "Facebook bans Rohingya group's posts as minority faces 'ethnic cleansing'," *The Guardian*, September 20, 2017, <https://www.theguardian.com/technology/2017/sep/20/facebook-rohingya-muslims-myanmar>.

⁷⁷ Unpublished presentation on deletion of Myanmar-language content on Facebook, presented in Yangon by a civil society coalition, May 2018.

⁷⁸ "Telecommunications Law," Law No. 31/2013, Article 77, *Free Expression Myanmar*, October 8, 2013, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/07/telecommunications-law-en.pdf>.

⁷⁹ For example, Article 77 give the government powers to stop or prohibit any type of communication.

⁸⁰ "Telecommunications Law," Law No. 31/2013, Article 77, *Free Expression Myanmar*, October 8, 2013, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/07/telecommunications-law-en.pdf>.

⁸¹ Discussions with civil society on the PTD, Myanmar Digital Rights Forum, January 18, 2019.

⁸² Discussions at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, January 19, 2019.

⁸³ "Why are posts by Rohingya activists getting deleted?" *BBC News*, September 23, 2017, <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-41364633>.

⁸⁴ Civil society have repeatedly stated that Facebook's lack of transparency is a substantive concern, see "RSF calls for more Facebook transparency on Myanmar," *Reporters Without Borders*, August 31, 2018, <https://rsf.org/en/news/rsf-calls-more-facebook-transparency-myanmar>; Russel Brandom, "Activists from Myanmar and beyond call for Facebook to fix moderation," *The Verge*, May 18, 2018, <https://www.theverge.com/2018/5/18/17369570/facebook-coalition-myanmar-sri-lanka-moderation-transparency-audit>; Rebecca MacKinnon, "Facebook is part of an industry-wide problem: lack of transparency about policies affecting users' online rights," *Business 7 Human Rights Resource Centre*, accessed October 2, 2019, <https://www.business-humanrights.org/en/facebook-is-part-of-an-industry-wide-problem-lack-of-transparency-about-policies-affecting-users-online-rights>; Timothy McLaughlin, "How Facebook's Rise Fueled Chaos and Confusion in Myanmar," *Wired*, June 7, 2018, <https://www.wired.com/story/how-facebooks-rise-fueled-chaos-and-confusion-in-myanmar/>; Dunstan Allison-Hope, "Our Human Rights Impact Assessment of Facebook in Myanmar," *Business for Social Responsibility*, November 5, 2018, <https://www.bsr.org/en/our-insights/blog-view/facebook-in-myanmar-human-rights-impact-assessment>; Paul Mozur, "Groups in Myanmar Fire Back at Zuckerberg," *New York Times*, April 5, 2018, <https://www.nytimes.com/2018/04/05/technology/zuckerberg-facebook-myanmar.html>.

⁸⁵ Monika Bickert, "Publishing Our Internal Enforcement Guidelines and Expanding Our Appeals Process," *Facebook Newsroom*, April 24, 2018, <https://newsroom.fb.com/news/2018/04/comprehensive-community-standards/>.

⁸⁶ Discussions about the effectiveness of Facebook's content moderation, Myanmar Digital Rights Forum, 19 January 2019; Kyaw Ye Lynn and Su Myat Mon, "On social media, cleaning up isn't easy," *Frontier Myanmar*, December 28, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/on-social-media-cleaning-up-isnt-easy>.

⁸⁷ For example, some pro-Rohingya activists believe that content removal trends demonstrate prejudices among content reviewers against Rohingya.

⁸⁸ "Myanmar journalists 'harassed' for reporting on Rohingya crisis," *Al Jazeera*, October 16, 2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/myanmar-journalists-harassed-reporting-rohingya-crisis-171016070429902.html>; "IFJ Blog: No Press Freedom in Myanmar," *IFJ*, November 2, 2018, <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-releases/article/ifj-blog-no-press-freedom-in-myanmar.html>.

⁸⁹ "Myanmar's media freedom at risk," *Free Expression Myanmar*, May 2018, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2018/05/myanmars-media-freedom-at-risk.pdf>; Hanna Ellis-Petersen, "Censorship and silence: south-east Asia suffers under press crackdown," *The Guardian*, February 24, 2019, <https://www.theguardian.com/media/2019/feb/25/censorship-and-silence-south-east-asia-suffers-under-press-crackdown>.

⁹⁰ Personal communications with human rights defenders working on digital rights, Yangon, May 2018.

⁹¹ Personal communications with human rights defenders working on digital rights, Yangon, May 2018.

⁹² For example, recent discussions at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, 18 January 2019, and at the American Center, Yangon, 22 May 2019: US Embassy Rangoon, Facebook Post, May 20, 2019, <https://www.facebook.com/usembassy.rangoon/posts/2226172564131217/>.

⁹³ "Myanmar journalists 'harassed' for reporting on Rohingya crisis," *Al Jazeera*, October 16, 2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/myanmar-journalists-harassed-reporting-rohingya-crisis-171016070429902.html>.

⁹⁴ "Myanmar bans Radio Free Asia for using the term 'Rohingyas'," *Reporters Without Borders*, June 12, 2018, <https://rsf.org/en/news/myanmar-bans-radio-free-asia-using-term-rohingyas>.

⁹⁵ Julia Carrie Wong, Michael Safi, Shaikh Azizur Rahman, "Facebook bans Rohingya group's posts as minority faces 'ethnic cleansing'," *The Guardian*, September 20, 2017, <https://www.theguardian.com/technology/2017/sep/20/facebook-rohingya-muslims-myanmar>.

⁹⁶ "Daring to defy Myanmar's Patriarchy," *Free Expression Myanmar*, 2018, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2018/12/daring-to-defy-myanmars-patriarchy.pdf>.

⁹⁷ "Daring to defy Myanmar's Patriarchy," *Free Expression Myanmar*, 2018, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2018/12/daring-to-defy-myanmars-patriarchy.pdf>.

⁹⁸ Discussion with women human rights defender, Yangon, March 2019.

⁹⁹ Htet Naing Zaw, "Incoming Info Minister Pe Myint: 'I Will Ensure Press Freedom,'" *The Irrawaddy*, March 28, 2016, <https://www.irrawaddy.com/in-person/interview/incoming-info-minister-pe-myint-will-ensure-press-freedom.html>.

¹⁰⁰ Nyan Hlaing Lynn, "Pe Myint: 'A government needs to inform the people,'" *Frontier Myanmar*, May 6, 2016, <https://frontiermyanmar.net/en/pe-myint-a-government-needs-to-inform-the-people>.

¹⁰¹ "Myanmar," Freedom of the Press 2017, <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2017/myanmar>.

¹⁰² Discussions at the Myanmar Media Conference, Naypyidaw, December 2018.

¹⁰³ Mratt Kyaw Thu, "Tatmadaw warns journalists against calling domestic conflicts 'civil wars,'" *Frontier Myanmar*, January 18, 2019, <https://frontiermyanmar.net/en/tatmadaw-warns-journalists-against-calling-domestic-conflicts-civil-wars>.

¹⁰⁴ Often posts included disinformation around specific human rights violations and includes graphic imagery. For example, in March 2018, in response to criticism from the British government, the Office of the Commander-in-Chief posted on its Facebook page images of dismembered children alleging that they were killed by the Rohingya, see <https://www.wired.com/story/how-facebooks-rise-fueled-chaos-and-confusion-in-myanmar/>.

¹⁰⁵ Paul Mozur, "A Genocide Incited on Facebook, With Posts From Myanmar's Military," *New York Times*, October 15, 2018, <https://www.nytimes.com/2018/10/15/technology/myanmar-facebook-genocide.html>.

¹⁰⁶ <https://www.facebook.com/MOIVebsiteMyanmar/>.

¹⁰⁷ <https://www.facebook.com/state.counsellor/>.

¹⁰⁸ <https://www.facebook.com/InfomationCommittee/>.

¹⁰⁹ Lynn Kuok, "While the World Sleeps, Myanmar Burns," *Foreign Affairs*, September 28, 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/burma-myanmar/2017-09-28/while-world-sleeps-myanmar-burns>.

¹¹⁰ Some human rights defenders believe that Aung San Suu Kyi wanted to distance herself from the page as posts became more and more controversial, such as the infamous "Fake Rape" graphics, see Rossalyn Warren, "Aung San Suu Kyi once called for a free press. Now, the dead are used for fake news," *The Guardian*, December 23, 2017, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/dec/23/aung-san-suu-kyi-free-press-fake-news-rohingya>.

¹¹¹ Megan Specia and Paul Mozur, "A War of Words Puts Facebook at the Center of Myanmar's Rohingya Crisis," *The New York Times*, October 27, 2017, <https://nyti.ms/2yRCADT>.

¹¹² Anthony Kuhn, "Concern Is High Over Facebook's Role In Fanning Violence In Myanmar," *NPR*, June 14, 2018, <https://www.npr.org/2018/06/14/619854631/concern-is-high-over-facebooks-role-in-fanning-violence-in-myanmar>.

¹¹³ Annie Gowen, Max Bearak, "Fake news on Facebook fans the flames of hate against the Rohingya in Burma," *The Washington Post*, December 8, 2017, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/fake-news-on-facebook-fans-the-flames-of-hate-against-the-rohingya-in-burma/2017/12/07/2c1fe830-ca1f-11e7-b506-8a10ed11ecf5_story.html.

¹¹⁴ Kevin Roose and Paul Mozur, "Zuckerberg Was Called Out Over Myanmar Violence. Here's His Apology," *The New York Times*, April 9, 2018, <https://www.nytimes.com/2018/04/09/business/facebook-myanmar-zuckerberg.html>.

¹¹⁵ <https://www.facebook.com/watch/?v=1695486453826524>.

¹¹⁶ Jon Russel, "Facebook still isn't taking Myanmar seriously," *Tech Crunch*, November 6, 2018, <https://techcrunch.com/2018/11/06/facebook-still-isnt-taking-myanmar-seriously/>.

¹¹⁷ "Printing and Publishing Law," Free Expression Myanmar, March 14, 2014, <http://freexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/02/Printing-and-Publishing-Law-EN.pdf>.

¹¹⁸ Chester Toh and Jainil Bhandari, "Myanmar: The Legal Landscape," *Getting the Deal Through*, November 2018, <https://gettingthedealthrough.com/country-focus/article/6460/myanmar-legal-landscape>.

¹¹⁹ Hanna Beech and Saw Nang, "In Myanmar, a Facebook Blackout Brings More Anger Than a Genocide Charge," *The New York Times*, August 31, 2018, <https://www.nytimes.com/2018/08/31/world/asia/myanmar-genocide-facebook-military.html>.

¹²⁰ It is not a "civil war" but rather a, "war of annihilation against insurgents", see Mratt Kyaw Thu, "Tatmadaw warns journalists against calling domestic conflicts 'civil wars,'" *Frontier Myanmar*, January 18, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/tatmadaw-warns-journalists-against-calling-domestic-conflicts-civil-wars>.

¹²¹ Peter Lloyd, "Burma leader Aung San Suu Kyi bans use of Rohingya name for oppressed Muslims," *ABC news*, June 22, 2016, <http://www.abc.net.au/news/2016-06-22/aung-san-suu-kyi-bans-use-of-rohingya-name/7534410>.

¹²² "BBC Burma pulls Myanmar TV deal over Rohingya 'censorship'," *Channel News Asia*, September 4, 2017, <https://www.channelnewsasia.com/news/asia/bbc-burma-pulls-myanmar-tv-deal-over-rohingya-censorship-9183386>.

¹²³ "US-backed broadcaster drops Myanmar channel in dispute over terminology," *Mizzima*, June 13, 2018, <http://www.mizzima.com/news-domestic/us-backed-broadcaster-drops-myanmar-channel-dispute-over-terminology>.

¹²⁴ "US-backed broadcaster drops Myanmar channel in dispute," *Frontier Myanmar*, June 12, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/us-backed-broadcaster-drops-myanmar-channel-in-dispute>.

¹²⁵ "The Global State of Digital in 2019 Report," Hootsuite, <https://hootsuite.com/pages/digital-in-2019>.

¹²⁶ 7 day news journal 23,726,829; Eleven media group 18,636,814; BBC Burmese 15,423,168; Mizzima 13,227,343; Irrawaddy 13,160,390; MRTV4 13,336,738; Voa Burmese 12006075; Dvb 10,849,000, see "Myanmar Facebook page statistics," Social Bakers, accessed October 2, 2019, <https://www.socialbakers.com/statistics/facebook/pages/total/myanmar/>.

¹²⁷ San Yamin Aung, "Military Chief's Comment on Tatmadaw 'Representing' the People Draws Backlash Online," *The Irrawaddy*, July 12, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/military-chiefs-comment-tatmadaw-representing-people-draws-backlash-online.html>.

¹²⁸ "ArrestMeToo and a black front page: Myanmar rejects jailing of Reuters reporters," *The Guardian*, September 6, 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/06/arrestmetoo-and-a-black-front-page-myanmar-rejects-jailing-of-reuters-reporters>.

¹²⁹ "SayNOto66d: Documenting the Surge of Online Defamation Cases in Myanmar," *Ad Vox Global Voices*, March 21, 2018, <https://advox.globalvoices.org/2018/03/21/saynoto66d-documenting-the-surge-of-online-defamation-cases-in-myanmar/>.

¹³⁰ Oliver Spencer and Yin Yadanar Thein, "It's time to get rid of criminal defamation," *Frontier Myanmar*, January 24, 2019, <https://frontiermyanmar.net/en/its-time-to-get-rid-of-criminal-defamation>.

¹³¹ Personal communications with Rohingya activists in Europe, February 2018.

¹³² Julia Carrie Wong, Michael Safi, Shaikh Azizur Rahman, "Facebook bans Rohingya group's posts as minority faces 'ethnic cleansing'," *The Guardian*, September 20, 2017, <https://www.theguardian.com/technology/2017/sep/20/facebook-rohingya-muslims-myanmar>.

¹³³ Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008), Article 6(e).

¹³⁴ Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) Article 354(a).

¹³⁵ Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) Article 365.

¹³⁶ Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) Article 354. Article 365 includes a similar broad and vague limitation.

¹³⁷ "New Committee Maps Out Plans to Amend Myanmar's Constitution," *Radio Free Asia*, February 25, 2019, <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/new-committee-maps-out-plans-02252019170851.html>.

¹³⁸ "Monitoring in Myanmar: An Analysis of Myanmar's Compliance with Fair Trial Rights," Justice Base, October 2017, <https://www.myjusticemyanmar.org/sites/default/files/Justice-Base-Monitoring-in-Myanmar-An-Analysis-of-Myanmar's-Compliance-with-Fair-Trial-Rights-ENG.pdf>.

¹³⁹ "66(d): no real change," Free Expression Myanmar, December 2017, <http://freexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/12/66d-no-real-change.pdf>.

¹⁴⁰ Personal communications with a range of lawyers acting for defendants on digital-related cases, December 2017.

¹⁴¹ "Superficial amendment leaves Broadcasting Law undemocratic," Free Expression Myanmar, September 13, 2018, <http://freexpressionmyanmar.org/superficial-amendment-leaves-broadcasting-law-undemocratic/>.

¹⁴² Naw Betty Han, "New Myanmar Press Council committee members challenged to fix Media Act," *Myanmar Times*, August 20, 2018, <https://www.mmtimes.com/news/new-myanmar-press-council-committee-members-challenged-fix-media-act.html>.

¹⁴³ Pyae Phyo Aung, "Gov't urged to pass the Right to Information Law," *Eleven Myanmar*, December 11, 2018, <https://elevenmyanmar.com/news/govt-urged-to-pass-the-right-to-information-law>.

¹⁴⁴ "New Bill a big step backwards for RTI," Free Expression Myanmar, July 18, 2019, <http://freexpressionmyanmar.org/new-bill-a-big-step-backwards-for-rti/>.

¹⁴⁵ The Pyidaungsu Hluttaw passage of The Telecommunication Law, No. 31, October 8, 2013, <http://bit.ly/1g8hLU5>.

¹⁴⁶ Shibani Mahtani, "Myanmar's Telecom Revolution Bogs Down," *The Wall Street Journal*, October 25, 2013, <http://on.wsj.com/1w4ITPD>.

¹⁴⁷ Other problematic provisions in the Telecommunications Law (2013) include Articles 4, 5-8, 18, 40, 68, and 75-77, see "Telecommunications Law," Law. No. 31/2013, Free Expression Myanmar, October 8, 2013, <http://freexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/07/telecommunications-law-en.pdf>.

¹⁴⁸ Moe Myint, "Activists Deem Amendments to Article 66(d) 'Ineffective,'" *The Irrawaddy*, August 2, 2017, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/activists-deem-amendments-article-66d-ineffective.html>; Oliver Spencer et al., "The 66(d) amendment: tinkering at the edges," *Frontier Myanmar*, September 15, 2017, <https://frontiermyanmar.net/en/the-66d-amendment-tinkering-at-the-edges>.

¹⁴⁹ Shoon Naing and Yimou Lee, "Myanmar retains tough clause in communications law despite calls for repeal," *Reuters*, August 18, 2017, <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-media/myanmar-retains-tough-clause-in-communications-law-despite-calls-for-repeal-idUSKCN1AY13J>.

¹⁵⁰ "66(d): no real change," Free Expression Myanmar, December 2017, <http://freexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/12/66d-no-real-change.pdf>.

¹⁵¹ Tin Htet Paing, "Critics Skeptical of New Privacy Legislation," *The Irrawaddy*, March 15, 2017, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/critics-skeptical-of-new-privacy-legislation.html>.

¹⁵² "The State Law and order Restoration Council passage of The Computer Science Development Law, No. 10/96," The State Law and Order Restoration Council, September 20, 1996, <http://bit.ly/1CXw1zk>.

¹⁵³ "A newly designed Electronic Contact Cooperation Law may be released soon," *7Day Daily*, December 14, 2014, <http://7daydaily.com/story/26977>.

¹⁵⁴ "MCRB provides initial comments to government on the draft cybersecurity framework, and discusses cybersecurity with MPs," Myanmar Center for Responsible Business, February 4, 2019, <https://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/draft-cybersecurity-framework.html>; Htoo Thant, "Japan helps Myanmar to enact cybersecurity law," *Myanmar Times*, January 15, 2019, <https://www.mmtimes.com/news/japan-helps-myanmar-enact-cybersecurity-law.html>.

¹⁵⁵ Feedback from those present in early meetings, Yangon 25 February 2019.

- ¹⁵⁶ Htoo Thant, "Govt considering new cyber law, minister says," *Myanmar Times*, December 13, 2018, <https://www.mmimes.com/news/govt-considering-new-cyber-law-minister-says.html>.
- ¹⁵⁷ Discussions from participants at the Myanmar Digital Rights Forum, January 18, 2019.
- ¹⁵⁸ "Pyidaungsu Hluttaw Law No. 3/2019 - Trademark Law," Myanmar Law Library, 2019, <http://www.myanmar-law-library.org/law-library/laws-and-regulations/laws/myanmar-laws-1988-untill-now/national-league-for-democracy-2016/myanmar-laws-2019/pyidaungsu-hluttaw-law-no-3-2019-trademark-law-burmese.html>; "Myanmar Passes Long-Awaited Trademark Law," Tilleke & Gibbins, February 1, 2019, <https://www.tilleke.com/resources/myanmar-passes-long-awaited-trademark-law>.
- ¹⁵⁹ "Myanmar Passes Patent Law," Tilleke & Gibbins, *Lexology*, March 14, 2019, <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=37278f03-6667-47c9-a531-5bb7f92c0ddc>.
- ¹⁶⁰ "Myanmar Enacts Copyright Law," Tilleke & Gibbins, *Lexology*, May 24, 2019, <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=89cfb0ea-acf2-4c3a-aea0-40ebd097deaf>.
- ¹⁶¹ "Anti-Hate Speech draft law submitted to Myanmar parliament," *Coconuts Yangon*, September 28, 2017, <https://coconuts.co/yangon/news/anti-hate-speech-draft-law-submitted-parliament/>.
- ¹⁶² Ei Ei Toe Lwin, "Draft hate speech bill sent to parliament," *Myanmar Times*, September 27, 2017, <https://www.mmimes.com/news/draft-hate-speech-bill-sent-parliament.html>.
- ¹⁶³ Personal communications with members of the Harmony Working Group, Yangon, February 2018.
- ¹⁶⁴ "Mid-term Report on Freedom of Expression," ATHAN Freedom of Expression Activist Organization, October 28, 2018, <https://equalitymyanmar.org/mid-term-report-on-freedom-of-expression/>.
- ¹⁶⁵ Victoria Milko, "Tracking 66(d)," *Frontier Myanmar*, April 20, 2018, <https://frontiermyanmar.net/en/tracking-66d>.
- ¹⁶⁶ Htike Nanda Win, "Report: Most complaints under Section 66(d) made by officials," *Myanmar Times*, December 13, 2017, <https://www.mmimes.com/news/report-most-complaints-under-section-66d-made-officials.html>.
- ¹⁶⁷ "66(d): No real change," Free Expression Myanmar, December 2017, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/12/66d-no-real-change.pdf>.
- ¹⁶⁸ Sean Gleeson, "Myanmar Now editor Ko Swe Win arrested at Yangon Airport," *Frontier Myanmar*, July 30, 2017, <https://frontiermyanmar.net/en/myanmar-now-editor-ko-swe-win-arrested-at-yangon-airport>.
- ¹⁶⁹ Htun Khaing, "Prominent reporter refuses to apologise after Ma Ba Tha files defamation suit," *Frontier Myanmar*, March 8, 2017, <https://frontiermyanmar.net/en/prominent-reporter-refuses-to-apologise-after-ma-ba-tha-files-defamation-suit>.
- ¹⁷⁰ "Joint statement: Myanmar authorities must drop the case against Ko Swe Win and decriminalise defamation," *International Commission of Jurists*, March 7, 2019, <https://www.icj.org/joint-statement-myanmar-authorities-must-drop-the-case-against-ko-swe-win-and-decriminalise-defamation/>.
- ¹⁷¹ "Reuters journalists freed from Myanmar prison," *Reuters*, Timeline, <https://www.reuters.com/subjects/myanmar-reporters>.
- ¹⁷² "Myanmar Supreme Court agrees to rule on journalists' appeal," *AP news*, March 26, 2019, <https://www.apnews.com/f33926c7deeb4dc487c5013ea2163bc8>.
- ¹⁷³ "Former columnist jailed for 'abusive' Facebook posts on Aung San Suu Kyi," *France 24*, September 19, 2018, <https://www.france24.com/en/20180919-myanmar-facebook-posts-columnist-aung-san-suu-kyi>.
- ¹⁷⁴ Kyaw Ye Lynn, "Interview, terminated: A bridge too far for Mon State chief minister," *Frontier Myanmar*, March 4, 2019, <https://frontiermyanmar.net/en/interview-terminated-a-bridge-too-far-for-mon-state-chief-minister>.
- ¹⁷⁵ Nyan Soe Win, "Netizen Sued After Criticizing Mon State Chief Minister on Facebook," *The Irrawaddy*, January 8, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/netizen-sued-criticizing-mon-state-chief-minister-facebook.html>.
- ¹⁷⁶ "Burma: Privacy Law Used to Prosecute Critics," *Human Rights Watch*, January 12, 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/01/12/burma-privacy-law-used-prosecute-critics>.
- ¹⁷⁷ Aung Kyaw Nyunt, "SIM card registration to be enforced in 2017," *Myanmar Times*, August 3, 2016, <https://www.mmimes.com/business/technology/21728-sim-card-registration-to-be-enforced-in-2017.html>.
- ¹⁷⁸ Aung Kyaw Nyunt, "SIM card registration to be enforced in 2017," *Myanmar Times*, August 3, 2016, <http://www.mmimes.com/index.php/business/technology/21728-sim-card-registration-to-be-enforced-in-2017.html>.
- ¹⁷⁹ Nay Myo Tun, "6m unregistered SIM cards axed," *Eleven Media*, August 19, 2017, <http://www.elevenmyanmar.com/local/11171>.
- ¹⁸⁰ "Myanmar in bid to tackle unregistered SIM cards," *Xinhua Net*, March 24, 2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-03/24/c_137920164.htm.
- ¹⁸¹ "Printing and Publishing Law, No. 13," Free Expression Myanmar, March 14, 2014, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/02/Printing-and-Publishing-Law-EN.pdf>.
- ¹⁸² "MCRB provides initial comments to government on the draft cybersecurity framework, and discusses cybersecurity with MPs," Myanmar Center for Responsible Business, February 4, 2019, <https://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/draft-cybersecurity-framework.html>; Htoo Thant, "Japan helps Myanmar to enact cybersecurity law," *Myanmar Times*, January 15, 2019, <https://www.mmimes.com/news/japan-helps-myanmar-enact-cybersecurity-law.html>; Discussions from participants at the Myanmar Digital Rights Forum, 18 January 2019.
- ¹⁸³ Personal experience of the author when accompanying persons attending police interviews, Yangon, between January and May 2018.
- ¹⁸⁴ Personal communications with a range of interviewees that have been arrested for protesting or for other forms of activism online, July 2017 to March 2018.
- ¹⁸⁵ "Myanmar Lawyer Says Evidence from Reuters Reporters' Phones May Be 'Tainted,'" *The Irrawaddy*, May 30, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/myanmar-lawyer-says-evidence-reuters-reporters-phones-may-tainted.html>.
- ¹⁸⁶ Timothy LLaughlin, "Asia & Pacific Security-tech companies once flocked to Myanmar. One firm's tools were used against two journalists." *The Washington Post*, May 4, 2019, https://www.washingtonpost.com/world/asia-pacific/security-tech-companies-once-flocked-to-myanmar-one-firms-tools-were-used-against-two-journalists-/2019/05/04/d4e9f7f0-5b5d-11e9-b8e3-b03311fbbbf_story.html?utm_term=.aa9108ee33db.
- ¹⁸⁷ Moe Moe, "New Body to Track Online Instigators Who Harm Govt, Sovereignty," *The Irrawaddy*, May 23, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/new-body-track-online-instigators-harm-govt-sovereignty.html>.
- ¹⁸⁸ Moe Moe, "Parliament Approves Funds for Internet Oversight Body," *The Irrawaddy*, March 21, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/parliament-approves-funds-internet-oversight-body.html>.
- ¹⁸⁹ Nyein Zaw Lin, "Social media team will not spy on netizens, official says," *Myanmar Times*, May 23, 2018, <https://www.mmimes.com/news/social-media-team-will-not-spy-netizens-official-says.html>.
- ¹⁹⁰ Zaw Zaw Htwe and Aung Kyaw Nyunt, "Critics rail against govt budget for monitoring of Facebook," *Myanmar Times*, March 22, 2018, <https://www.mmimes.com/news/critics-rail-against-govt-budget-monitoring-facebook.html>.
- ¹⁹¹ Nay Phyo Win, "Government allots over 6 billion kyats to form social media watchdog," *DVB*, March 19, 2018, <http://images.dvb.no/news/government-allots-6-billion-kyats-form-social-media-watchdog/80207>.
- ¹⁹² Nyein Zaw Lin, "Social media team will not spy on netizens, official says," *Myanmar Times*, May 23, 2018, <https://www.mmimes.com/news/social-media-team-will-not-spy-netizens-official-says.html>.
- ¹⁹³ Personal communication with the head of a civil society organization working on digital rights, Yangon, June 2018.
- ¹⁹⁴ <https://www.mmimes.com/news/social-media-team-will-not-spy-netizens-official-says.html>.
- ¹⁹⁵ Civil society attempts to engage with the SMMT in December 2018 were rebuffed by the Ministry of Transport and Communications, staff at which initially stated that they were not aware of the department and later failed to reply. Discussions with digital activists in Yangon, December 2018.
- ¹⁹⁶ "Parliament to Debate \$95-Million S. Korean Loan for Gov't Data Center," *The Irrawaddy*, December 3, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/parliament-debate-95-million-s-korean-loan-govt-data-center.html>.
- ¹⁹⁷ Aung Kyaw Nyunt, "Government to build integrated data centre with S. Korean aid," *Myanmar Times*, April 20, 2018, <https://www.mmimes.com/news/government-build-integrated-data-centre-s-korean-aid.html>.
- ¹⁹⁸ Kyaw Ko Ko, "Mandalay moves closer to e-government with data centre," *Myanmar Times*, January 28, 2019, <https://www.mmimes.com/news/mandalay-moves-closer-e-government-data-centre.html>.
- ¹⁹⁹ Discussions among digital rights activists at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, January 18 2019.
- ²⁰⁰ One telecommunications operator has stated off the record that the police have repeatedly requested data without any form of court warrant. Interview in Yangon, December 2018.; Examples of efforts to better protect data include at least one civil society organization working with local businesses in Yangon to develop privacy policies.
- ²⁰¹ "WhatsApp the Media Platform of Choice for ARSA," *The Irrawaddy*, June 12, 2018, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/whatsapp-the-media-platform-of-choice-for-arsa.html>.
- ²⁰² "Law Protecting the Privacy and Security of Citizens," Article 8, Unofficial translation MCRB, Myanmar Responsible Business, March 8, 2017, http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/pdf/Law-Protecting-Privacy-and-Security-of-Citizens_en_unofficial.pdf;
- ²⁰³ "Law Protecting the Privacy and Security of Citizens," Free Expression Myanmar, <http://freeexpressionmyanmar.org/laws/law-protecting-the-privacy-and-security-of-citizens/>.
- ²⁰⁴ "Lack of Consultation on the Citizens Privacy and Security Law is a Missed Opportunity," *Myanmar Responsible Business*, March 13, 2017, <http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/lack-of-consultation-citizens-privacy-and-security-law.html>; Tin Htet Paing, "Critics Skeptical of New Privacy Legislation," *The Irrawaddy*, March 15, 2007, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/critics-skeptical-of-new-privacy-legislation.html>.
- ²⁰⁵ "Realising Digital Myanmar," Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>;
- ²⁰⁶ "Chapter 4.3 Privacy," SWIA, Myanmar Responsible Business, <http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/pdf/SWIA/ICT/Chapter-04.03-Privacy.pdf>.
- ²⁰⁷ "Telecommunications Law," Law No. 31/2013, Article 75, Free Expression Myanmar, October 8, 2013, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/07/telecommunications-law-en.pdf>.
- ²⁰⁸ "Telecommunications Law," Law No. 31/2013, Article 75, Free Expression Myanmar, October 8, 2013, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/07/telecommunications-law-en.pdf>.
- ²⁰⁹ "Telecommunications Law," Law No. 31/2013, Article 76, Free Expression Myanmar, October 8, 2013, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/07/telecommunications-law-en.pdf>.
- ²¹⁰ "Guiding Drug Law Reform in Myanmar," *Drug Policy Advocacy Group*, *Transnational Institute* (TNI), November 29, 2017, <https://www.tni.org/en/publication/guiding-drug-law-reform-in-myanmar>.
- ²¹¹ Telenor is one of the only telecommunications operators in Myanmar that appears to proactively publish information on government requests, in its annual Sustainable Business Briefings, see "Telenor Myanmar 6th Annual Sustainable Business Briefing 2019," About, Sustainability, Telenor, 2019, <https://www.telenor.com/mm/en/about/sustainability>; "Authority Requests Disclosure Report," Telenor Group, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2019/03/Telenor-Authority-request-report-2018.pdf>.

- ²¹⁰ Saw Yi Nanda, "MyTel aims to double subscribers," *Myanmar Times*, February 14, 2019, <https://www.mmtimes.com/news/mytel-aims-double-subscribers.html>.
- ²¹¹ Briefing on corporate performance, captured on video, shows that Telenor received 29 requests in 2017, and fulfilled 19, see "Telenor Myanmar Annual Sustainable Business Briefing 2018," Telenor Myanmar, uploaded April 11, 2018, Youtube, video, 42:24, https://www.youtube.com/watch?time_continue=2517&v=5Rt4luAKPck.
- ²¹² Personal communication with a senior manager from a civil society organization working on telecommunications reform, Yangon, June 2018.
- ²¹³ "Myanmar's media freedom at risk," Free Expression Myanmar, May 2018, <http://freexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2018/05/myanmars-media-freedom-at-risk.pdf>.
- ²¹⁴ Htiike Nanda Win, "Media freedom declining in Myanmar: experts, journalists," *Myanmar Times*, April 2, 2018, <https://www.mmtimes.com/news/media-freedom-declining-myanmar-experts-journalists.html>.
- ²¹⁵ "Myanmar journalists 'harassed' for reporting on Rohingya crisis," *Al Jazeera*, October 16, 2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/myanmar-journalists-harassed-reporting-rohingya-crisis-171016070429902.html>.
- ²¹⁶ "Reuters journalists freed from Myanmar prison," *Reuters*, Timeline, <https://www.reuters.com/subjects/myanmar-reporters>.
- ²¹⁷ Shoon Naing and Thu Thu Aung, "Black hoods, kneeling, no sleep: Reuters reporter details Myanmar custody," *Reuters*, July 24, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-journalists/black-hoods-kneeling-no-sleep-reuters-reporter-details-myanmar-custody-idUSKBN1KE1PM>; "Myanmar: Free Reuters Journalists, Drop Case," *Human Rights Watch*, July 1, 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/07/01/myanmar-free-reuters-journalists-drop-case>.
- ²¹⁸ "Journalist stabbed in Sittwe," *DVB*, December 20, 2017, <http://english.dvb.no/news/journalist-stabbed-sittwe/78914>.
- ²¹⁹ Personal communications with a range of participants at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, January 2018.
- ²²⁰ "Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar," Note by the Secretariat, Human Rights Council, March 5, 2019, https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session40/Documents/A_HRC_40_68.docx.
- ²²¹ "Daring to defy Myanmar's patriarchy," Free Expression Myanmar, last modified December 27, 2018, <http://freexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2018/12/daring-to-defy-myanmars-patriarchy.pdf>.
- ²²² 11 percent of children and 17 percent of adults claimed to have experience some form of cyber-bullying, see "Realising Digital Myanmar," Telenor, last modified February 6, 2018, <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/02/Telenor-Realising-Digital-Myanmar-Report-06-February.pdf>.
- ²²³ Jacob Goldbegr, "HACKED: Myanmar govt website reads 'Stop killing Muslims'," *Coconuts Yangon*, September 5, 2017, <https://coconuts.co/yangon/news/hacked-myanmar-govt-website-reads-stop-killing-muslims/>.
- ²²⁴ Aung Kyaw Kyunt and Kyithar Maung, "Myanmar government websites hacked in protest," *Myanmar Times*, September 7, 2017, <https://www.mmtimes.com/news/myanmar-government-websites-hacked-protest.html>.
- ²²⁵ Discussions at the Myanmar Digital Rights Forum, Yangon, January 18, 2019.
- ²²⁶ Discussions with Myanmar digital rights activists, July 15, 2019.
- ²²⁷ Personal communications with a pro-Rohingya activist, Yangon, April 2018.
- ²²⁸ Timothy McLaughlin, "Security-tech companies once flocked to Myanmar. One firm's tools were used against two journalists," *The Washington Post*, May 4, 2019, https://www.washingtonpost.com/world/asia-pacific/security-tech-companies-once-flocked-to-myanmar-one-firms-tools-were-used-against-two-journalists-/2019/05/04/d4e9f7f0-5b5d-11e9-b8e3-b03311fbbbf6_story.html.
- ²²⁹ Patrick Howell O'Neill, "The spyware used by Arab dictators has now shown up in Myanmar," *MIT Technology Review*, July 10, 2019, <https://www.technologyreview.com/f/613939/spyware-dealers-spotted-in-myanmar/>; "New FinSpy iOS and Android implants revealed ITW," *Securelist*, Kaspersky, July 10, 2019, <https://securelist.com/new-finspy-ios-and-android-implants-revealed-itw/91685/>.
- ²³⁰ Mobile phone spy software includes mSpy, FlexiSpy, Highster, SpyEra, TheOneSpy, and Mobile Spy. Personal communications with women human rights defenders, Yangon, February 2018.
- ²³¹ "Microsoft Security Intelligence Report," Volume 23, Microsoft, 2018, <https://go.microsoft.com/fwlink/p/?linkid=2073690>.
- ²³² "Microsoft Security Intelligence Report," Volume 23, Microsoft, 2018, <https://go.microsoft.com/fwlink/p/?linkid=2073690>.
- ²³³ "Microsoft Security Intelligence Report," Volume 22, Microsoft, 2017, <https://go.microsoft.com/fwlink/p/?linkid=2036244>.

အင်တာနက်ပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု - မြန်မာနိုင်ငံ

၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း အွန်လိုင်းလွတ်လပ်မှုကို အကဲဖြတ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ 4G ဝန်ဆောင်မှုပါသည်။ စမတ်ဖုန်းများမှတစ်ဆင့် သုံးစွဲသူများ ပို၍ အင်တာနက် ချိတ်ဆက်လာသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်တာနက် လက်လှမ်းမီမှု ဆက်လက်တိုးတက်လာသည်။

အစိုးရသည် အကြောင်းအရာအပေါ် တိုက်ရိုက် ကန့်သတ်ခြင်းများမှ ဆက်လက် ရှောင်ကြဉ်သော်လည်း စစ်တပ်၊ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ရိုဟင်ဂျာအကြောင်း အစရှိသော ခေါင်းစဉ်များအပါအဝင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့အပေါ် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုမှာ မြင့်မားနေဆဲ ဖြစ်သည်။

လူမှုမီဒီယာကုမ္ပဏီများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိပဲ အကြောင်းအရာ ဖြုတ်ချဖယ်ရှားမှုအား တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့် ဖိအားပေးမှုများအပေါ် တုန့်ပြန်ခဲ့ရာ တရားဝင်နည်း လမ်းကျသော အကြောင်းအရာများကိုပါ ဖျက်ခဲ့သည်။

အင်တာနက်အသုံးပြုသူများကို အသရေဖျက်မှု အပါအဝင် ရာဇဝတ်ပြစ်မှုကြောင်းဆိုင်ရာဥပဒေအမျိုးမျိုးဖြင့် ရာဇဝတ် ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်ပင် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေမူကြမ်းတွင် အစိုးရအား အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ဝေဖန်မှုကို အပြစ်ပေးနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်နိုင်သည်ဟု အစိုးရမှ အရိပ်အမြွက်ပေးခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်မှ ပြုလုပ်သော အွန်လိုင်းပေါ်ရှိ

နောက်ယောင်ခံစောင့်ကြည့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အွန်လိုင်းအသုံးပြုသူများကို ခြိမ်းခြောက်မှုသည် အဖြစ်များသည်။ ထို့အပြင် ကျား၊မရေးရာနှင့် "ထိလွယ်ရှလွယ်" ကိစ္စများဟု ခေါ်ကြသော အကြောင်းများကို ဆွေးနွေးသော အသုံးပြုသူများအား နှောင့်ယှက်ခြင်းအပြင် ရခိုင်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များရှိ ပဋိပက္ခများအကြောင်းကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင် သတင်းတင်ဆက်နေသူများအား နှောင့်ယှက်မှုများသည်လည်း အဖြစ်များသည်။

Freedom of the net: Myanmar

Assessment of online freedom in 2019

Internet access continues to improve in Myanmar, as more users connect via smartphones with fast 4G service.

While the government continues to refrain from applying direct limitations on content, self-censorship on a range of subjects including the military, corruption, and the Rohingya, remains high. Social media companies have responded to pressure by opaquely increasing content removals, which has removed legitimate content.

Criminalization of internet users persisted, including under several criminal defamation laws, while the government has hinted that a draft cybersecurity law could contain provisions punishing online criticism of the government. Intimidation of users remains common, through online surveillance carried out by the government and military, as well as harassment against those reporting on or discussing conflicts in Rakhine, Shan, and Kachin states online, in addition to users discussing gender and other so-called "sensitive" issues.

